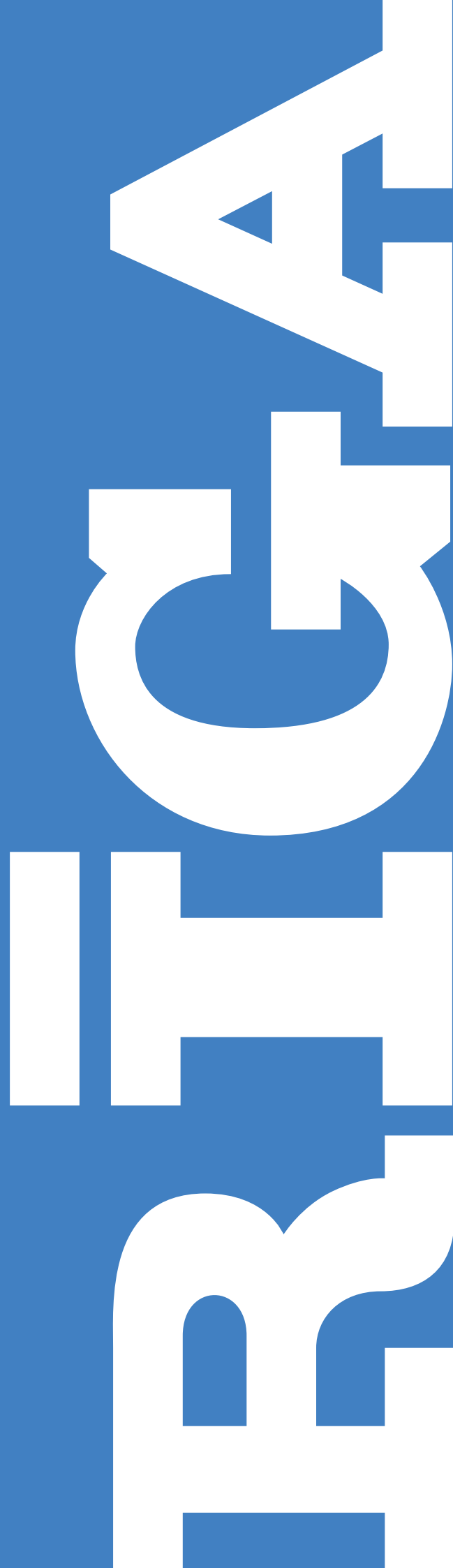

**RĪGAS
PILSĒTAS
EKONOMIKAS
PROFILS
2016**

RĪGA

Rīgas pilsēta ir dibināta 1201. gadā. Neskatoties uz dažādiem vēsturiskiem pavērsieniem, Rīga vienmēr bijusi viena no pazīstamākajām tirdzniecības, kultūras un tūrisma vietām Eiropā. Jau 13. gs., kad Rīga iestājās Hanzas savienībā, pilsētā uzplauka tirdzniecība un tā kļuva par vienu no galvenajiem starpniekiem starp rietumiem un austrumiem. Līdz pat Pirmajam pasaules karam Rīga bija viena no galvenajām Krievijas impērijas ostas pilsētām un nozīmīgs dzelzceļa transporta mezgls. Par spīti kara postījumiem Rīga spēja noturēties un 1920. gadā arī atsākt pilsētas attīstību nu jau kā Latvijas Republikas galvaspilsēta.¹

Pašlaik Rīgai ir 30 sadraudzības pilsētas piecos kontinentos un tas ir liels atspāids dažādu jomu attīstībai. Papildus tam Rīga kā pilsēta un viens no valsts atpazīšanas objektiem regulāri piedalās dažāda veida starptautiskos projektos un aktivitātes, piemēram, Baltijas pilsētu savienībā UBC (Union of the Baltic Cities), Eiropas lielo pilsētu sadarbības tīklā EUROCITIES u.c., kuru mērķis ir veicināt starptautisku attīstību, lai izveidotu ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un teritoriāli vienotu Baltijas jūras reģionu.

KOORDINĀTAS:	56°56'51"N 24°6'23"E
PILSĒTAS STATUSS:	Kopš 1201. g.
PLATĪBA:	304.05 km ²
IEDZĪVOTĀJU SKAITS:	641 007 (2015. gada janvāris)
IEDZĪVOTĀJU BLĪVUMS:	2 109 uz vienu km ²
NACIONĀLĀ VALŪTA:	Eiro (EUR)
LAIKA ZONA:	GMT+2
RĪGAS PAŠVALDĪBAS PORTĀLS:	www.riga.lv ; www.investeriga.lv

¹ Portāla letonika.lv sadaļa „Rīga”.

RĪGAS PILSĒTAS EKONOMIKAS PROFILS 2016

RĪGA – PILSĒTA AR AMBICIOZIEM MĒRĶIEM

Rīgas pilsētas attīstības balsti ir iedzīvotāji, ekonomika un pilsētvide, kas nosaka mūsu pilsētas raksturu, darba un dzīves stilu, kas ir unikāls ne tikai Latvijas, bet arī Baltijas un ziemeļvalstu kontekstā.

Rīdzinieki ir aktīvi, izglītoti, ar attīstītu darba kultūru, pārzina svešvalodas un citu valstu kultūras īpatnības, kā arī ir aktīvi kultūras patērētāji. Rīga ir Latvijas izglītības centrs, te ir 77000 studentu, kuru vidū gadu no gada pieaug ārvalstnieku skaits, šogad tas sasniedz 7% no studējošo kopskaita.

Rīgai, salīdzinot ar citām Eiropas pilsētām, ir ļoti plaši parki un lielas ūdens teritorijas, kas kopumā aizņem 44% no gandrīz 304 kvadrātkilometrus lielās teritorijas, kas, kopā ar plašu kultūras piedāvājumu, rada iespēju iedzīvotājiem un viesiem unikālas rekreācijas iespējas. Izprotot šo unikalitāti arī pašvaldība pievērsī īpašu uzmanību pilsētas zaļās zonas labiekārtošanai un parku rekonstrukcijai, piemēram, 2015.gadā ir pabeigta vairāku Rīgas centram tuvumā esošo parku rekonstrukcija labiekārtojot vairāk nekā 20 hektāru lielu teritoriju. Savukārt pilsētas kultūru un kultūrvēsturisko mantojumu raksturo pilsētas kā jūgendstila metropoles atpazīstamība, starptautiskais teātra festivāls „Zelta maska”, mūzikas festivāli „Kremerata Baltica” un „Baltica”, kā arī dažādu Latvijas un ārvalstu mākslinieku uzstāšanās.

Pateicoties rīdzinieku prasmei izmantot iespējas - gan tās, kas izriet no pilsētvides, gan pašu zināšanām, gan no kvalitatīvajiem transporta savienojumiem ar ārvalstīm, pilsēta veiksmīgi ir attīstījusies līdz šim un attīstīsies arī turpmāk. Rīgā atrodas lielākā osta Baltijas valstīs, arī lidosta Rīgā ir lielākā Baltijā, pie kam Gaisa satiksmes pētniecības biedrības 2014.gada pētījuma ziņojumā novērtētā kā konkurētspējīgākā izmaksu uz vienu pasažieri ziņā.

Rīgas iedzīvotāji strādā produktīvi, uz ko norāda fakts, ka tieši rīdzinieki, kas veido 34% Latvijas iedzīvotāju, rada 50% no visas Latvijas iekšzemes kopprodukta. Uz augsto efektivitāti norāda arī FDI Magazine veiktās izpētes rezultāts, kas apliecina, ka Rīga ir uzņēmējdarbības izmaksu ziņā efektīvākā pilsēta Eiropā. Šo Rīgas īpašību novērtē arī ārvalstu investori ieguldot līdzekļus Rīgā. Tieši mūsu pilsētā ir koncentrēti gandrīz 80% ārvalstu investīcijām uzņēmumu pamatkapitālā.

Aicinu Jūs iepazīt Rīgas pilsētu, tās iedzīvotājus un vidi, kā arī pievienoties ekonomikas izaugsmes sekmēšanā.

Nils Ušakovs
Rīgas domes priekšsēdētājs

RĪGA – UNIKĀLA IESPĒJU PILSĒTA IKVIENAM

Rīgas pilsētas attīstība ir dinamisks process, kas prasa nepārtrauktu uzmanību un spēju pielāgoties iedzīvotāju, uzņēmēju, kā arī pilsētas viesu kompleksajām vajadzībām.

Ir pagājis gads, kopš tika apstiprināta Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam, kā arī Rīgas attīstības programma līdz 2020.gadam. Šie dokumenti paredz stratēģiskas izmaiņas pilsētas attīstības plānošanā, ir mainīta plānošanas paradigma no iepriekš ļoti liberālas un fragmentāri izkaisītas plānošanas uz tādu, kurā tiek akcentēta sociāli atbildīga ilgtspējīga, kompakta pilsētas attīstība. Rīgā ir skaidri noteiktas prioritārās attīstības teritorijas – pilsētas centrs, kura nozīme nav apstrīdama, Zinātnes un inovāciju centrs Torņkalnā, kur jau ir izbūvēta un iekārtota Latvijas Universitātes Dabas zinātņu fakultāte, Skanste, kur paredzēta plaša dzīvojamā un darījumu apbūve Ezerparks, kur jau atrodas Valsts ieņēmumu dienesta jaunais administratīvais centrs, kā arī atpūtas un rekreācijas centrs Mežaparkā. Ņemot vērā stratēģijā definētās nostādnes, plaši iesaistot uzņēmējus un iedzīvotājus, notiek darbs pie jauna teritorijas plānojuma izstrādes, ko plānots pabeigt 2017.gadā.

Pašvaldība nodrošina ne tikai infrastruktūras pieejamības uzlabojumus turpinot darbu pie Ziemeļu šķērsojuma attīstības, bet arī iesaistās prioritāro teritoriju attīstības procesos un veic publiskās ārtelpas labiekārtošanu. Plānots uzsākt Rīgas Centrāltirgus apkārtnes labiekārtošanu, Mūkusalas krasta promenādes revitalizāciju, kā arī jaunas sabiedriskās transporta infrastruktūras izveidi Skanstes apkaimē, kas vērstas uz jauna darījumu rajona izveidi un tādā veidā arī uz uzņēmējdarbības aktivitāšu stiprināšanu.

Inovāta, atvērta un eksportspējīga ekonomika ir viens no pilsētas ilgtermiņa attīstības mērķiem un Rīgas uzņēmēju spēja pielāgoties apstākļiem norāda uz to, ka šis mērķis tiks sasniegts. Par spīti kaimiņvalstīs esošajām ekonomikas problēmām, kas izriet no Eiropas Savienības un Krievijas savstarpējām sankcijām, Rīgas tūrisma nozares uzņēmēji ir spējuši pārvarēt grūtības un rast jaunas attīstības iespējas, uz ko norāda, piemēram, 2015.gada otrajā ceturksnī vērotais kopējā tūristu skaita pieaugums par gandrīz 8%, lai arī Krievijas tūristu skaits vienlaikus ir sarucis par 35%. Gan šī, gan arī pētījumu rezultātā iegūtā informācija norāda uz to, ka tūrisms ir Rīgas ekonomikas starptautiski konkurētspējīgāko nozaru – informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pakalpojumi, transports un uzglabāšana, metālizstrādājumu, koksnes izstrādājumu, elektronikas izstrādājumu ražošana, pārtikas un dzērienu ražošana, kā arī būvniecība un ar to saistītie pakalpojumi – vidū. Apzinoties uzņēmējdarbības nozīmi, pašvaldība kā pēdējā gada laikā, tā arī turpmāk īsteno dažādas uzņēmējdarbības sekmēšanas iniciatīvas. Ar šī izdevuma palīdzību aicinu iepazīt pilsētas ekonomikas rādītājus kā arī strādāt un atpūsties Rīgā.

Dzintars Balodis
Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta direktora p.i.

SATURS

1. PILSĒTVIDES RAKSTUROJUMS	7
1.1. Vispārīga informācija	8
1.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums	8
1.1.2. Klimatiskie apstākļi	9
1.1.3. Dabas un apstādījumu teritorijas	9
1.1.4. Ūdens teritorijas	9
1.2. Sabiedrība	10
1.2.1. Rīgas pilsētas iedzīvotāji	10
1.2.2. Nacionālais sastāvs	11
1.2.3. Izglītība	11
1.2.4. Kultūra	12
1.3. Infrastruktūra	13
1.3.1. Mājokļu celtniecība	13
1.3.2. Transporta infrastruktūra	15
1.3.3. Inženiertehniskā infrastruktūra	19
1.3.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūra	21
2. PILSĒTAS EKONOMIKAS KONKURENTSPĒJA	25
2.1. Rīgas galvenie ekonomiskie rādītāji	26
2.2. Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte	28
2.3. Ekonomikas nozaru struktūra un prioritārās nozares	29
2.4. Transports un loģistika	32
2.4.1. Rīgas brīvosta	33
2.4.2. Starptautiskā lidosta "Rīga"	37
2.4.3. Latvijas dzelcešs	38
2.4.4. Sauszemes pārvadājumi	41
2.5. Zinātne un tehnoloģijas	42
2.6. Tūrisms	42
2.7. Investīcijas Rīgā	45
2.8. Radošās industrijas Rīgā	47
3. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UN INVESTĪCIJU VIDE	49
3.1. Tiesiskais regulējums	50
3.2. Uzņēmējdarbības uzsākšana	51
3.3. Nekustamais īpašums	52
3.4. Pašvaldības atbalsts uzņēmējdarbībai	54
3.5. Uzņēmēju atbalsta institūcijas	57
3.6. Uzņēmēju savstarpējās sadarbības iespējas	59
3.7. Starptautiskās sadarbības iespējas	62
Noderīga informācija	65

1. PILSĒTVIDES RAKSTUROJUMS

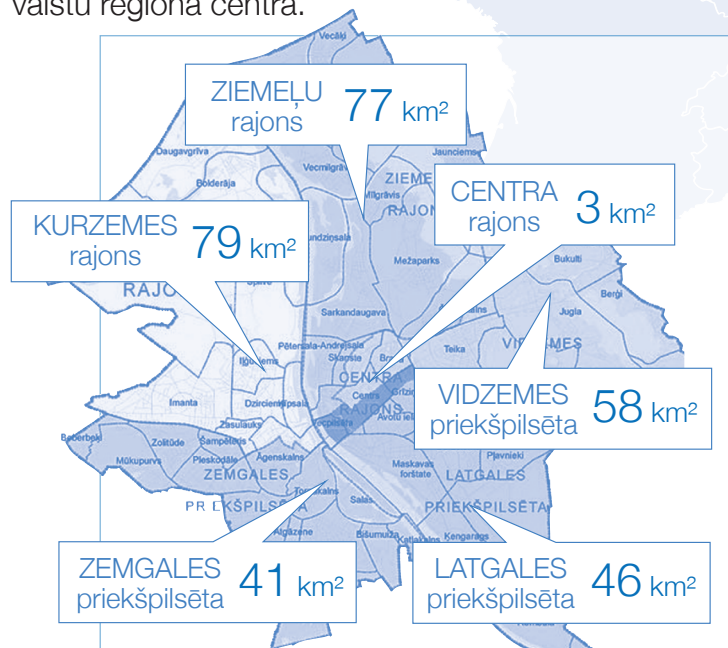

1. PILSĒTVIDES RAKSTUROJUMS

1.1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

1.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums

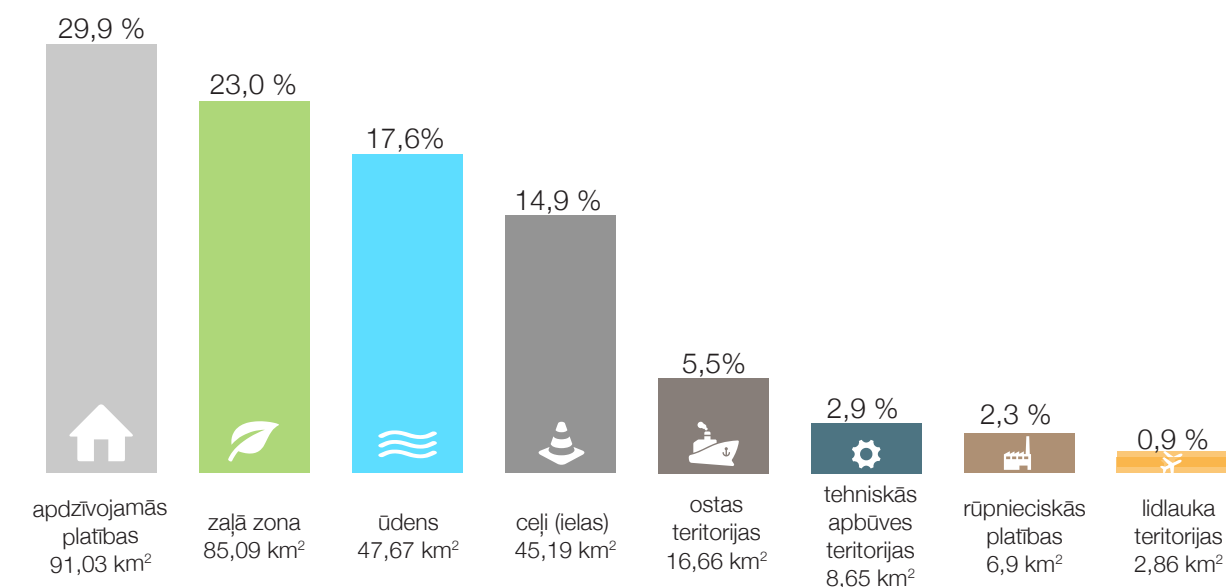
Rīga ir Latvijas Republikas galvaspilsēta un tā atrodas valsts centrālajā daļā, Baltijas jūras līča dienvidu piekrastē abos Daugavas krastos. Ģeogrāfiski pilsēta atrodas Baltijas valstu reģiona centrā.

Tā kā Rīga atrodas Viduslatvijas zemienē, pilsētā ir tikai daži atsevišķi pauguri, no kuriem augstākais ir Dzegužkalns (26 m virs jūras līmeņa).

Kopumā pilsēta ir 304 km² liela un tā ir iedalīta sešos rajonos, kas sīkāk sadalīti kopumā 58 apkaimēs.

Plānotais Rīgas teritorijas izmantošanas veids²

² Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem. Paskaidrojuma raksts.

1.1.2. Klimatiskie apstākļi

Rīgas klimats galvenokārt ir atkarīgs no Atlantijas okeāna mēreno platuma grādu gaisa masām, kuras ir saistītas ar aktīvo ciklonisko darbību, tādēļ pilsētā bieži ir nokrišņi un apmācies laiks. Aptuveni 220 dienas gadā Rīgā valda jūras gaisa masas. Klimatu ietekmē ne tikai Baltijas jūras līča, bet arī citu lielu ūdenstilpju (Daugava, Ķīšezers) tuvums, kā arī apbūve, saimniecisko objektu izvietojums, laukumu un parku platība.

Saules leņķa maksimums ir 22. jūlijā (56,4 ° virs horizonta), bet zemākais - 22. decembrī (9,6 ° virs horizonta). Tā kā pilsētā visu gadu ir palielināts mākoņainums, tad faktiski saules spīdēšanas ilgums vasarā ir 54–57 %, bet ziemā tikai 14–25 % no iespējamā. Valdošo jūras gaisa masu dēļ nokrišņu daudzums pilsētā ir liels – aptuveni 700 mm gadā. 72 % no kopējiem gada nokrišņiem ir lietus, 16 % - sniegs, bet pārējie - jaukta tipa nokrišņi.

2014. gadā vidējā gaisa temperatūra Rīgā faktiski ir bijusi 8,6 °C (norma – 6,9 °C).³ Taču gaisa piesārņojuma dēļ vidējā temperatūra parasti ir augstāka nekā faktiskā.⁴

1.1.3. Dabas un apstādījumu teritorijas

Vides pieejamību Rīgā raksturo 39 % dabas teritoriju, no kurām 16 % ir ūdeņi un 23 % apstādījumi un dabas teritorijas, tāpēc Rīgu pamatoti var dēvēt par zaļu pilsētu.⁵ Kopumā pilsētas zaļā zona aizņem 85,09 km², kur ietilpst 29 parki, 24 kapsētas, 10 lielāki mežu masīvi, mežaparki un 66 skvēri. Vissenākais ir Strazdmuižas parks Juglā, kas vēstures annālēs pieminēts jau 16. gs. sākumā. Salīdzinoši daudz parku un skvēru atrodas pilsētas centrā (tai skaitā būtiskas kultūras pasākumu norises vietas – Esplanāde, Kronvalda parks, Vērmanes dārzs, AB Dambis, Bastejkalns) – tie ir iecienīti kā pašu pilsētnieku, tā iebraucēju vidū.

Gandrīz katrā Rīgas rajonā ir vismaz viena zaļā zona - tas nodrošina salīdzinoši labu gaisa kvalitāti un būtiski uzlabo pilsētvides kvalitāti. Bez tam visos pilsētas dzīvojamajos rajonos ir plaši pagalmi īslaicīgai atpūtai un rajoniem pieguļoši mežaparki un meža masīvi ilgākai laika pavadīšanai.

1.1.4. Ūdens teritorijas

Pilsētas ģeogrāfiskais izvietojums Piejūras zemienē Daugavas grīvas rajonā nosaka to, ka tās teritorija ir bagāta ar ūdeņiem – cauri pilsētai plūst Latvijas lielākā upe Daugava, kā arī vairākas mazākas upes, te atrodas deviņi ezeri un dīķi. Kopumā pilsētas „zilā” daļa ir 17,6 % jeb 5 400 ha, kas dabīgi iekļaujas un palīdz veidot ainavu, nodrošinot pilsētniekus ar papildu atpūtas vietām.

³ Centrālā statistikas pārvalde. Laika apstākļi Latvijā. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁴ Ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma vides pārskats Rīgas attīstības plānam 2006. – 2018. gadam.

⁵ Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums. Vides pārskats. SIA „Grupa 93”. 2014.

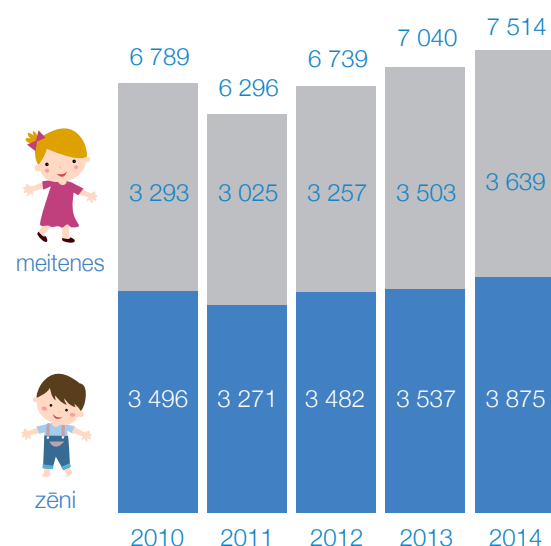
Lielākais Rīgas ezers ir Ķīšezers - tas atrodas pilsētas ziemeļaustrumu daļā un tā platība ir 17,3 km². Otrs lielākais ezers ir Juglas ezers (5,7 km²). Arī vecpilsēta ir ūdeņu ieskauda - tai apkārt plūst daļa Daugavas un 3,2 km garais Pilsētas kanāls. Lielākā daļa ūdenstilpu atrodas Daugavas labā krasta teritorijā, bet Pārdaugavas lielākā ūdenstilpne ir starp Torņakalnu un Āgenskalnu mākslīgi izveidotais Māras dīķis.

1.2. SABIEDRĪBA

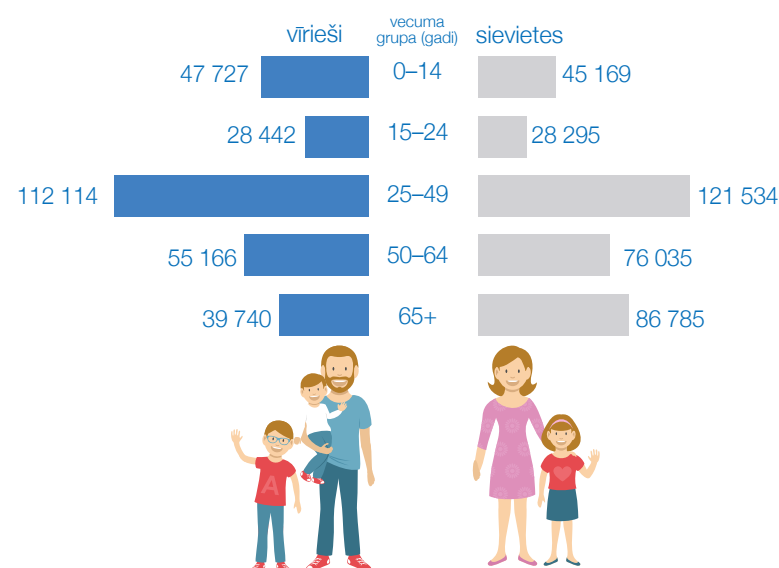
1.2.1. Rīgas pilsētas iedzīvotāji

Pēc iedzīvotāju skaita Rīga ir lielākā pilsēta Baltijas valstīs un trešā lielākā (aiz Sanktpēterburgas un Stokholmas) Baltijas jūras reģionā. 2015. gada janvārī Rīgā dzīvoja 698 086 iedzīvotāji (311 493 vīrieši un 386 593 sievietes), kas sastāda 32 % no visas Latvijas iedzīvotājiem⁶. Pēdējos trīs gados novērojams arī Rīgā dzimušo bērnu skaita pieaugums.⁷

Rīgā dzimušo bērnu skaits

Rīgas reģiona iedzīvotāju sastāvs pēc vecuma grupām uz 2015. gada 1. janvārī⁸

Tāpat kā lielākajās Eiropas pilsētās, arī Rīgā demogrāfiskās slodzes līmenis ir lielāks grupā virs darbības vecuma. Dati uz 2015. gada 1. janvārī liecina, ka Rīgā dzīvo 92 896 iedzīvotāji līdz darbības vecumam, 398 227 iedzīvotāji darbības vecumā un 149 884 – pēc darbības vecuma.⁹

Salīdzinot pilsētas administratīvās teritoriālās vienības pēc iedzīvotāju skaita, var secināt, ka visapdzīvotākās ir Latgales priekšpilsēta (185 365 iedzīvotāji) un Vidzemes priekšpilsēta (176 284 iedzīvotāji), bet vismazāk apdzīvots ir Centra rajons (23 786 iedzīvotāji).

⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās. Pieejams: www.pmlp.gov.lv

⁷ Centrālā statistikas pārvalde. Dzīvi dzimušie pēc dzimuma. Pieejams: www.csb.gov.lv

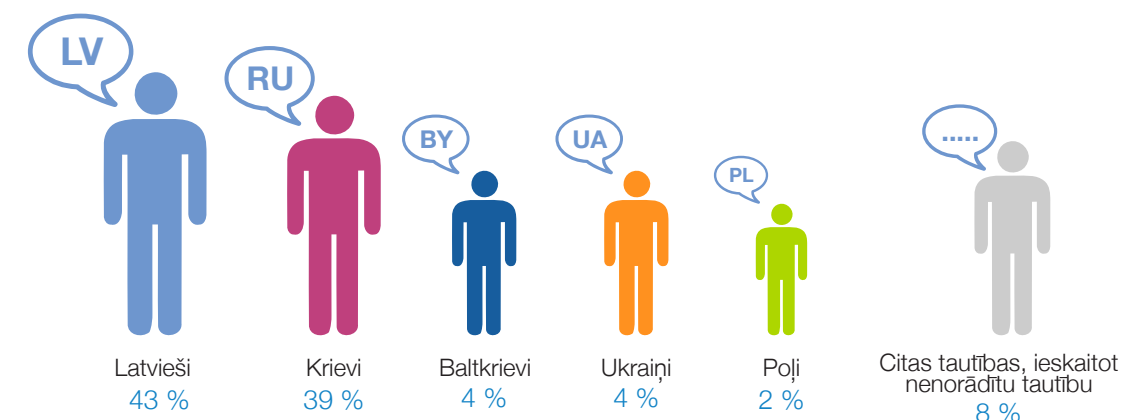
⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Vīriešu un sieviešu vecuma struktūra. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Darbības vecuma un dzimuma struktūra pašvaldībās. Pieejams: www.pmlp.gov.lv

1.2.2. Nacionālais sastāvs

Rīga ir daudznacionāla pilsēta. Pēdējo gadu laikā pilsētas nacionālais sastāvs nav būtiski mainījies. Salīdzinoši vislielākais īpatsvars ir latviešiem (43 %) un krieviem (39 %), taču arī citu tautību īpatsvars ir vērā ņemams (18 %) – baltkrievi, ukraiņi, poļi u.c.¹⁰

Atsevišķu tautību īpatsvars Rīgā % (2015)

1.2.3. Izglītība

Iedzīvotāju izglītība ir viens no svarīgākajiem priekšnosacījumiem pilsētas attīstībai, tādēļ arī Rīgā tiek sekmēta izglītības līmeņa kāpināšana, nodrošinot obligāto vispārējo izglītību un cita veida papildu – tai skaitā, augstāko, interešu un profesionālās ievirzes – izglītību. Rīgas pilsētas attīstības programmā 2014.-2020. gadam ilgtermiņa mērķu sasniegšanai kvalitatīva un mūsdienīga izglītība noteikta par vienu no galvenajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.¹¹

Rīgas pilsētā darbojas 150 pirmsskolas iestādes, no tām 72 iestādes ar latviešu mācību valodu, 47 – ar krievu un 31 ar latviešu / krievu mācību valodām. Šobrīd Rīgā pirmsskolas izglītības iestādēs tiek izglītoti aptuveni 26 700 pilsētas jauno iedzīvotāju.

Pilsētā ir 119 vispārējās izglītības iestādes, no kurām piecas ir sākumskolas, 24 – pamatskolas un 90 – vidusskolas. No visām skolām 12 ir speciālās skolas, 10 – internātskolas un piecas - vakarskolas. Šajās skolās kopumā mācās gandrīz 65 000 izglītojamo. Bez tam pilsētā ir arī dažādas interešu un profesionālās ievirzes izglītības iestādes:

- vienpadsmit sporta ievirzes izglītības iestādes;
- deviņas kultūrizglītības iestādes, kurās vidēji gadā tiek apmācīti vairāk nekā 4 000 skolēnu;
- trīspadsmit interešu izglītības iestādes.

¹⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Iedzīvotāju skaits pašvaldībās pēc nacionālā sastāva. Pieejams: www.pmlp.gov.lv

¹¹ Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam.

Rīga ir augstākās izglītības galvaspilsēta Latvijā – šeit atrodas 46 augstskolas un koledžas, kur iespējams apgūt dažādu veidu un ieviržu augstāko un profesionālo izglītību, un tajās mācās vairāk nekā 77 000 studentu (vairāk kā 80 % no visiem studējošajiem Latvijā)¹². Kā vieni no prioritārajiem rīcības virzieniem Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) plānošanas dokumentos iezīmēti - augstākās izglītības un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana, ietverot eksportspējas veicināšanu, tā veicinot augstākās izglītības konkurētspēju un kvalitāti – ieņemt noteiktu vietu globālajā izglītības tirgū un sniegt ieguldījumu valsts tautsaimniecībā. Pēdējo četru gadu laikā ārvalstu studentu skaits Latvijā ir pieaudzis divarpus reizes, 2014./2015. akadēmiskā gada sākumā no visiem augstskolās studējošiem studentiem 7 % ir ārvalstu studenti. IZM mērķis paredz līdz 2020. gadam panākt, lai Latvijas augstskolās studē vismaz 10 % ārvalstu studentu.¹³ Rīgas augstskolas, kurās ir vislielākais skaits ārvalstu studentu, ir - Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte un Rīgas Stradiņa universitāte.¹⁴

1.2.4. Kultūra

Rīga kā Latvijas Republikas galvaspilsēta vienmēr ir uzturējusi gan pilsētas, gan visas valsts nozīmes materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu. Pilsētā ir daudzi valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi, un te norisinās reģionālas, nacionālas un arī starptautiskas nozīmes kultūras pasākumi. 2014. gadā Rīga bija Eiropas kultūras galvaspilsēta, kas pilsētai deva iespēju popularizēt savu kultūras dzīvi un attīstību Eiropas Savienības ietvaros.

Reizi piecos gados Rīgā tiek rīkoti Vispārējie latviešu Dziesmu un Deju svētki, reizi trijos gados – starptautiskais folkloras festivāls „Baltica”. Ik gadu te notiek Rīgas pilsētas svētki, Lāčplēša diena, Gaismas festivāls „Staro Rīga”, Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena, Mūzikas un mākslas festivāls „Bilde”, starptautiskais mūzikas festivāls „Rīgas ritmi”, Baltijas baleta festivāls, teātra festivāls „Zelta maska Latvijā” un citi pasākumi.¹⁵ Kopš 2013. gada Rīga ir izsludināta par „Gaumīgi garšīgo galvaspilsētu”, izceļot latvisko kulinārijas mantojumu un bagātību.

Pēc Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas datiem, Rīgā ir 1 711 kultūras pieminekļu, no kuriem 786 ir valsts nozīmes un 925 vietējās nozīmes pieminekļi.¹⁶

Rīgas vēsturiskais centrs (438,3 ha jeb 1,43 % no pilsētas kopējās platības) ir iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma sarakstā.¹⁷ Rīgas centrā apmēram 40 % no visām ēkām ir jūgendstila ēkas, un tas ir daudz vairāk nekā citās Eiropas pilsētās.¹⁸

¹² Pārskats par izglītības iestāžu darbību 2012./2013. mācību gadā. Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments. Pieejams: www.iksd.riga.lv.

¹³ Latvijas Republikas Ārlietu ministrija: www.mfa.gov.lv.

¹⁴ Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2014. gadā. Pieejams: www.izm.gov.lv.

¹⁵ Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments: www.iksd.riga.lv.

¹⁶ Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija: www.mantojums.lv.

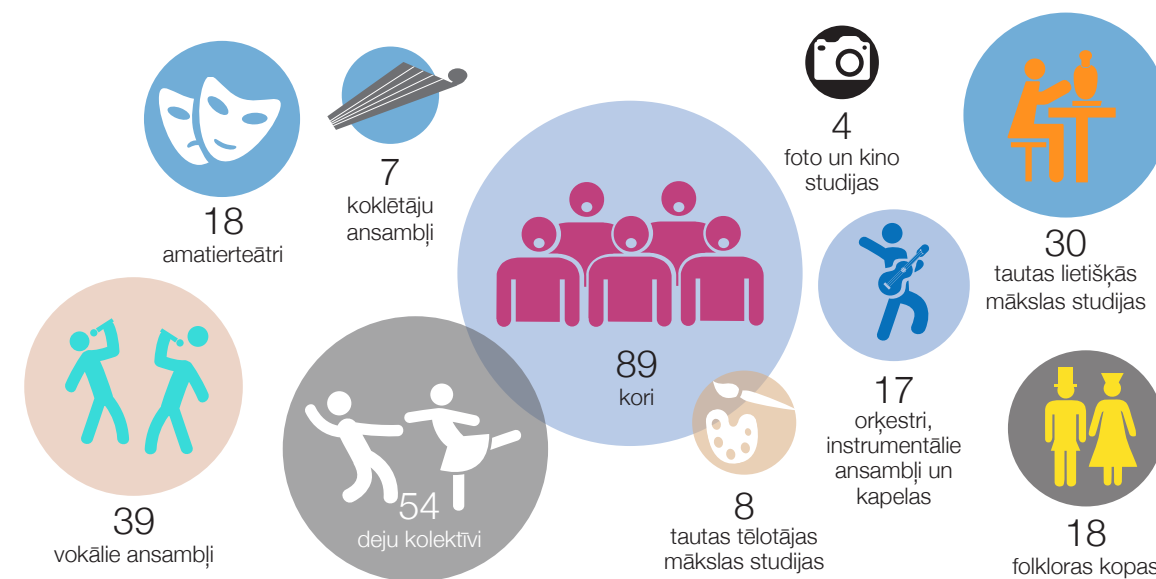
¹⁷ Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums.

¹⁸ Tūrisma attīstības valsts aģentūra: www.tava.gov.lv.

Rīgas pašvaldībā darbojas trīs patstāvīgi kultūras centri, kultūras iestāžu apvienība, Rīgas centrālā bibliotēka, profesionālais pūtēju orķestris „Rīga”, kā arī vairākas mūzikas un sporta skolas u.c.. Tāpat pilsētā atrodas dažādas valsts mēroga kultūras iestādes – AS „Rīgas kinostudija”, Latvijas Nacionālā opera, Rīgas cirks, seši teātri u.c..

2014. gadā ekspluatācijā tika nodota jaunā Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēka, saukta arī par „Gaismas pili”. 2015. gada pirmais pusgads Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkā aizritēja Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē (LPESP) “zīmē”, kad Gaismas pils bija centrālā LPESP norišu vieta, uzņemot ap 200 pasākumu un augsta līmeņa starptautiskas amatpersonas. Tās kopējā platība ir 40 455 m², ēkā ir 1 000 lasītāju vietas. Bibliotēkas ēkā ir iespējams ne tikai glabāt 6 miljonus iespaiddarbu un brīvi piekļūt pie 350 000 izdevumiem, bet arī izmantot 10 dažādas grupu nodarbību telpas, individuālā darba kabīnes, Mūzikas istabu, Pasaku istabu, valodu klases, Latvijas Grāmatniecības vēstures muzeju, kā arī konferenču un koncertu zāli ar 462 vietām un semināru telpas ar kopējo apjomu līdz 400 apmeklētāju vietām.¹⁹ Tas ir viens no nozīmīgākajiem 21. gadsimta projektiem Latvijā, kas bibliotēkai sniedz iespēju kļūt par mūsdienīgu un radošu pasaules līmeņa kultūras, izglītības un zinātnes centru.²⁰

Ar kultūru saistītie mākslinieciskie kolektīvi Rīgā 2015. gadā²¹

1.3. INFRASTRUKTŪRA

1.3.1. Mājokļu celtniecība

Rīgas dzīvojamā fonda pamatā ir daudzdzīvokļu tipveida mājas, kur kopumā dzīvo mazliet vairāk nekā 600 000 iedzīvotāju, kā arī individuālās mājas, kur mitinās ap 33 000 pilsētnieku. Pilsētas mājokļu fonds sastāv no dažādos laika periodos būvētām valsts, pašvaldību un privātajā īpašumā esošām dzīvojamām

¹⁹ Latvijas Nacionālā bibliotēka jaunajā ēkā. Pieejams: www.lnb.lv.

²⁰ Latvijas Nacionālā bibliotēka: www.gaismaspils.lv.

²¹ Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments. Kolektīvu datu bāze. Pieejams: www.kultura.riga.lv.

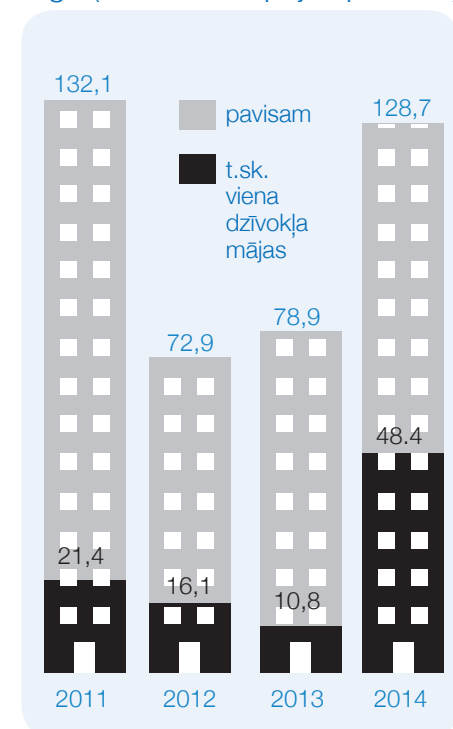

dzīvojamām mājām. Lielākā daļa mājokļu būvēti padomju laikos - tādus dzīvo 72 % no Rīgas kopējā iedzīvotāju skaita. Liela daļa māju izbūvētas arī pirms kara un pirmās Latvijas neatkarības laikā, bet trešais lielais mājokļu celtniecības bums sākās 2006. gadā, kas ievērojami palēninājās līdz ar ekonomiskās krīzes iestāšanos.

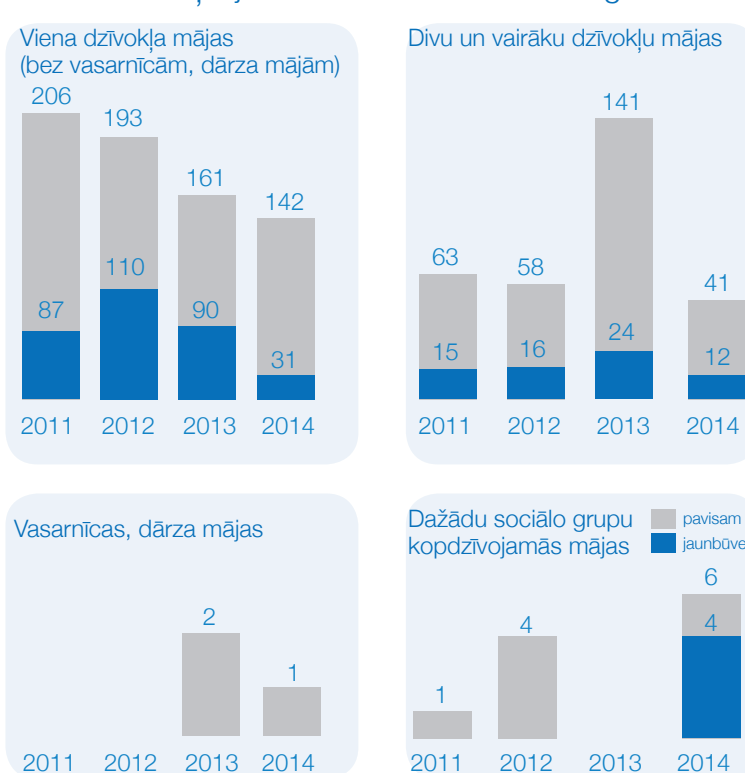
Kā liecina „SEB bankas” veiktais Mājokļu pieejamības indeksa pētījums, 2015. gada pirmajā ceturksnī mājokļu pieejamība Rīgā ir pazeminājusies. 2015. gada pirmajā ceturksnī tā bijusi 58 m² kas ir par 1,3 m² mazāk kā iepriekšējā ceturksnī.²² Pēc „Latio” mājokļu tirgus pārskatā sniegtās informācijas, Rīgā kopējais visu veidu nekustamā īpašuma pirkuma darījumu skaits 2015. gada pirmajā ceturksnī, ja salīdzina ar 2014. gada attiecīgo periodu, ir krities – darījumu skaits samazinājies par 4%. Mājokļu pirkuma darījumu skaits galvaspilsētā palielinājies par 4,7 %, tai skaitā dzīvokļu darījumi – par 3,8 %, bet savrupmāju darījumi – par 11,7 %. Šajā periodā Rīgā notikuši vairāk nekā 5 800 mājokļu pirkuma darījumi, nepilnus 90 % no tiem veidoja dzīvokļu darījumi. Mājokļu darījumu kopējā apjomā vērojama tendence palielināties savrupmāju darījumu īpatsvaram.²³

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, arī mājokļu būvniecība turpina atlabt, par ko liecina gan uzbūvēto jauno dzīvojamo ēku skaita pieaugums, gan ekspluatācijā pieņemto māju skaits, gan arī izdoto būvatļauju skaits.

Uzbūvētās jaunas dzīvojamās ēkas Rīgā (tūkst. m² kopējās platības)²⁴

Izdoto būvatļauju skaits ēku būvniecībai Rīgā²⁵

2013. gada beigās dzīvojamais fonds Rīgā bija 29,7 m² uz vienu pastāvīgo iedzīvotāju, kas ir par 1,7 m² vairāk nekā 2012. gadā.²⁶

²² Mājokļu pieejamības indekss. SEB banka. 2014. gada jūnijs. Pieejams: www.seb.lv

²³ Mājokļu tirgus pārskats. Rīga. Latio. 2014. gada augusts. Pieejams: www.latio.lv

²⁴ Centrālā statistikas pārvalde. Uzbūvētās jaunas dzīvojamās ēkas. Pieejams: www.csb.gov.lv

²⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Izdoto būvatļauju skaits ēku būvniecībai. Pieejams: www.csb.gov.lv

²⁶ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Stratēģijas uzraudzības sistēma: Dzīvojamais fonds vidēji uz vienu iedzīvotāju Rīgā (m²). Pieejams: www.sus.lv

1.3.2. Transporta infrastruktūra

Pilsētas izdevīgā ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir sekmējusi tās attīstību - Rīgai ir priekšrocība izmantot savā labā visa veida transporta sistēmas. Rīga ir visas valsts galvenais vietējais un starptautiskais pasažieru un kravu transporta mezgls - tās teritorijā ir autoceļi, dzelzceļš, osta un aviācija. Ar visa veida transporta infrastruktūras attīstību var atbalstīt pārējās nozares – tirdzniecību, loģistiku, enerģētiku, tūrismu, kā arī uzlabot un veicināt starpvalstu attiecības. Rīga vienmēr ir bijusi viduspunkts starp rietumiem un austrumiem.

Rīgas pilsētas attīstības programmā 2014.-2020. gadam ilgtermiņa mērķu sasniegšanai līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija noteikta par vienu no galvenajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.²⁷

Autotransports:

Rīga un Rīgas reģions ir Latvijas galvenais starptautisko, vietējo un piepilsētas pasažieru un kravu transporta mezgls. Rīgas reģionā autoceļu tīkls ir salīdzinoši blīvs un tas nodrošina radiālu Rīgas sasaisti ar plašu iekšzemes telpu.

Visi galvenie autoceļi un transporta koridori Latvijā šķērso galvaspilsētu:

- ziemeļu – dienvidu virzienā to nodrošina „Via Baltica”, kas ir pirmais Eiropas transporta koridors un savieno šādas Eiropas pilsētas: Helsinki – Tallina – Rīga – Kauņa – Varšava un Rīga – Kaļiņingrada – Gdaņska;
- rietumu – austrumu virzienā Eiropas nozīmes autoceļš E22, kas sākas Lielbritānijā un stiepjas līdz pat Krievijas vidienai.

Pēc Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Rīgas pilsētas kopējais ielu garums 2014. gadā bija 1 182 km, kas ir par 3 km vairāk nekā tas bija 2013. gadā.²⁸ Transporta plūsmu visnoslogotākie ir ievadi Rīgā no Jūrmalas un Siguldas virzieniem.²⁹

Lai veicinātu pilsētas centra atbrīvošanu no tranzīta transporta plūsmām un transporta sastrēgumiem, 2008. gadā tika atklāts Dienvidu tilts. Tā abos krastos izbūvēti maģistrālie pievadceļi ar transporta mezgliem tilta darbības nodrošināšanai. 2011. gadā autosatiksmei pilnībā tika nodots Slāvu maģistrālā transporta mezgls, kas ir Latvijai nepieredzēti liela izmēra un tehniski sarežģīts ar triju līmeņu estakādēm, kā arī Austrumu maģistrāle. 2013. gadā ir pabeigta kreisā krasta Zemgales virziena transporta mezgla būve, kas noslēdz Dienvidu tilta ekspluatācijai nepieciešamo pievadceļu ierīkošanu. Līdz ar to tranzīta plūsmas var ērti pilnībā apbraukt pilsētas centru, bez tam jaunā pievadceļu sistēma veido izeju uz valsts nozīmes autoceļu „VIA Baltica”.³⁰

Rīgas pilsēta nodrošina arī kvalitatīvus un ērtus sabiedriskā transporta pakalpojumus pilsētas iedzīvotājiem un viesiem. Par to ir atbildīgs pašvaldības

²⁷ Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam.

²⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Pašvaldību ielu garums. Pieejams: www.csb.gov.lv

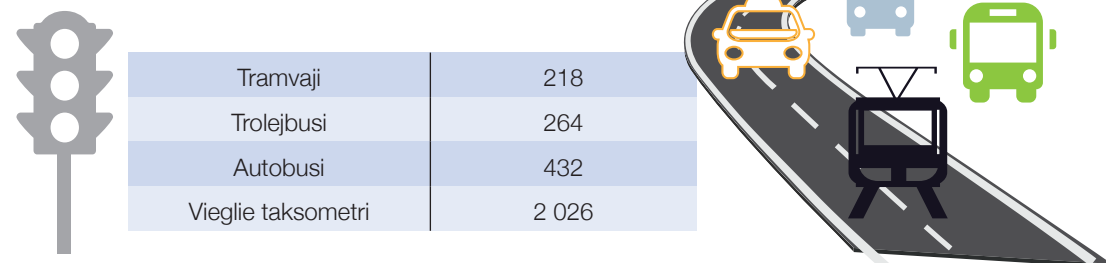
²⁹ Latvijas valsts ceļi. Vidējā diennakts satiksmes intensitāte 2013. gadā valsts galvenajos autoceļos Rīgas apkārtnē. Pieejams: www.lvceļi.lv

³⁰ Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns viedai pilsētai 2014. – 2020. gadam.

uzņēmums „Rīgas satiksme”, kas pilsētā nodrošina tramvaju (218 tramvaju vagoni 9 maršrutos), trolejbusu (264 trolejbusi 19 maršrutos) un autobusu (432 autobusi 53 dienas un 9 nakts maršrutos) satiksmi, kā arī autostāvvietas (4 996).³¹

„Rīgas satiksmes” sabiedriskā transporta vienības Rīgā

Tramvaji	218
Trolejbusi	264
Autobusi	432
Vieglie taksometri	2 026

„Rīgas satiksme” nodrošina maršruta pasažieru pārvadājumus ne tikai Rīgas administratīvajā teritorijā, bet arī uz Rīgai tuvējiem novadiem un pagastiem – Babītes, Mārupes, Garkalnes, Ķekavas novadiem un Olaines pagastu.

Papildus tam pilsētā darbojas vairāki uzņēmumi, kas nodrošina vieglo taksometru pārvadājumus (2 026 taksometri).³²

2014. gadā sabiedriskajā transportā tika pārvadāti 150,5 milj. pasažieru, kas ir par 0,3 % vairāk kā iepriekšējā gadā.³³

„Rīgas satiksme” rūpīgi seko līdzi savu pasažieru vēlmēm un ir uzlabojuši savu pakalpojumu klāstu. Ir izveidoti divi jauni autobusu maršruti – 56. un 57. maršruts, precizēts 4. autobusu maršruts. Ir veiktas izmaiņas 97 autobusu, 17 tramvaju un 42 trolejbusu kustības sarakstos, kā arī nodrošināta savstarpējā koordinācija 6 tramvaju, 9 trolejbusu un 30 autobusu maršrutos. Noslēgto piegādes līgumu ietvaros 2014. gadā saņemti 25 jauni trolejbusi un 35 jauni autobusi.³⁴

Rīgā kā valsts galvaspilsētā liela nozīme ir aglomerācijas nodrošināšanai ar valsts teritoriju, kā arī starptautiskas nozīmes pasažieru pārvadāšanai - to nodrošina AS „Rīgas starptautiskā autoosta”, sadarbojoties ar 30 pasažieru pārvadātāju uzņēmumiem. 14 pasažieru pārvadātāju uzņēmumi veic iekšzemes pārvadājumus, no tiem 2 pārvadātāju uzņēmumi veic gan iekšzemes, gan starptautiskos pārvadājumus, 19 pārvadātāju uzņēmumi veic starptautiskos pārvadājumus, no kuriem 9 ir ārvalstu kompānijas. AS „Rīgas starptautiskā autoosta” sadarbojas ar 3 tūrisma aģentūrām, kurās ir iespējams iegādāties braukšanas biļetes uz starptautiskajiem reisiem. Latvijas 33 autoostās, tajā skaitā arī AS „Rīgas starptautiskā autoosta” kasēs, biļešu realizāciju nodrošina biļešu tirdzniecības programma „Baltic Lines”. 2014. gadā Rīgas starptautiskajā autoostā dienā vidēji tika apkalpoti 420 reisi, no tiem 350 iekšzemes un 70 starptautiskie reisi. 2014. gadā AS „Rīgas starptautiskā autoosta” apkalpoti 2,240 milj. pasažieru, kas ir par 5,07 % mazāk nekā 2013. gadā.³⁵

³¹ RP SIA „Rīgas satiksme”. Vadības pārskats par integrētās vadības sistēmas izpildījumu. 2014.gada atskaite un turpmākie uzdevumi. Pieejams: www.rigassatiksmelv

³² Vieglo taksometru pārvadātāji Rīgas administratīvajā teritorijā. Situācija uz 2014. gada 4. augustu. Pieejams: www.rdsd.lv

³³ RP SIA „Rīgas satiksme”. Vadības pārskats par integrētās vadības sistēmas izpildījumu. 2014.gada atskaite un turpmākie uzdevumi. Pieejams: www.rdsd.lv

³⁴ RP SIA „Rīgas satiksme”. Vadības pārskats par integrētās vadības sistēmas izpildījumu. 2014.gada atskaite un turpmākie uzdevumi. Pieejams: www.rdsd.lv

³⁵ AS „Rīgas starptautiskā autoosta” 2013. gada pārskats. Pieejams: www.autoosta.lv

Dzelzceļa transports

Dzelzceļa transports ir viens no perspektīvākajiem sauszemes transporta veidiem kā drošības, tā ekoloģiskajā aspektā. No valsts kopējā sauszemes pārvadājumu apjoma dzelzceļa kravu pārvadājumu apjoms sastāda apmēram 52 %, bet pasažieru pārvadājumi Rīgas piepilsētas reģionā – 30 %. Dzelzceļa kravu pārvadājumu struktūrā 85 % ir tranzīta pārvadājumi, galvenokārt no Krievijas un Baltkrievijas uz Latvijas ostām (Austrumu – Rietumu tranzīta koridors), iekšzemes pārvadājumi sastāda apmēram 5 %, kas izskaidrojams ar salīdzinoši īsajiem pārvadājumu attālumiem. Gandrīz visi Latvijas dzelzceļa maršruti šķērso Rīgu.

Latvijas dzelzceļš ir iekļauts vienā no pieciem Eiropas Savienībā noteiktiem transnacionāliem transporta koridoru virzieniem – Ziemeļu ass, kura savieno Eiropas Savienības ziemeļu daļu ar Norvēģiju un austrumu daļu ar Baltkrieviju un Krieviju.

Esošais dzelzceļa tīkls Baltijas valstīs ir būvēts atbilstoši Krievijas standartiem, taču Rietumeiropā ir atšķirīgi sliežu platumi, tādēļ pašlaik dzelzceļš nav savienojams ar Polijas un Vācijas dzelzceļa tīklu, un uz Lietuvas robežas tiek veikta vagonu riteņu platuma maiņa. Taču tiek turpināts „Rail Baltica” projekts, kura mērķis ir atjaunot Baltijas valstu tiešu saikni ar Eiropas dzelzceļu tīklu un veicināt reģionālo integrāciju, savienojot metropoles Tallinu – Rīgu – Kauņu – Varšavu – Berlīni.

Dzelzceļa jomā Latvijā darbojas:

- VAS „Latvijas dzelzceļš”, kas pārvalda publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru;
- VAS „Pasažieru vilciens”;
- vairākas organizācijas un nozares uzņēmumi.

Kravu pārvadājumus Latvijā nodrošina „Latvijas dzelzceļš” meitas sabiedrība SIA „LDZ Cargo” un divas privātas kapitālsabiedrības - A/S „Baltijas ekspresis” un A/S „Baltijas tranzīta serviss”. Privātie uzņēmumi pārvadā vidēji 20 % no kopējā apjoma un tas ir viens no augstākajiem rādītājiem Eiropā.

Iekšzemes sabiedriskā dzelzceļa transporta pakalpojumu sniedzējs ir VAS „Pasažieru vilciens”, bet starptautiskie dzelzceļa pasažieru pārvadājumi šobrīd tiek nodrošināti uz Krieviju un Baltkrieviju, SIA „LDZ Cargo” sadarbojoties ar SIA „L-Ekspresis”.

Ūdens transports

Ūdens transportu pilsētā nodrošina Rīgas brīvosta, kura ir nozīmīgs posms globālajā un reģionālajā kravu transporta ķēdē un Baltijas jūras reģiona pasa-

ažieru satiksmes tīklā. Osta ir būtisks galveno tranzīta ceļu un Austrumu – Rietumu transporta koridoru krustpunkts, jo ietilpst šādos koridoros:

- Transsibīrijas maģistrāle;
- Ziemeļu – dienvidu ceļš caur Minsku;
- Daugavas – Dņepras kanāla projekts.

Turklāt Eiropas Savienība ir noteikusi, ka Rīga ir daļa no Transeiropas koridora I (TEK I), kas savieno Helsinkus ar Tallinu, Rīgu, Kauņu un Varšavu.

Galvenie fakti un skaitļi par Rīgas brīvostu:

- Rīgas brīvosta izvietojusies Daugavas abos krastos 15 km garumā;
- Kopējā teritorija – 6 348 ha;
- Osta ir atvērta kuģošanai visos gadalaikos;
- Brīvās ekonomiskās zonas statuss;
- Kopējais piestātņu garums - 18,2 km;
- Maksimālā iegrimē pie piestātnes - 14,5 m;
- Noliktavu platība - 370 979 m²;
- Kravu laukumu platība - 1 926 362 m²;
- Brīvostas terminālu kravu pārkraušanas jauda ir 58,2 milj. tonnu gadā;
- Saldētavu kapacitāte - 25 500 t;
- Rezervuāru ietilpība - 665 063 m³;
- 2014. gadā lielākā Baltijas valstu osta pēc kravu apgrozījuma – 41,1 milj. tonnu;
- Kuģu skaits 2014. gadā – 3 797;
- Līdz 80 % no Rīgas brīvostas kravu apgrozījuma ir tranzītkravas nosūtīšanai uz vai saņemšanai no NVS;
- Rīgas brīvostā darbojas 35 stividorkompānijas un 28 kuģu aģentu kompānijas;
- Galvenās kravas ir konteineri, dažādi metāli, koks, ogles, minerālmēsli, ķīmiskās kravas un naftas produkti.³⁶

Gaisa transports

Masveida pasažieru pārvadājumi starp Latviju un pārējām pasaules valstīm nodrošina ne tikai pilsētas, bet arī visas valsts ekonomikas attīstības atbalstu. Gaisa transportam ir liela ietekme uz valsts ekonomikas attīstību kopumā un tās iekšzemes kopprodukta pieaugumu, radot priekšnoteikumus un veicinot citu nozaru (sevišķi tūrisma) attīstību, kā arī dodot lielu ieguldījumu nodarbinātības veicināšanā. Latvijā gaisa pārvadājumu veikšanu nodrošina VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””, VAS „Latvijas gaisa satiksme” un gaisa pārvadātāji, no kuriem vislielākā ietekme ir nacionālajam pārvadātājam AS „Air Baltic Corporation”.³⁷

Pēdējo septiņu gadu laikā lidostas „Rīga” apkalpotais pasažieru skaits ir pieaudzis gandrīz četras reizes un tā ir kļuvusi par pārliecinošu līderi starp Baltijas valstu lidostām, kā arī par vienu no straujāk augošām lidostām Eiropas Savienībā.

2014. gadā lidosta „Rīga” apkalpoja 4 813 959 pasažierus. Transfēra/transīta pasažieru skaits bija 29 % no kopējā pērn apkalpoto pasažieru skaita, un populārākie galamērķi, kuru pasažieri visbiežāk ceļojuši caur starptautisko lidostu „Rīga”, bija Tallina, Viļņa, Helsinki, Maskava un Stokholma. Kravu pārvadājumu apjomi, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir nedaudz samazinājušies un sastādīja 32 984 tonnas. Starptautiskā lidosta „Rīga”, pērn apkalpojot gandrīz 66 tūkstošus gaisa kuģu un 33 tūkstošus tonnu kravas, ir lielākais gaisa transporta mezgls Baltijā. Caur Rīgu tiek pārvadāti 46 % šā reģiona aviopasažieru.³⁸

Cauruļvadu transports

Pašlaik Latvijā ir maģistrālo gāzes vadu tīkls, kas savieno Latvijas gāzes vadu sistēmu ar Krieviju, Igauniju un Lietuvu. Tajos 2014. gadā kopumā tika transportēti 4,2 mljrd. m³ dabasgāzes.³⁹ Rīgu šķērso un pilsētu ar dabasgāzi nodrošina divi gāzes vadi:

- kopš 1962. gada Dašava (Ukraina) – Rīga;
- kopš 1972. gada Toržoka (Krievija) – Rīga.

1.3.3. Inženiertehniskā infrastruktūra

Mūsdienu pilsētnieks vairs nevar iedomāties dzīvi bez tādām pašsaprotamām lietām kā ūdens, siltums, elektrība, gaisma un kanalizācija. Komfortablai dzīvei ir nepieciešams centralizētās apgādes sistēmas pieslēgums un to kvalitāts piedāvājums.

Ūdensapgāde un kanalizācija

Pilsētas ūdensapgādi un kanalizāciju nodrošina SIA „Rīgas ūdens”, kas piedāvā kvalitatīvu dzeramo ūdeni un savāc, novada un attīra sadzīves notekūdeņus. Dzeramais ūdens Rīgā tiek iegūts sešās pilsētas nozīmes ūdensgūtvēs, izmantojot gan virszemes, gan pazemes ūdens krājumus. Lielākā daļa rīdzinieku Daugavas kreisajā krastā ūdeni saņem no Daugavas upes baseina Rīgas HES ūdenskrātuves zonā, bet Daugavas labā krasta iedzīvotāji - no pazemes ūdensgūtvēs „Baltezers–Zaķumuiža”. Ūdens stacija „Daugava” diennaktī spēj sagatavot līdz 210 tūkst. m³, bet „Baltezers–Zaķumuiža” - līdz 85 tūkst. m³ dzeramā ūdens. Sagatavotā dzeramā ūdens kvalitāte un stacijas drošība atbilst Eiropas standartiem.⁴⁰

Rīgas pilsētas ūdensapgādes tīklu kopgarums 2015. gada sākumā sasniedza 1 423,1 km, tajā skaitā tīklu pievadi - 332 km garumā. Ūdensapgādes drošības un kvalitātes nodrošināšanai SIA „Rīgas ūdens” visā Rīgas pilsētas teritorijā katru gadu veic cauruļvadu, hidrantu un aizbīdņu nomaiņu vai rekonstrukciju.

Rīgas pilsētas kanalizācijas tīkla kopgarums 2015. gada sākumā sasniedza 1 141,8 km, tajā skaitā ielu kanalizācijas izvadi – 153 km garumā. SIA „Rīgas

³⁶ Rīgas brīvostas pārvalde: www.rop.lv

³⁷ Satiksmes ministrija. Aviācijas jomas raksturojums. Pieejams: www.sam.gov.lv

³⁸ VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” gadagrāmata 2013. Pieejama: www.riga-airport.com

³⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Cauruļvadu transporta darbība. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁴⁰ Rīgas ūdens: www.rigasudens.lv

ūdens” ik gadu palielina kanalizācijas tīkla un tā sūkņu staciju jaudu, gādājot par pilsētas sadzīves notekūdeņu drošu savākšanu un novadīšanu līdz bioloģiskās attīrīšanas stacijai „Daugavgrīva”.⁴¹

Siltumapgāde

AS „Rīgas siltums” ir galvenais siltumenerģijas piegādātājs Rīgā. Tas veic siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un realizāciju, kā arī nodrošina siltumenerģijas lietotāju ēku iekšējās siltumapgādes sistēmu tehnisko apkopi.

Galvenās siltumenerģijas ražotājas Rīgā ir AS „Latvenergo” piederošās koģenerācijas stacijas, no kurām AS „Rīgas siltums” iepērk aptuveni 70 % no visas nepieciešamās siltumenerģijas. Aptuveni 0,05 % siltuma tiek iepirkts no citiem uzņēmumiem, bet pārējais siltumenerģijas apjoms tiek saražots AS „Rīgas siltums” piederošajos siltumavotos: piecās siltumcentrālēs, kā arī vairākos desmitos mazu un vidēju katlu māju. Kā kurināmais galvenokārt tiek izmantota gāze (97 %), kā arī iespējams izmantot mazutu, marķēto dīzeļdegvielu un šķeldu.

76 % no visas siltumenerģijas, kas nepieciešama Rīgai, pārvada un sadala AS „Rīgas siltums”. No visas saražotās un piegādātās siltumenerģijas 77 % tiek izmantoti dzīvojamu māju apkurei un karstā ūdens sagatavošanai.⁴² Pilsētas siltumtīklu kopējais garums ir ap 900 km.

Elektroapgāde

Tāpat kā siltumapgādi, arī elektroapgādi nodrošina Latvijā vadošā energokompānija AS „Latvenergo”. Uzņēmums saražo 90 % kopējās Latvijā izstrādātās elektroenerģijas un lielāko daļu no ūdens kā energoresursa.⁴³ Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu no 2015. gada 1. janvāra elektroenerģijas tirgus ir pilnībā atvērts, ļaujot fiziskām un juridiskām personām elektrību iegādāties no savstarpēji konkurējošiem tirgotājiem. Privātpersonām elektrības piegādi bez lielākā tirgotāja AS „Latvenergo” nodrošina arī SIA „Baltcom TV”, SIA „WIN Baltic”, SIA „220 Enerģija”, juridiskām personām arī - SIA „Enefit”, SIA „Baltic Energy Services”, SIA „Baltic Energy Services” u.c..

Gāzes apgāde

Dabaszāzes apgādi Latvijas tirgū veic AS „Latvijas Gāze”, kas saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izdotajām licencēm veic dabaszāzes pārvadi, sadali, uzglabāšanu un tirdzniecību. Rīgas reģionā tiek patērēti aptuveni 65 % no Latvijā izmantotās dabaszāzes.

Apgaismojums

Jau no 1947. gada pilsētā par apgaismojumu atbild Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas gaisma”, kuras darbības pamatmērķis ir nodrošināt Rīgas ielu, parku un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju ārējā apgaismojuma tīklu

eksploatāciju, remontu un rekonstrukcijas darbus, kā arī materiāli tehniskās bāzes atjaunošanu.

2013. gadā aģentūra nodrošināja apgaismojumu uz ielām 3 912 stundas gadā, 357 luksoforu darbību, t.sk. 88 regulējamu gājēju pāreju uzturēšanu un veica citus ne mazāk svarīgus pakalpojumus.⁴⁴

1.3.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūra

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas ir viens no tautsaimniecības konkurētspējas un nacionālās ekonomikas izaugsmes stūrakmeņiem. Straujā tehnoloģiju attīstība visā pasaulē nosaka to, ka ilgtermiņa izaugsme nevar notikt bez informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības un plašas izmantošanas.⁴⁵ Mūsdienās gandrīz visās māsaimniecībās un uzņēmumos ir nepieciešamība pēc informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (turpmāk tekstā - IKT) infrastruktūras nodrošinājuma - tas uzlabo dzīves kvalitāti, nodrošina vienkāršāku pieeju dažāda veida sabiedriskajiem pakalpojumiem, veicina uzņēmējdarbības attīstību un efektīvāku pašvaldības darbību, uzlabo mācību procesu un iedzīvotāju savstarpējo saziņu.

IKT ir viena no Rīgas un Latvijas vadošajām ekonomikas nozarēm, kas stimulē visas tautsaimniecības attīstību. Pēdējos gados ir novērojama IKT nozares attīstība, izaugsme un eksporta apjomu palielināšanās. Darbu uzsāk aizvien vairāk uzņēmumu, kas pārsvarā darbojas datorprogrammēšanas un konsultāciju jomā. Pēdējos gados palielinājies nozares samaksāto nodokļu apjoms, strauji attīstās pakalpojumu joma.⁴⁶

Rīgas pašvaldība ir IKT nozarei draudzīga un piemērota pilsēta, kas aktīvi iesaistās, atbalsta, izmanto un popularizē dažādas nozares aktivitātes un pakalpojumus. Piemēram, Rīgas sabiedriskajā transportā tiek izmantotas elektroniskās braukšanas kartes un Rīgas muzeju vērtības ir pieejamas mobilajās lietotnēs. Latvijas Nacionālajā muzeju krājuma kopkatalogā kopš 2014. gada ikvienam interesentam ir iespēja attālināti iepazīties ar muzeju krājumiem, meklēt īpašus eksponātus un krātuvēs esošus priekšmetus, bet izglītības jomā mācību iestāžu, skolēnu un vecāku vidū populārs kļuvis portāls „e-klase”. Rīgas pašvaldība aizvien vairāk izmanto IT sistēmas, lai nodrošinātu iedzīvotājiem ērtu komunikāciju ar pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām, vienlaikus samazinot savas izmaksas un administratīvo slogu.

Nozīmīgākie sadarbības partneri IKT nozares attīstībā ir Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija, Latvijas IT klasteris, nodibinājums „TechHub Riga”, kas palīdz jaunajiem nozares uzņēmējiem iekarot globālo tirgu, kā arī Rīgas Tehniskā universitāte un Latvijas universitāte.

⁴¹ Rīgas ūdens: www.rigasudens.lv

⁴² AS „Rīgas siltums”: www.rs.lv

⁴³ AS „Latvenergo”: www.latvenergo.lv

⁴⁴ Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas gaisma” 2013. gada publiskais pārskats. Pieejams: www.rigasgaisma.lv

⁴⁵ Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija: www.notepad.lv

⁴⁶ Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija: www.likta.lv

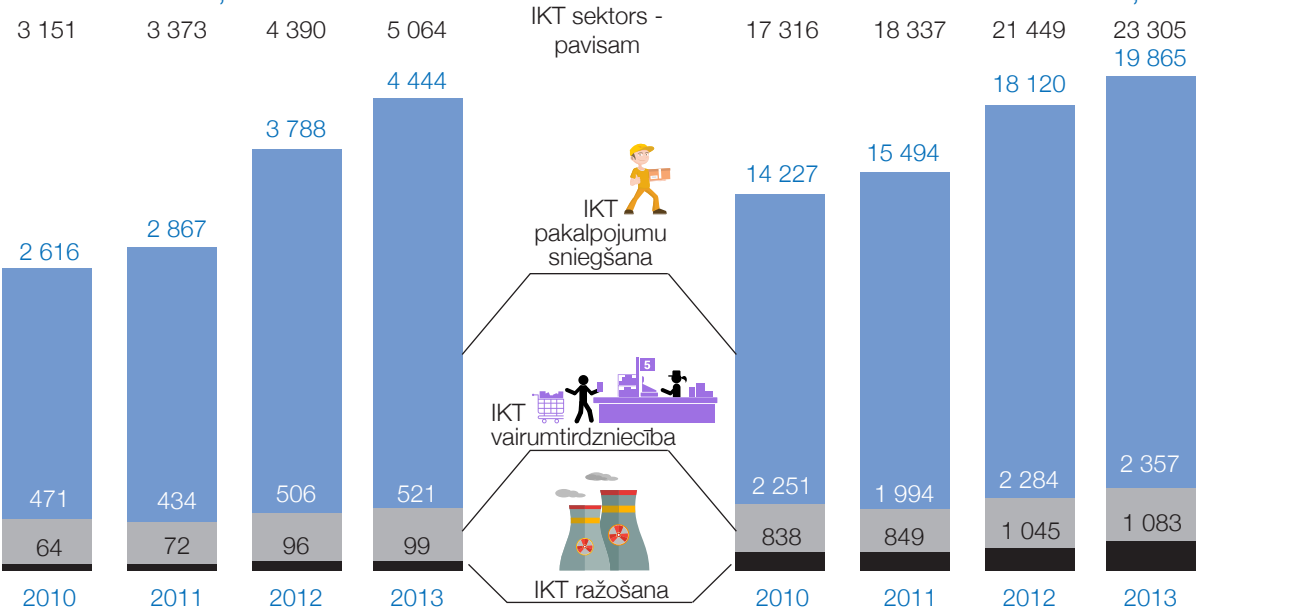

2014. gadā Rīga kļuva par Eiropas bezmaksas bezvadu interneta galvaspilsētu (ņemot vērā bezmaksas WiFi punktu skaitu uz 1 km² un pilsētas iedzīvotāju skaitu). Rīgā vidēji ir pieejams viens Lattelecom free-WiFi interneta pieslēgšanās punkts 750 iedzīvotājiem un 3 WiFi punkti uz vienu kvadrātkilometru.

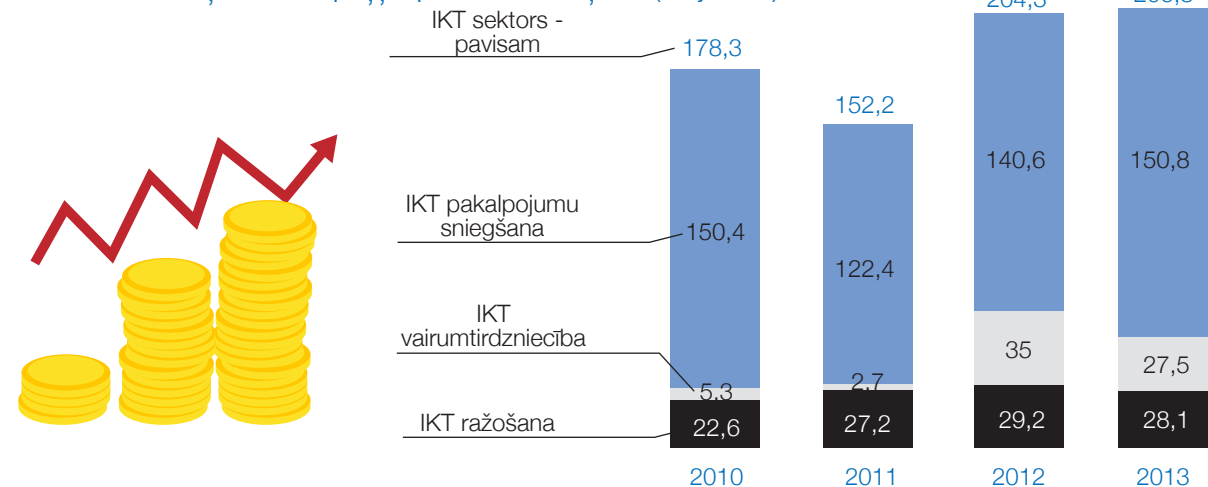
Nākamās Eiropas pilsētas bezmaksas WiFi attīstības ziņā aiz Rīgas ir Tallina, Stokholma, Vīne, Parīze un Helsinki.⁴⁷

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, IKT sektorā četru gadu laikā (2010. – 2013.) nodarbināto skaits un personāla izmaksas, kā arī uzņēmuma apgrozījums un pievienotās vērtības rādītāji ir būtiski pieauguši. 2013. gadā uzņēmumu apgrozījums IKT jomā pieauga gandrīz līdz 3 099 milj. eiro gadā un pievienotā vērtība pārsniedza 767 milj. EUR.

IKT sektora uzņēmumu skaits⁴⁸

IKT sektora uzņēmumu peļņa pirms nodokļiem (milj. eiro)⁵⁰

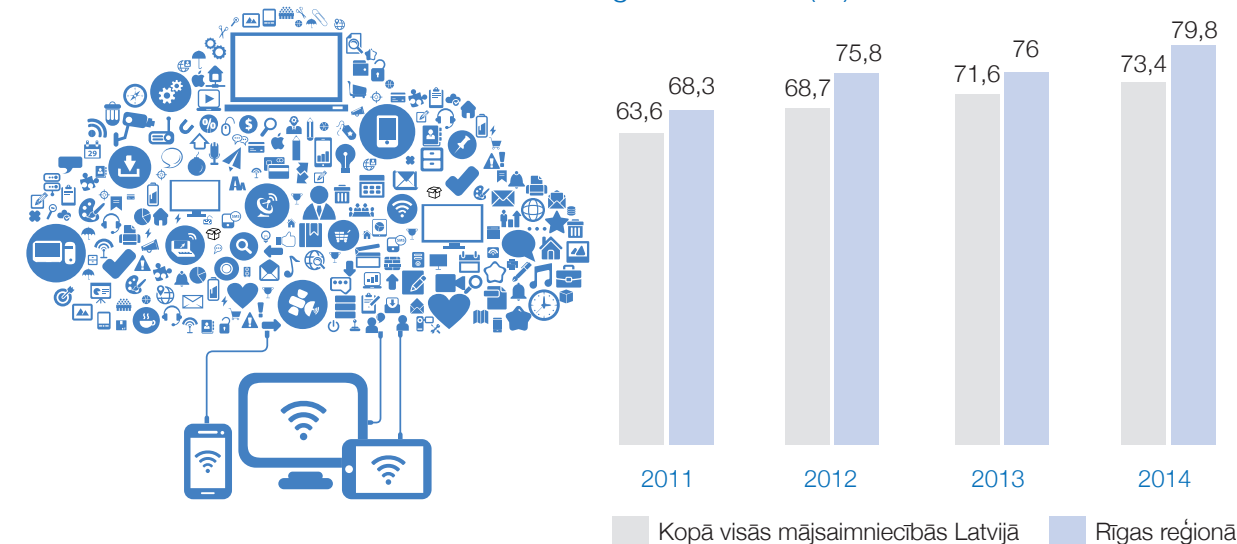

IKT sektora uzņēmumu apgrozījums, personāla izmaksas un pievienotā vērtība (milj. eiro)⁵¹

Rādītāji	IKT darbības sfēra	2010	2011	2012	2013
IKT sektora uzņēmumu apgrozījums	IKT sektors – PAVISAM	2 067	2 275	2 897	3 099
	IKT ražošana	87	102	122	147
	IKT vairumtirdzniecība	885	1 010	1 429	1 524
	IKT pakalpojumu sniegšana	1 096	1 162	1 346	1 428
Personāla izmaksas IKT sektora uzņēmumos	IKT sektors – PAVISAM	181	248	314	359
	IKT ražošana	6	10	11	13
	IKT vairumtirdzniecība	20	24	28	33
	IKT pakalpojumu sniegšana	155	212	273	313
Pievienotā vērtība IKT sektora uzņēmumos	IKT sektors – PAVISAM	572	602	686	767
	IKT ražošana	24	43	46	47
	IKT vairumtirdzniecība	57	58	71	83
	IKT pakalpojumu sniegšana	491	499	569	637

Rīgas reģionā interneta lietotāju skaits mājāsniecībās ir gandrīz par 5 % lielāks nekā tas ir Latvijā vidēji - 2013. gada sākumā tas sasniedza 76 %. Sākot ar 2006. gadu, mājāsniecību skaits, kurās ir pieejams internets, pārsniedz mājāsniecību skaitu, kurās pieejams dators. Tas skaidrojams ar to, ka daudzās Latvijas mājāsniecībās piekļuve internetam notiek, izmantojot mobilo telefonu.⁵²

Interneta pieejamība mājāsniecībās gada sākumā (%)

⁴⁷ Lattelecom informācija. Pieejams: www.lattelecom.lv

⁴⁸ Centrālā statistikas pārvalde. IKT sektora uzņēmumu skaits. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁴⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Nodarbināto skaits IKT sektora uzņēmumos. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁵⁰ Centrālā statistikas pārvalde. IKT sektora uzņēmumu peļņa pirms nodokļiem. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁵¹ Centrālā statistikas pārvalde. IKT sektora uzņēmumu apgrozījums, personāla izmaksas un pievienotā vērtība. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁵² Centrālā statistikas pārvalde. Datoru/interneta pieejamība dažāda tipa mājāsniecībās. Pieejams: www.csb.gov.lv

2. PILSĒTAS EKONOMIKAS KONKURĒTSPĒJA

2. PILSĒTAS EKONOMIKAS KONKURĒTSPĒJA

Galvenie nacionālie un pilsētas plānošanas un attīstības dokumenti, kas nosaka pilsētas ekonomikas konkurētspējas un pilsētas attīstības veicināšanu ir:

- Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam;
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam;
- Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam;
- Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam;
- Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam.

2.1. RĪGAS GALVENIE EKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

Rīgas pilsētas attīstības programmā 2014.-2020. gadam ilgtermiņa mērķu sasniegšanai labvēlīga uzņēmējdarbības vide un augsta ekonomiskā aktivitāte noteikta par vienu no galvenajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.

Pēc ievērojamā krituma krīzes gados, Latvijas iekšzemes kopprodukts turpināja pieaugt un 2014. gadā tas palielinājās par 2,4 %, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (2010. gada salīdzināmās cenās). Tomēr tas joprojām par 5,2 % atpaliek no pirmskrīzes augstākā rādītāja 2007. gadā. Rīgas pilsētā saražotā jaunradītā vērtība sastāda ap 50% no visā valstī saražotā.

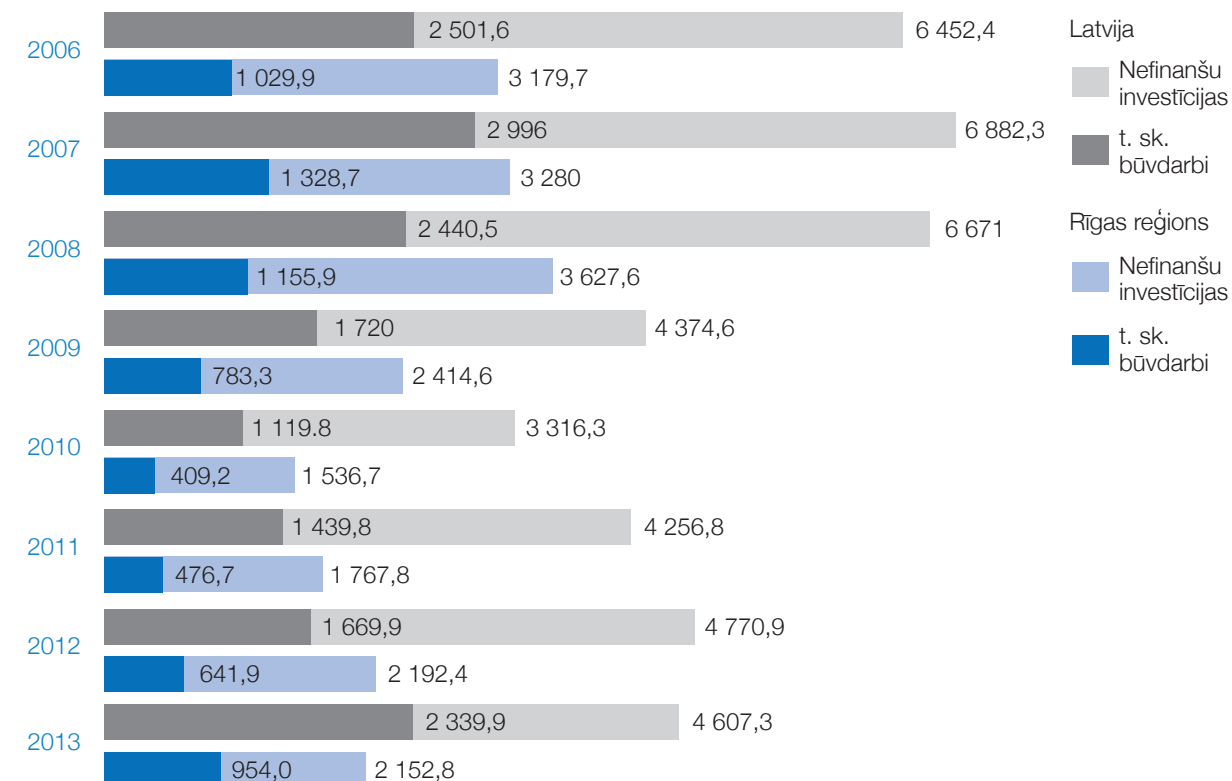
2014. gadā pēc IKP uz vienu iedzīvotāju Rīgas pilsēta atrodas ES vidējā rādītāja līmenī. Papildus tam, ik gadu ir vērojams IKP pieaugums. 2014. gadā, tāpat kā iepriekš, lielākais īpatsvars Rīgas pilsētas ekonomikas nozaru struktūrā pēc pievienotās vērtības bija tirdzniecības nozarei – 16,9 %. Otra lielākā ekonomikas nozare ir nekustamo īpašumu nozare - 10,5 %, trešā - profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu, administratīvo un apkalpojošo dienestu nozare - 10,3 %, nedaudz mazāks īpatsvars ir transporta - 9,6 % un apstrādājošās rūpniecības nozarēm - 8,5 %.

Kopējās (privātās, pašvaldības, valsts un ārvalstu) investīcijas Rīgas ekonomikā sasniedza maksimālo līmeni 2008. gadā, kad pilsētas ekonomikā tika ieguldīti ap 3,9 miljardiem eiro. Krīzes gados investīcijas saruka ap 2,4 reizi, taču kopš 2011. gada atkal vērojams to pakāpenisks pieaugums. Tomēr šis pieaugums nav vienmērīgs, jo, piemēram, 2014. gadā kopējās investīcijas Rīgas ekonomikā saruka par 3,6 %, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

Kopējais būvdarbu apjoms pilsētā 2014. gadā pret iepriekšējo gadu palielinājās par 2,8 %. Investīciju apjoms Rīgas pilsētā 2013. gadā sastādīja ap 47 % no kopējām investīcijām valstī, kas ir zemāk nekā pirmskrīzes laikā sasniegtais 54 % īpatsvars. Savukārt galvaspilsētas īpatsvars valstī veikto būvdarbu apjomā 2013. gadā palielinājās un sastādīja 41 %.⁵³

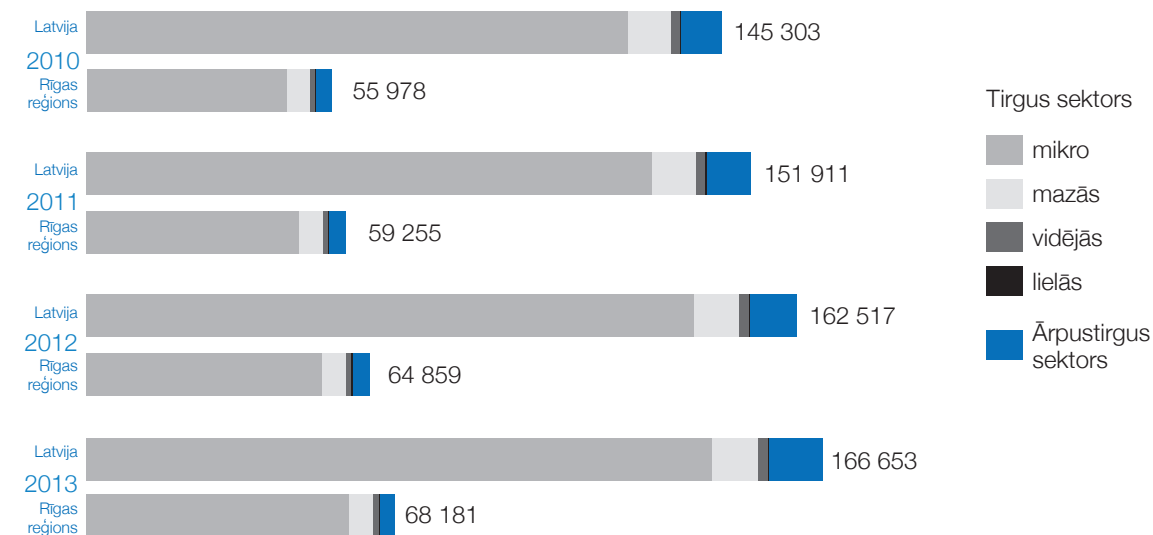
⁵³ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.

Nefinanšu investīcijas statistiskajos reģionos (2013. gada salīdzināmajās cenās; milj. eiro)⁵⁴

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Rīgas reģionā aktīvi ir vairāk nekā 40 % no visiem Latvijas uzņēmumiem. Lielākā daļa galvaspilsētas uzņēmumu ir mikro uzņēmumi. Rīgas reģionā ir izvietoti 156 lieli uzņēmumi, kas no visas valsts ekonomiski aktīvajiem lielajiem uzņēmumiem sastāda gandrīz 70 %.

Ekonomiski aktīvās statistikas vienības* sadalījumā pa lieluma grupām⁵⁵

* Tirdzniecības sektora statistikas vienības: pašnodarbinātās personas, individuālie komersanti, komercsabiedrības, zemnieki un zvejnieku saimniecības. Ārpustirgus sektora statistikas vienības: fondi, nodibinājumi un biedrības, valsts budžeta iestādes, pašvaldību budžeta iestādes.

⁵⁴ Centrālā statistikas pārvalde. Nefinanšu investīcijas. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁵⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Ekonomiski aktīvās statistikas vienības. Pieejams: www.csb.gov.lv

2015. gada jūnijā „Moody's Investors Service” novērtēja pašvaldības saņemto budžeta un finanšu stabilitātes nodrošināšanā un paaugstināja Rīgas pilsētas kredītreitingu no Baa3 uz Baa2 ar stabilu attīstības perspektīvu.

2014. gada novembrī kredītreitinga aģentūra „Standard & Poors” paaugstināja pilsētas kredītreitingu saistībā ar vienu līmeni līdz BBB+/A2, nosakot stabilu attīstības perspektīvu. Līdz ar Latvijas iestāšanos euro zonā, palielinājušās arī kredītreitinga organizāciju prasības pašvaldības finanšu un budžeta politikai, radot nepieciešamību pastiprināt vidēja un ilgtermiņa plānošanu pašvaldības budžeta un finanšu jomā. Tāpēc viena no Rīgas pašvaldības 2015. gada prioritātēm ir trīs gadu budžeta plānošanas ieviešana.⁵⁶

2.2. IEDZĪVOTĀJU EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE

Rīgas iedzīvotāji ir svarīgākais dzinējspēks un pamats pilsētas ekonomiskajai attīstībai. Kā norādīts Ekonomikas ministrijas 2015. gada ziņojumā, pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība, un samazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanās izjūt vājāk.

2014. gadā situācija darba tirgū turpināja uzlaboties, tomēr lēnāk nekā iepriekš. Bezdarba līmenis valstī samazinājās līdz 10,8 %, kas bija par 1,1 procentpunktu mazāk nekā 2013. gadā, bet nodarbinātības līmenis pieauga par 0,9 procentpunktiem – līdz 59,1 %. Kopumā 2014. gadā nodarbināti bija 884,6 tūkst. iedzīvotāju, bet darba meklējumos bija 107,6 tūkst., kas bija par 12,7 tūkst. mazāk nekā 2013. gadā. 2015. gada 1. ceturksnī nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 0,3 % un nodarbinātības līmenis palielinājās par 1,1 procentpunktu, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Savukārt bezdarba līmenis 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada atbilstošo periodu, samazinājās par 1,7 procentpunktiem – līdz 10,2 %.⁵⁷

2014. gadā turpināja saglabāties iepriekšējo gadu tendence - samazinājās bezdarbnieku skaits un bezdarba līmenis, tomēr saglabājoties augstam ilgstoši nestrādājošo personu skaita īpatsvaram. 2014. gada beigās no 2 832 reģistrētajiem darbaspējīgajiem nestrādājošajiem klientiem 31,3 % bija ilgstoši bezdarbnieki.

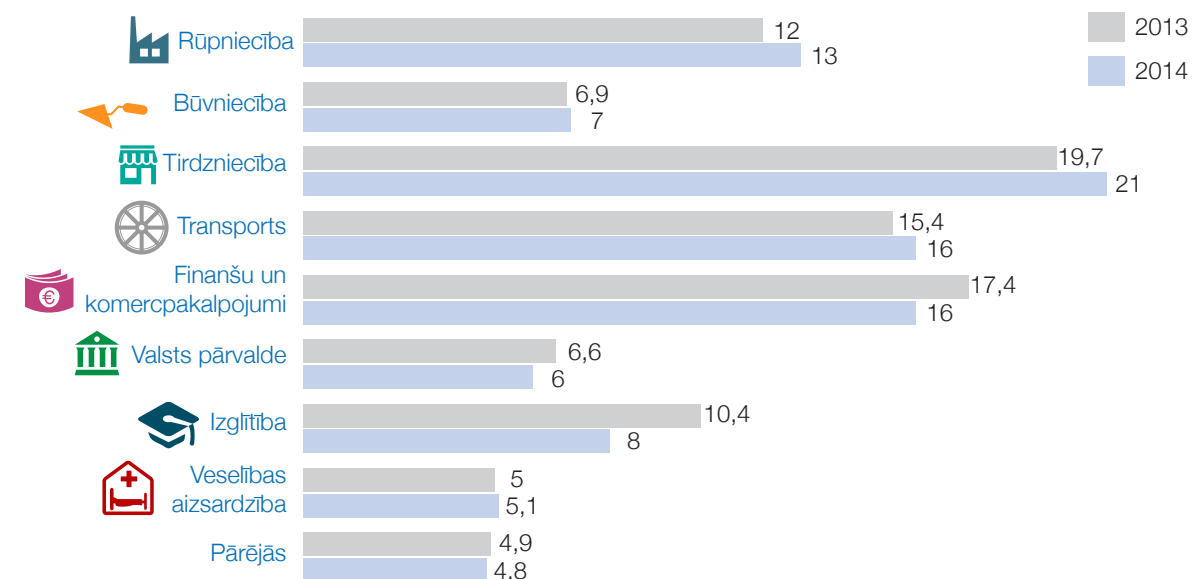
Reģistrētā bezdarba līmenis valstī 2015. gada jūlija beigās bija 8,6 %, savukārt zemākais bezdarba līmenis 2015. gada jūlijā reģistrēts Rīgas reģionā – 5,4 %, 2015. gada jūlija beigās Rīgā – 5,1 %.⁵⁸

⁵⁶ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.

⁵⁷ Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību 2015.

⁵⁸ Bezdarba rādītāji. Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: www.nva.gov.lv

Nodarbinātie iedzīvotāji Rīgā sadalījumā pa saimnieciskās darbības veidiem (% no kopskaita)⁵⁹

2014. gadā vidējā bruto darba samaksa Rīgā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājās par 6,6 % un sasniedza 853 euro. Galvaspilsētas privātajā sektorā darba samaksa pārskata gadā sasniedza 818 euro, par 18 % pārsniedzot pirmskrīzes līmeni (2008. - 2009. gadā). Vidējā darba samaksa galvaspilsētas sabiedriskajā sektorā 2014. gadā sasniedza 919 euro, nedaudz pārsniedzot pirmskrīzes maksimālo līmeni 2008. gadā (938 euro). Vidējā nominālā bruto darba samaksa Rīgā 2014. gadā pārsniedza 2008. gada darba samaksu par 98 euro (par 12,7 %). Pārskata gadā arī reālā vidējā darba samaksa Rīgas pilsētā, ņemot vērā cenu pieaugumu kopš 2008. gada, pārsniedza pirmskrīzes līmeni par 2,5 %.

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa (eiro)⁶⁰

	2012		2013		2014		2015*	
	Latvijā	Rīgā	Latvijā	Rīgā	Latvijā	Rīgā	Latvijā	Rīgā
PAVISAM	684	777	715	814	751	853	785	892
Sabiedriskajā sektorā	732	859	766	894	790	919	809	942
Privātajā sektorā	657	733	688	771	730	818	730	818

*Pirmajā pusgadā

2.3. EKONOMIKAS NOZARU STRUKTŪRA UN PRIORITĀRĀS NOZARES

Viens no svarīgākajiem pilsētas attīstības balstiem ir ekonomika, kuras svarīgākais uzdevums ir iespēja iedzīvotājiem gūt ienākumus un uzturēt sevi un savu ģimeni. Ekonomika tiešā veidā ir saistīta ar pārējiem balstiem – pilsētvidi (Austrumu – Rietumu virzienā balstīta ekonomikas attīstība) un sabiedrību

⁵⁹ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.

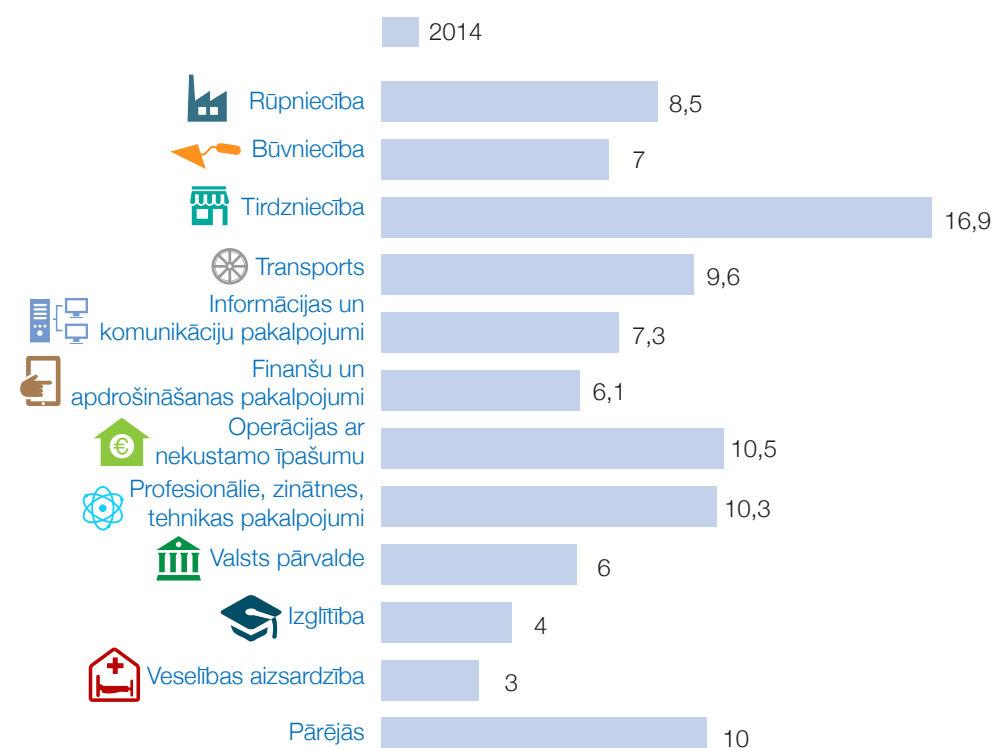
⁶⁰ Centrālā statistikas pārvalde. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa. Pieejams: www.csb.gov.lv

(izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība). Pilsētas stratēģijas realizācijas procesā pašvaldības institūcijas izvēlas tādus attīstības politikas pasākumus, kas veicina augsta nodarbinātības līmeņa sasniegšanu, ilgtspēju saimniecisko izaugsmi un cenu stabilitāti, tādējādi radot materiālo pamatu iedzīvotāju un pilsētas labklājības pieaugumam.

Latvijas IKP nozīmīgāko daļu (ap 70 %) veido pakalpojumu nozare, apstrādes rūpniecības daļa valsts ekonomikā ir 14,1 % no IKP, tirdzniecības – 16,9 %, transporta un glabāšanas nozares – 13 %, būvniecības nozares – 6,1 %.⁶¹ Nozaru griezumā 2013. gadā Latvijas ekonomisko izaugsmi pamatā balstīja četras nozares – tirdzniecība, būvniecība, operācijas ar nekustamo īpašumu un komercpakalpojumi. Līdz ar to arī nozaru griezumā skaidri parādījās pieaugoša ekonomikas atkarība no vietējā tirgus pieprasījuma. Savukārt transporta un loģistikas nozarē bija novērojama tikai neliela izaugsme, bet apstrādes rūpniecībā kopumā apjomi bija aptuveni iepriekšējā gada līmenī.⁶²

Saskaņā ar Rīgas 2014. gada publiskā pārskata datiem var secināt, pilsētas ekonomikas nozaru struktūrā pēc pievienotās vērtības lielāko īpatsvaru saglabāja tirdzniecības nozare - 16,9 %, kuras īpatsvars pēdējos gados tomēr samazinās. Otra lielākā ekonomikas nozare ir nekustamo īpašumu nozare - 10,5 %, trešā - profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu, administratīvo un apkalpojošo dienestu nozare - 10,3 %, nedaudz mazāks īpatsvars ir transporta - 9,6 % un apstrādājošās rūpniecības nozarēm - 8,5 %.⁶³

Rīgas ekonomikas nozaru īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (%)

⁶¹ Informācijas platforma Balticexport.com

⁶² Nordea Latvijas ekonomikas apskats. Pieejams: www.nordea.lv

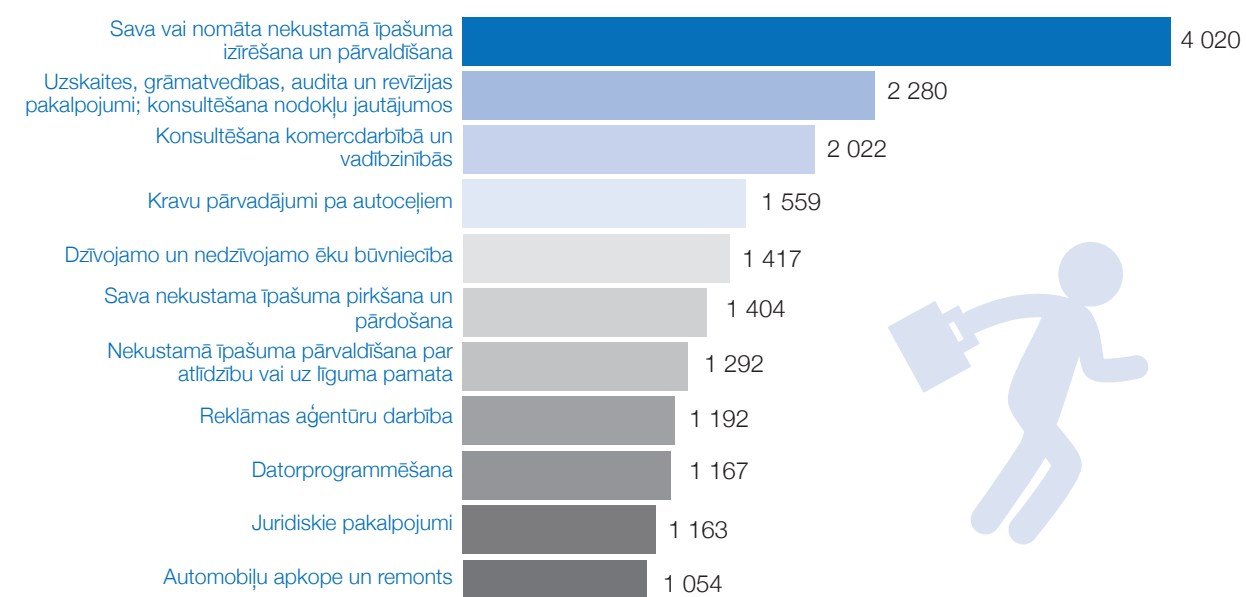
⁶³ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.

⁶⁴ Lursoft statistika. Pieejams: www.lursoft.lv

Kopējā pilsētas ekonomikas nozaru struktūrā kopš 2011. gada ir palielinājies nekustamo īpašumu, būvniecības, finanšu un apdrošināšanas nozaru īpatsvars, bet samazinājies apstrādājošās rūpniecības un tirdzniecības nozaru īpatsvars.

Pēc apgrozījuma 2014. gadā vislielākais uzņēmums Rīgā bija SIA „Uralchem Trading”, kas attiecīgajā periodā bija arī Latvijas lielākais uzņēmums, tā pamatdarbība ir tirdzniecība. Nākamie lielākie uzņēmumi bija AS „Latvenergo”, kas ir valsts uzņēmums un tā pamatdarbība ir enerģētika, trešajā vietā SIA „RIMI Latvija”, kā pamatdarbība ir tirdzniecība.⁶⁴

Nozaru uzņēmumu skaits Rīgā sakārtotā pēc kopējā apgrozījuma 2014. gadā⁶⁵

Uzņēmumi Rīgā ar lielāko apgrozījumu 2014. gadā

Uzņēmums	Apgrozījums, milj. EUR	Salīdzinot ar 2012.gadu
SIA URALCHEM Trading	1 135,58	2%
AS Latvenergo	741,11	-21%
SIA RIMI LATVIA	740,97	11%
SIA MAXIMA LATVIJA	674,35	1%
SIA ORLEN Latvija	503,41	-34%
AS Latvijas Gāze	503,08	-12%
SIA ELKO GRUPA	493,54	-22%
SIA LDZ CARGO	365,51	2%
SIA NESTE LATVIJA	350,00	8%
AS Sadales tīkls	303,83	2%
AS Latvijas Valsts meži	275,72	7%
SIA LUKoil Baltija R	265,87	-18%

⁶⁵ Lursoft statistika. Pieejams: www.lursoft.lv

Par valsts prioritārajām nozarēm ir noteiktas: pārtikas un dzērienu ražošana, koksnes izstrādājumu ražošana, ķīmisko un farmaceitisko vielu un ķīmisko produktu ražošana, metāla un metālizstrādājumu ražošana, datoru, elektronisko, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, telekomunikācija un citi IT pakalpojumi, uzglabāšanas un transporta palīgdarbības. Attiecīgi Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments savos dokumentos ir izvirzījis šādas prioritārās nozares pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai:

- transporta un uzglabāšanas nozare;
- koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošanas nozare;
- pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozares;
- datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanas un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozare;
- būvniecības nozare;
- mašīnbūves un metālapstrādes nozare;
- tūrisms, t.sk. citas nozares, kas ir nozīmīgas tūrisma attīstībai.

2.4. TRANSPORTS UN LOĢISTIKA

Rīga kā Latvijas galvaspilsēta, atrodoties izdevīgā ģeogrāfiskā vietā Baltijas valstu vidusdaļā pie Baltijas jūras līča, veiksmīgi darbojas kā savienošs punkts starp Eiropas austrumiem un rietumiem, kā arī starp ziemeļiem un dienvidiem. Pilsētas pašvaldība un tās atbildīgās iestādes veiksmīgi pilda savas funkcijas un pienākumus, lai uzturētu un attīstītu starptautisko sadarbību ar visām iesaistītajām valstīm. Rīgu var saukt ne tikai par reģiona, bet visas valsts lielāko transporta un loģistikas centru, kurā tiek izmantots visa veida transports.

Nozares attīstībai pašvaldībā tiek veikti dažādi pētījumi. Galvenās atsauces, nākotnes mērķi un uzdevumi ir ietverti pilsētas attīstības plānošanas dokumentos:

1. Rīgas attīstības programmā 2014.–2020. gadam;
2. Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam;
3. Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānā (apstiprināts 2010. gadā) un rīcības programmā, kura nosaka prioritāro kārtību veicamajām aktivitātēm transporta infrastruktūras pilnveidošanai un sakārtošanai, kas tiks īstenotas ilgtermiņā, izvērtējot pieejamos finanšu resursus. Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna galvenais mērķis ir noteikt nepieciešamās darbības, lai veicinātu vienotās satiksmes sistēmas izveidi un uzlabotu teritoriju sasniedzamību, nodrošinot koordinētu un saskaņotu gan transporta infrastruktūras plānošanu, gan satiksmes organizēšanu Rīgā un Pierīgā.

2.4.1. Rīgas brīvosta

Rīgā jau no seniem laikiem (pirmās liecības 5. gs.) ir bijusi osta. Sākotnēji tā bija dabiski izveidojusies pie Daugavas krastiem kā viens no starptautiska tirdzniecības ceļa galapunktiem starp Baltijas un Melno jūru, taču laika gaitā tā tika attīstīta un veidota atbilstoši konkrētā laika situācijai un prasībām.

Rīgas brīvostas pārvalde ostas gadus skaita mazliet ātrāk par Rīgu, jo vispirms bija osta un tikai tad tapa Rīga. Šogad Rīgas ostai aprit 815 gadu. Gadu skaits gan vairāk ir simbolisks, jo tieši kad šeit piestāja pirmās laivas nav zināms.

Pašlaik Rīgas brīvosta atrodas Baltijas jūras līča galējā dienvidu daļā un ir izveidota Daugavas abos krastos 15 km garumā. Osta ir nozīmīga daudzprofilu vieta, kura kravu apgrozījuma ziņā ir piektā lielākā osta Baltijas jūras austrumu piekrastē un papildus tam veic arī pasažieru pārvadājumus.⁶⁶

Rīgas osta tieši saistāma ar Eiropas Savienības noteiktās TEN-T tīkla Ziemeļu ass un Jūras maģistrāļu attīstību, jo šajos virzienos var kalpot kā transporta mezgls. Brīvosta ir arī stratēģiski izdevīgākais kravu transportēšanas ceļš reģionā, un kravas pārvadājumus varētu veikt arī Eiropas – Āzijas transporta koridorā (uz/no Kazahstānas, Ķīnas u.c. valstīm). Rīgā ir tuvākā Eiropas Savienības austrumu robežas osta Krievijas, NVS un Āzijas patēriņa tirgiem.

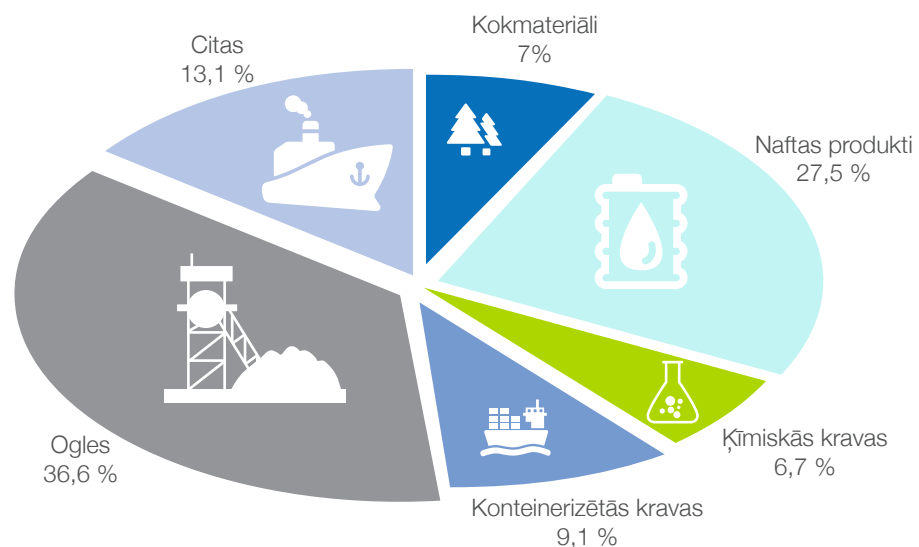
Rīgas brīvosta jau ilgstoši sadarbojas ar vairākām starptautiskām organizācijām – Eiropas Kruīzu organizāciju, Baltijas Ostu organizāciju, Eiropas Jūras ostu organizāciju, Starptautisko ostu asociāciju, Vācijas – Baltijas Tirdzniecības kameru Latvijā, Starptautisko Ostas pilsētu asociāciju, Starptautisko Hidrogrāfijas organizāciju un Starptautisko Ostu kapteiņu asociāciju.

Rīgā ir multifunkcionāla osta, kur pārkrauj visa veida kravas, izņemot jēlnaftu. Kopējais kravu apgrozījums 2015. gada pirmajos septiņos mēnešos ir sasniedzis 27 709 tūkst. tonnu, kas ir par 1 % vairāk kā attiecīgajā laika periodā gadu iepriekš. Pārkrauto kravu apjoms 2015. gadā: beramkravas - 56,5 %, kas ir par 2,1 % vairāk nekā 2014. gadā attiecīgajā periodā; ģenerālkraavas – 15,7 %, kur novērojams 10,1 % kritums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu; lejamkravas - 27,8 %, kas attiecībā pret 2014. gadu ir ar 6,3 % pieaugumu.

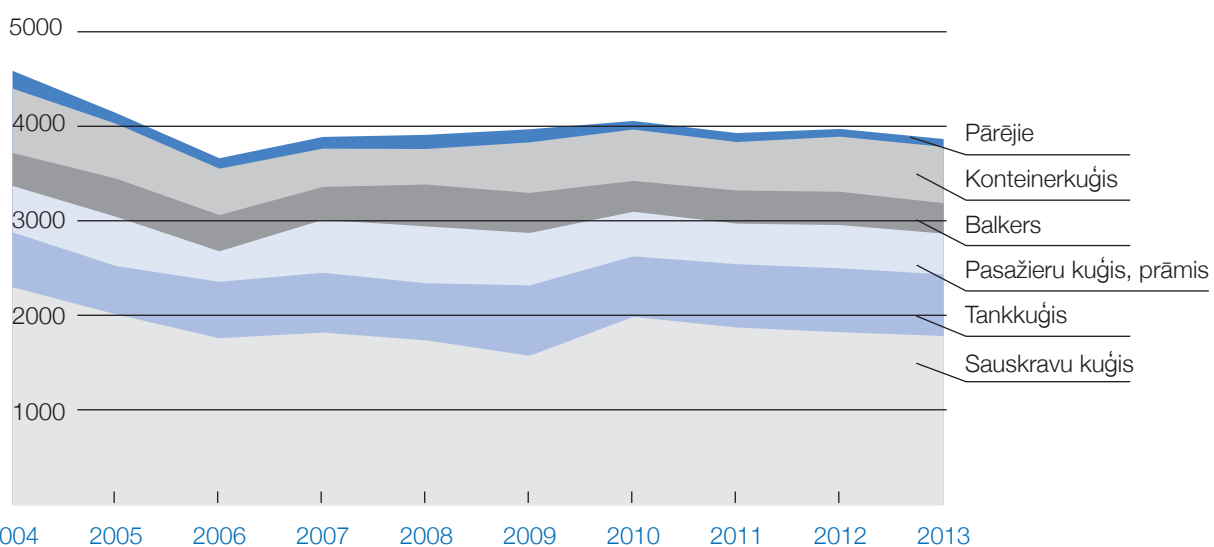
⁶⁶ Rīgas brīvostas pārvalde: www.rop.lv

Pārkrauto kravu struktūra 2015. gada janvāris – jūlijs

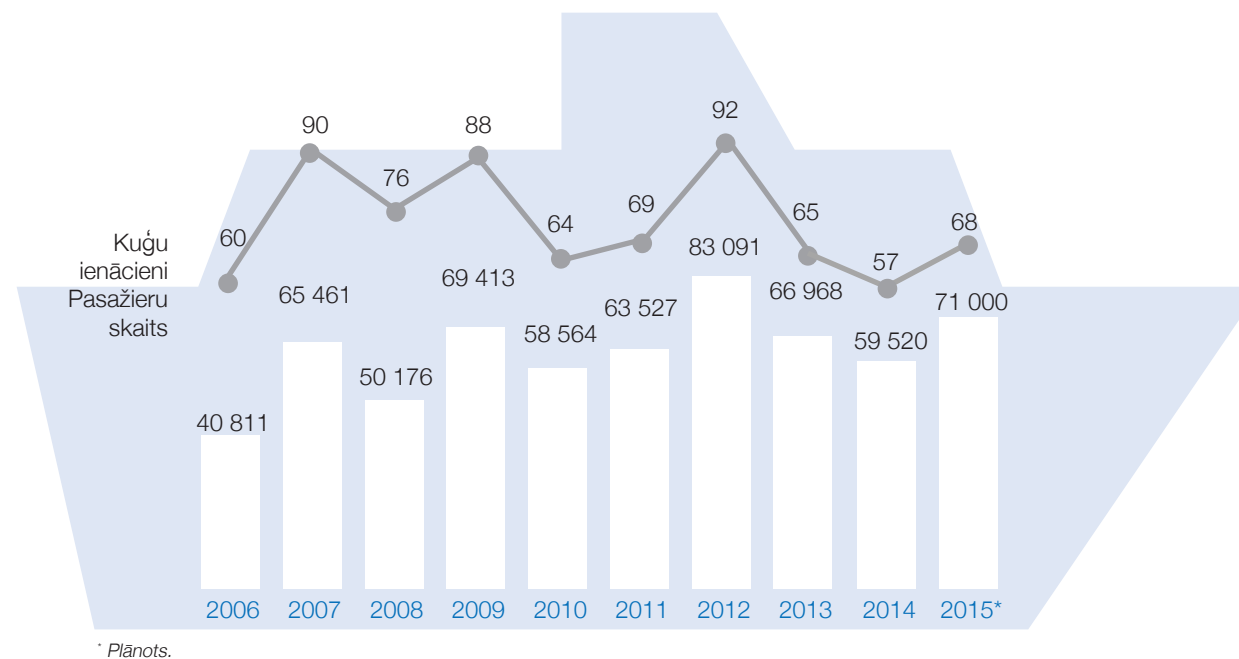
Apkalpoto kuģu skaits un veidi

Rīgas brīvēstā jau ilgstoši tiek uzņemti kruīza kuģi, kas pārstāv tādas kompānijas kā *MSC Cruises*, *Viking Line ABP*, *Pullmantur Cruises*, *Silja Line* un citi kuģi. 2013. gadā, tāpat kā 2003. gadā, Rīgā ar saviem neskaitāmajiem burukuģiem iegriezās regate *Tall Ships Races* - interesentiem četras dienas bija iespēja apskatīt krāšņos kuģus un aprunāties ar to komandām.

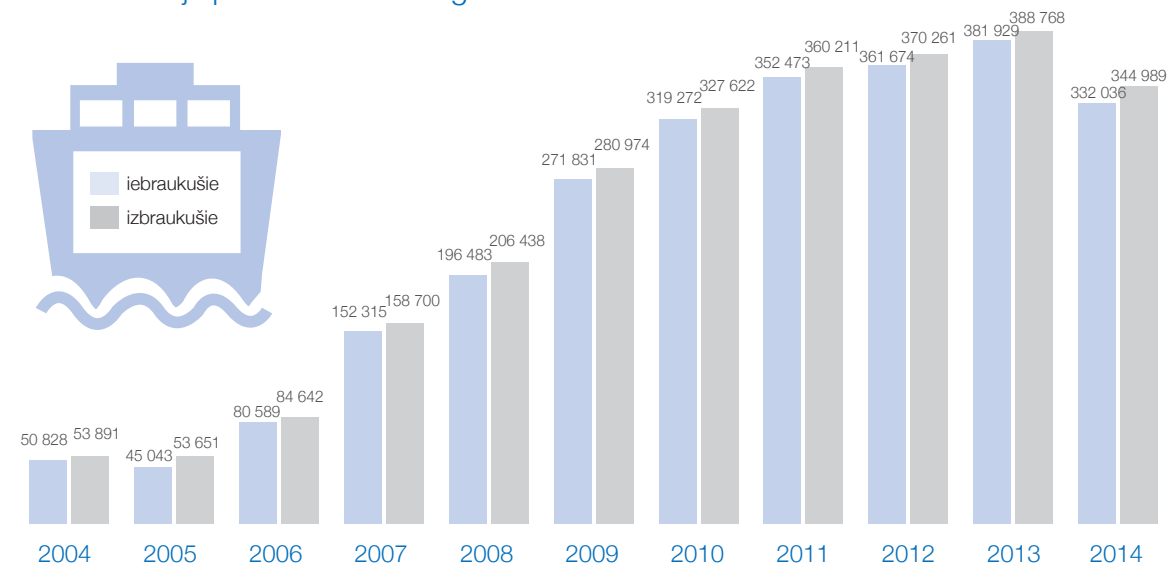
Brīvēstas terminālu kravu pārkraušanas jauda ir 58,2 milj.t. gadā. 2014. gadā lielākā Baltijas valstu osta pēc kravu apgrozījuma - 41,1 milj.t. Kuģu skaits 2014. gadā divpadsmit mēnešu laikā - 3797. Līdz 80 % no Rīgas brīvēstas kravu apgrozījuma ir tranzītkravas nosūtīšanai uz vai saņemšanai no NVS. Rīgas brīvēstā sekmīgi darbojas 35 stividorkompānijas un 28 kuģu aģentu kompānijas. Galvenās kravas Rīgas brīvēstā ir konteineri, dažādi metāli, koks, ogles, minerālmēsli, ķīmiskās kravas un naftas produkti. Osta ir atvērta kuģošanai visos gadalaikos.

Kruīza kuģu ienācienu un pasažieru skaits Rīgas Brīvēstā

Bez kruīza kuģiem Rīgas ostā jau no 2006. gada 6. aprīļa AS „Tallink” nodrošina pasažieru pārvadājumus maršrutā Rīga – Stokholma. Pārvadāto pasažieru skaits strauji pieauga no 2008. gada līdz 2009. gadam, kad prāmja līnijā Rīga – Stokholma kursēja divi kuģi, apkalpojot vairāk nekā 500 000 pasažieru. Šobrīd ir vērojams apkalpoto klientu skaita samazinājums – līnijā Rīga – Stokholma kursē kuģis *M/S Isabelle*, nodrošinot pasažieru, pasažieru transportlīdzekļu un kravas pārvadājumu satiksmi starp Latviju un Zviedriju ar atiešanu no Rīgas un Stokholmas ostām katru otro dienu.

Prāmju pasažieru skaits Rīgas Brīvēstā

Rīgas Brīvostas pārvalde ir uzsākusi izstrādāt infrastruktūras attīstības projektu „Infrastrukturā attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai no pilsētas centra”. Rīgas teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam paredzēts arī veidot Daugavas Ziemeļu šķērsojumu un turpināt Rīgas Ostas stacijas būvniecību Kundziņsalā. Tāpat Rīgas pašvaldība akcentē pasažieru pārvadājumu attīstības nepieciešamību, paredzot sekmēt to pārvadājumus starp Rīgu un citām pilsētām.

2015. gada novembra beigās ekspluatācijā plānots nodot vienu no apjomīgākajiem pēdējo gadu infrastruktūras objektiem - Stacija Bolderāja 2 ar savienojošo ceļu uz Krievu salas termināļiem. Projekta ietvaros tiek izbūvēts savienojošais sliežu ceļš uz Krievu salas termināļiem aptuveni 3 km garumā un izbūvēta stacija Bolderāja 2. Iespējams, šis projekts ieies Latvijas būvniecības vēsturē ar faktu, ka šeit pirmo reizi Latvijā tik ievērojamos apjomos tika izmantota vairāku inovatīvu grunts pastiprināšanas un konsolidācijas risinājumu kombinācija, tostarp smilts pāji un vertikālās drenas (faktiski šis bija vienīgais iespējamais risinājums, lai grunts konsolidācijas process tiktu veikts projektam atvēlētajā laikā Spilves pļavu sarežģītajos ģeotehniskajos apstākļos).

Projekts Stacija Bolderāja 2 ar savienojošo ceļu uz Krievu salas termināļiem būvniecība saistīts ar Rīgas dzelzceļa mezgla attīstības programmu un Rīgas centrālajā daļā esošās Rīgas Brīvostas teritorijas Daugavas labajā krastā atslogošanu no kravu pārkraušanas darbībām, pārvietojot kravas termināļus uz Rīgas Brīvostas no jauna izbūvējamo teritoriju Krievu salā Daugavas kreisajā krastā. Kā zināms, Rīgas pilsētas attīstības plāns laika posmam no 2006. līdz 2018. gadam paredz Andrejsalas un Eksportostas izslēgšanu no Rīgas Brīvostas teritorijas, jo šī aptuveni 123 ha plašā teritorija atrodas netālu no Rīgas vēsturiskā centra un daļēji atrodas UNESCO aizsargātajā Pasaules mantojuma pieminekļu zonā, tādējādi pašreizējo Rīgas Brīvostas darbību Andrejsalā un Eksportostā paredzēts slēgt. Savukārt, lai apkalpotu jaunbūvējamās ostas termināļus Krievu salā, VAS Latvijas Dzelzceļš ir nepieciešams izveidot jaunu dzelzceļa infrastruktūru. Projekta realizācija palielinās Rīgas dzelzceļa mezgla kopējo jaudu un uzlabos vilcienu kustības drošību.

Jaunais būvobjekts atrodas Rīgas pilsētā, Daugavas kreisajā krastā, Rīgas Brīvostas teritorijā starp esošajām dzelzceļa stacijām Lāčupe un Bolderāja. Dzelzceļa atzars tiek izbūvēts posmā no esošā dzelzceļa posma Lāčupe–Bolderāja virzienā uz Krievu salu. Projekta plānotās kopējās izmaksas ir 41 milj. EUR, no tām aptuveni 30 milj. EUR ir ES Kohēzijas fonda līdzfinansējums.⁶⁷

Esošie dati un ostas attīstības rādītāji liecina par dzīvotspēju ilgtermiņā, ko apliecina arī Rīgas brīvostas attīstības programmā 2009 – 2018 ietvertās indikatīvās satiksmes intensitātes prognozes. Ienākošo kuģu satiksmes prognožu izstrādē tika ņemtas vērā kravu apgrozījuma prognozes, kā arī tendences mazo kuģu, *Handy Size*, *Handymax* un *Panamax* tipa kuģu izmēru attīstībā.

⁶⁷ www.buvinzenierusavieniba.lv

2.4.2. Starptautiskā lidosta „Rīga”

Starptautiskā lidosta „Rīga” ir lielākais starptautiskās aviācijas uzņēmums Baltijā un ir šī reģiona galvenais gaisa satiksmes centrs, kas nodrošina regulāru pasažieru satiksmi, kravas un pasta pārvadāšanu ar civilās aviācijas gaisa kuģiem uz Eiropas un citām pasaules valstu pilsētām. Starptautiskā lidosta „Rīga” sniedz gan aviācijas (lidmašīnu, pasažieru un kravu apkalpošana), gan neaviācijas pakalpojumus (telpu un teritorijas noma, autostāvvietas, VIP centra pakalpojumi u.c.). Tā apkalpo gan vietējās, gan starptautiskās aviolīnijas un ir kļuvusi par vienu no nedaudzajām Eiropas lidostām, kas apkalpo pilna servisa un zemo izmaksu lidsabiedrības. No lidostas „Rīga” ir iespējams doties uz 83 galamērķiem vasaras sezonā un 66 galamērķiem ziemas sezonā.

Starptautiskā lidosta „Rīga” 2014. gadā apkalpoja 4,8 miljonus pasažieru, kas ir par 0,4 % ceļotāju vairāk nekā iepriekš. Transfēra/transīta pasažieru skaits bija 29 % no kopējā pērn apkalpoto pasažieru skaita, kā rezultātā lidostai ir ievērojamas priekšrocības turpmākai transīta pasažieru skaita palielināšanā, jo tai ir pieredze darbā ar lielu transītpasažieru īpatsvaru. Populārākie galamērķi, kuru pasažieri visbiežāk ceļojuši caur starptautisko lidostu „Rīga”, bija Tallina, Viļņa, Helsinki, Maskava un Stokholma.⁶⁸

Gaisa satiksmes pētniecības biedrība (Air Transport Research Society (ATRS)), veicot 200 lidostu finanšu datu salīdzinājumu, starptautisko lidostu „Rīga” novērtējusi par Eiropā konkurētspējīgāko lidostu, vērtējot izmaksas un tarifu struktūru uz vienu pasažieri. ATRS šādu pētījumu veic ik gadu kopš 2002. gada un lidosta „Rīga” šādu prestižu apbalvojumu saņem pirmoreiz. Pētījumā salīdzinātas 69 Eiropas, 78 Ziemeļamerikas un 53 Āzijas lidostas. Lai noteiktu pasaules efektīvākās un konkurētspējīgākās lidostas, ir veikta pētījumā iekļauto lidostu finanšu un cenu politikas salīdzinošā analīze.

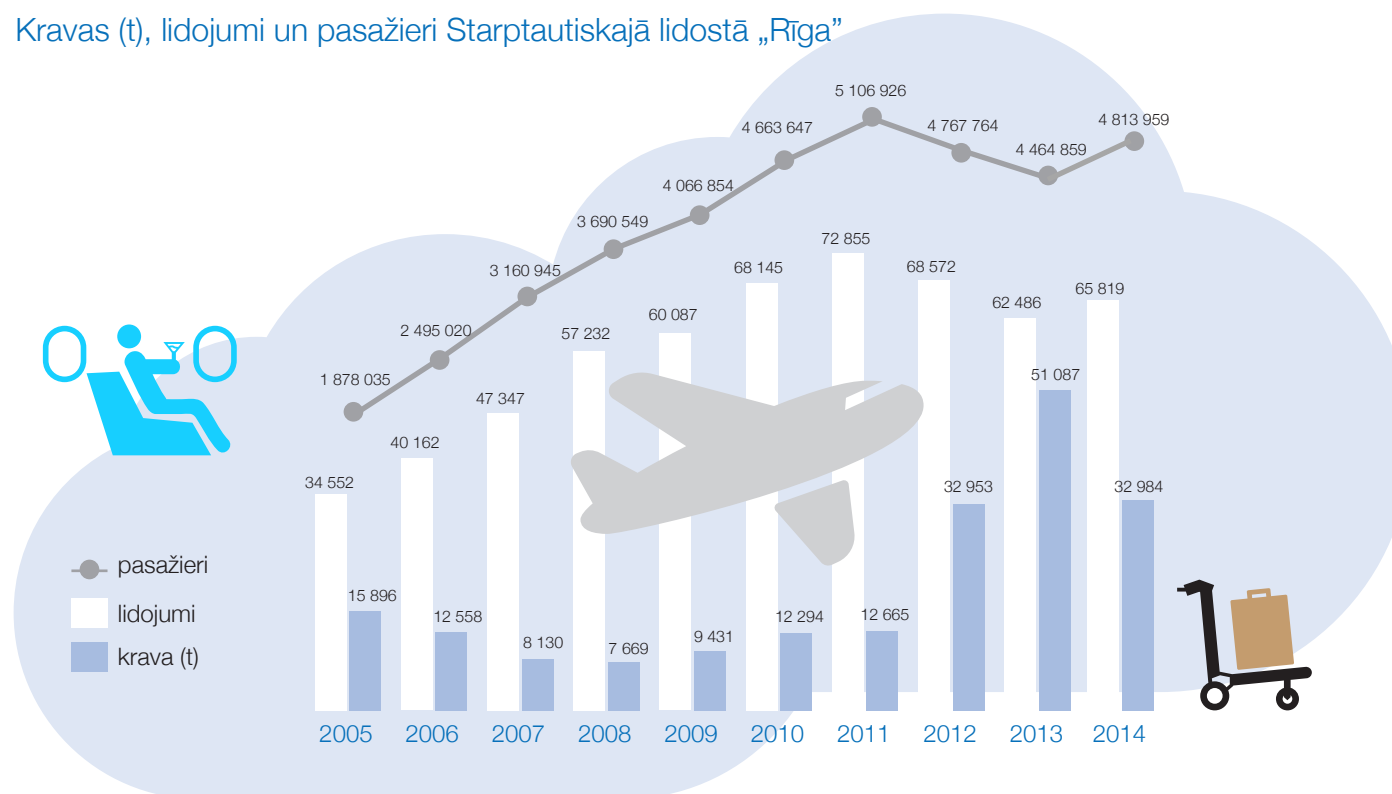
Lidosta „Rīga” pasažieru apkalpošanas jomā veic transfēra un transīta pasažieru, pasažieru ar īpašām vajadzībām, nepilngadīgu bērnu, kas lido bez pavadības, apkalpošanu, VIP, CIP, vispārējās aviācijas (GA) pasažieru apgādi, pasažieru apkalpošanu reisu kavēšanās, bagāžas nepienākšanas gadījumā, pasažieru reģistrāciju, dokumentu pārbaudi, pasažieru iekāpšanas/izkāpšanas gaisa kuģi organizēšanu, kā arī pasažieru uzraudzību uz perona.

No kopējā apkalpoto pasažieru skaita pērn gandrīz 56 % pārvadāja nacionālā aviokompānija airBaltic un 16 % – aviosabiedrība Ryanair. Salīdzinājumā ar 2013. gadu, 2014. gadā pārvadāto ceļotāju skaits pērn strauji pieaudzis aviokompānijām Wizz Air (+51 %), Lufthansa (+18 %) un Norwegian Air Shuttle (+15 %).

Starptautiskā lidosta „Rīga”, pērn apkalpojot gandrīz 66 tūkstošus gaisa kuģu un 33 tūkstošus tonnu kravas, ir lielākais gaisa transporta mezgls Baltijā – caur Rīgu tiek pārvadāti 46 procenti šā reģiona aviopasažieru.

⁶⁸ VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””: www.riga-airport.com

Kravas (t), lidojumi un pasažieri Starptautiskajā lidostā „Rīga”

Lidostas attīstībai nepārtraukti tiek plānoti un īstenoti dažāda veida projekti gan infrastruktūras, gan pakalpojumu uzlabošanai. 2015. gadā plānots pabeigt darbus pie projekta „Starptautiskās lidostas „Rīga” infrastruktūras attīstība”, kura mērķis ir uzlabot kontrolējamās un atklātās teritorijas vides apstākļus, paaugstināt gaisa ceļojumu drošības standartus un palielināt lidostas kapacitāti. Projekts tiek finansēts ar Kohēzijas fonda atbalstu.

Iemūrējot kapsulu ar vēstījumu nākotnei būves pamatos, 2014. gada novembrī starptautiskā lidosta “Rīga” sāka jaunās piestātnes ēkas būvniecību. Lidostas termināļa attīstības būvniecības 1. kārtā paredz ne-Šengenas zonas paplašināšanu un papildus četrus jaunus iekāpšanas sektorus, tādējādi uzlabojot sniegto pakalpojumu kvalitāti. Pēc pabeigšanas jaunajā piestātnes ēkā būs iespējams apkalpot arī lielākus gaisa kuģus, kas palielinās lidostas kapacitāti. Termināļa paplašināšana ir nozīmīga starptautiskās lidostas “Rīga” konkurētspējas uzlabošanai Eiropā. Tas ir būtisks nosacījums jaunu lidsabiedrību piesaistei un to darbības sākšanai Rīgas lidostā, kā arī šobrīd strādājošo avio-kompāniju darbības attīstībai, lai nostiprinātu mūsu lidostas vadošās pozīcijas Baltijā un Ziemeļeiropā.⁶⁹

2.4.3. Latvijas dzelzceļš

Latvijas dzelzceļa transporta organizēšanā ir iesaistīti divi valsts uzņēmumi, kuru centri atrodas Rīgā. Par pasažieru pārvadājumiem ir atbildīga AS „Pasažieru vilciens”, kas dibināta 2001. gadā, bet par kravas pārvadājumiem un par dzelzceļa infrastruktūru kopumā atbild koncerns „Latvijas dzelzceļš”, kas ir viens no lielākajiem uzņēmumiem valstī, nodarbinot gandrīz 12 000 darbinieku.⁷⁰

⁶⁹ VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””: www.riga-airport.com

⁷⁰ VAS „Latvijas dzelzceļš” gada pārskats 2013.

Latvijā galvenie pasažieru dzelzceļa maršruti, ko veic AS „Pasažieru vilciens” ir:

- elektrovilcienu maršrutos: Rīga – Aizkraukle, Jelgava, Skulte, Tukums;
- dīzeļvilcienu maršrutos: Rīga – Daugavpils, Madona, Gulbene, Krustpils, Sigulda, Valga, Rēzekne, Zilupe, Liepāja.⁷¹

Pasažieru apgrozība dzelzceļa transportā 2014. gadā sasniedza 649 milj. pasažieru/km⁷² un tiek plānots, ka dzelzceļa transporta pakalpojumi arī turpmāk tiks izmantoti arvien biežāk. Dzelzceļš ir viens no galvenajiem dažādu lielizmēra kravu pārvadājumu ceļiem, un tas ir būtisks visas valsts attīstības faktors un atbalsts ekonomikas izaugsmei. Pa dzelzceļu galvenokārt tiek pārvadātas beramkravas un lejamkravas, bet pēdējos gados ir vērojams konteinerizēto kravu pārvadājumu pieaugums.

2014. gadā “Latvijas dzelzceļš” publiskās lietošanas infrastruktūra tika izmantota, lai pārvadātu 57 039 tūkst. tonnu kravas, veicot 11 835 tūkst. vilcienu km, un pārvadātu 19 222 tūkst. pasažieru, veicot 6 163 tūkst. vilcienu km. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kravu pārvadājumu apjoms tonnās ir palielinājies par 2,2 %, bet pārvadāto pasažieru skaits ir samazinājies par 2,8 %.

Dzelzceļa kravas galvenokārt tiek pārvadātas no Krievijas un Baltkrievijas uz Latvijas ostām⁷³, bet tikai 2 % ir iekšzemes pārvadājumi⁷⁴.

Apzinoties dzelzceļa lielo ietekmi valsts attīstībā, tiek izstrādāti un īstenoti arvien jauni projekti dzelzceļa infrastruktūras un pakalpojuma attīstībā. Pašlaik tiek īstenots TEN-T projekts sliežu ceļu atjaunošanai „Rail Baltica” koridorā Latvijā, kura mērķis ir esošo sliežu ceļu rekonstrukcija un sakārtošana posmos no Siguldas līdz Latvijas un Igaunijas robežai Valkā un no Jelgavas līdz Latvijas un Lietuvas robežai, nodrošinot kravas vilcienu ātrumu 80 km/h un pasažieru vilcienu ātrumu 120 km/h, bet 2014. gada rudenī tika pabeigts darbs pie Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijas skiču projekta izstrādes. Šis projekts ir sākotnējais posms Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijai Austrumu – Rietumu koridorā, „Rail Baltica” maršrutā un esošā elektrificētā tīkla modernizācijai darbībai ar 25 kV maiņstrāvu. Pēc šī projekta realizācijas ir iegūts skiču projekts, kas nepieciešams, lai sagatavotu pieteikumu ES finansējuma saņemšanai un sagatavotu iepirkuma konkursa dokumentāciju elektrifikācijas darbu veikšanai.

2015. gada sākumā atklāts lielākais neatkarīgās Latvijas laikā uzbūvētais dzelzceļa infrastruktūras objekts – posma “Skrīveri – Krustpils,” otrais sliežu posms 52 km garumā.

Paralēli šiem projektiem tiek īstenoti arī Kohēzijas fonda līdzfinansētie projekti:

1. Liepājas stacijas signalizācijas sistēmas modernizācija ar sliežu ceļu rekonstrukciju;
2. Sliežu ceļu rekonstrukcija;

⁷¹ AS „Pasažieru vilciens”: www.pv.lv

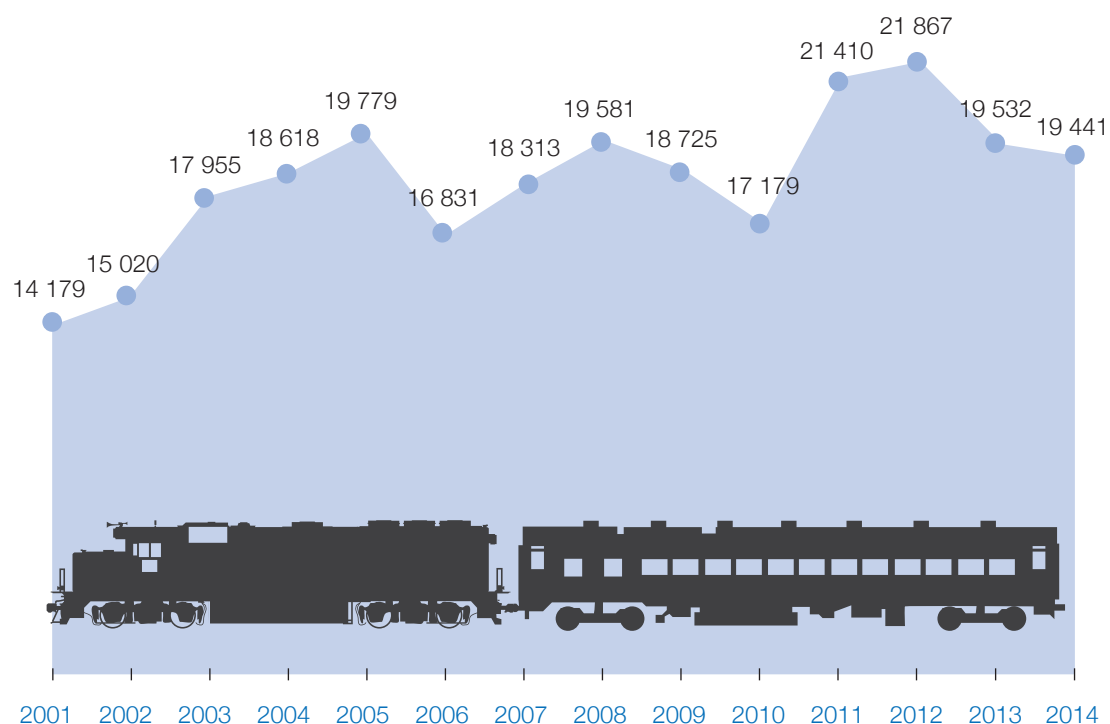
⁷² Latvijas Republikas Satiksmes ministrija. Pasažieru apgrozība dzelzceļa transportā 2014. g. Pieejams: www.sam.gov.lv

⁷³ VAS „Latvijas dzelzceļš” gada pārskats 2014.

⁷⁴ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv

3. Pārmiju pārvedu nomaiņa – pārmiju piegāde;
4. Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija;
5. Šķirotavas stacijas šķirošanas uzkalna rekonstrukcija;
6. Stacijas Bolderāja 2 ar savienojošo ceļu uz Krievu salas termināliem būvniecība;
7. Signalizācijas, telekomunikācijas un elektroapgādes sistēmu modernizācija iecirknī Bolderāja 1 – Zaslauks.⁷⁵

Kravu apgrozījums dzelzceļa transportā (milj. t/km)⁷⁶Informācija par SIA „LDZ Cargo” pārvadāto kravu apjomu (tūkst. tonnas) Latvijas dzelzceļā 2014.-2015. g. aprīlī un 4 mēnešos⁷⁷

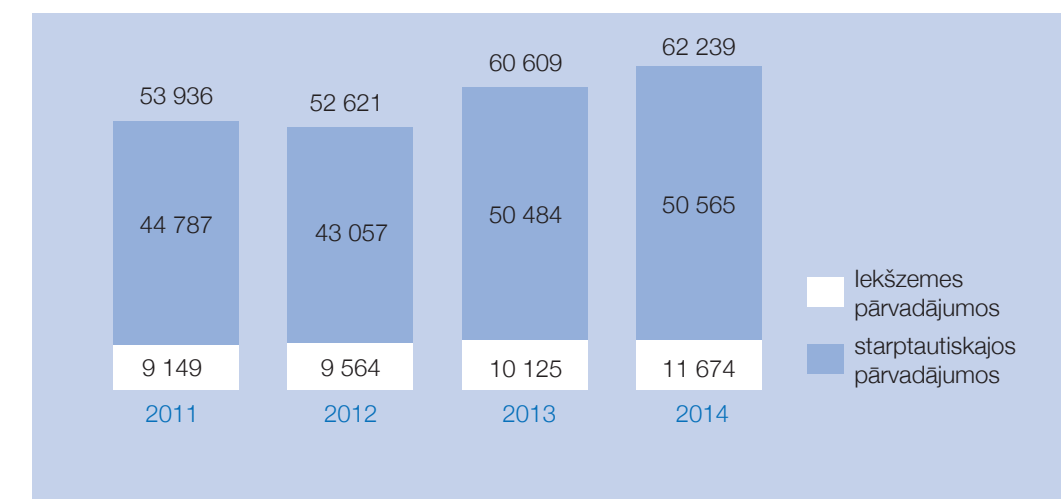
	Aprīlis		2015. g. %	4 mēn.		2015. g. %
	2014. g.	2014. g.	pret 2014. g.	2014. g.	2015. g.	pret 2014. g.
Pārvadātas kravas – kopā, t.sk.:	4851	4806	99,1	21890	21186	96,8
iekšzemes pārvadājumos	45	91	202,2	312	357	114,4
eksporta pārvadājumos, t.sk.	388	232	59,8	1650	928	56,2
<i>caur pieostas stacijām</i>	144	97	67,4	462	354	76,6
importa pārvadājumos, t.sk.	4279	4112	96,1	19272	18683	96,9
<i>caur pieostas stacijām</i>	3927	3756	95,6	17631	17221	97,7
sauszemes tranzīts	139	371	266,9	656	1218	185,7

⁷⁵ VAS „Latvijas dzelzceļš”: www.ldz.lv⁷⁶ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv⁷⁷ VAS „Latvijas dzelzceļš”. Pārvadāto kravu apjoms. Pieejams: www.ldz.lv

2.4.4. Sauszemes kravu pārvadājumi

Arī autotransportam ir nozīmīga loma transporta nozares un valsts ekonomikas attīstībā. Pēc NACE 2 noteiktā nozaru sadalījuma, kravu pārvadājumiem pa autoceļiem ir piešķirti kodi 49.41 un 49.42. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2012. gadā darbojās 3 296 ar dzelzceļa un cauruļvadu transportu saistītas komercsabiedrības⁷⁸, kas liecina, ka tirgus ir sadrumstalots un piesātināts.

Sauszemes kravu pārvadājumi sastāda apmēram 29 % no kopējo kravu pārvadājumiem valstī un 2014. gadā vairāk nekā 80 % no sauszemes pārvadājumiem veidoja tieši iekšzemes pārvadājumi ar autotransportu. 2010.–2013. gadā tirgū Latvijā, tai skaitā arī Rīgā, ir vērojamas salīdzinoši mazas svārstības, kravas pārvadājumi ar autotransportu iekšzemē vidēji ir 50 000 tūkst. tonnu gadā.

Kravu pārvadājumi ar autotransportu (tūkst. tonnu)⁷⁹⁷⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv⁷⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv

2.5. Zinātne un tehnoloģijas

Zinātne un tehnoloģijas ir pamats valsts tautsaimniecībai un tai ir nozīmīga loma valsts labklājībā un attīstībā. Latvijā ieguldījumu apjoms pētniecībā un attīstībā kopš 2000. gada ir palielinājies vairāk nekā 2,8 reizes. Rīga ir pirmajā vietā Latvijā augstskolu un studentu skaita ziņā un tā ir arī valsts zinātnes, pētniecības un inovatīvo tehnoloģiju centrs. No visām Latvijas augstskolām vairāk nekā 80 % atrodas Rīgā. Tādēļ svarīgākais pilsētas uzdevums ir turpināt augsta līmeņa speciālistu sagatavošanu, kas sekmētu jaunu dažādu zinātnisko risinājumu izveidošanu un inovāciju attīstīšanu tirgū. Papildus tam Rīga ar savu izglītības bāzi jau ir Baltijas mēroga centrs medicīnas jomā un varētu kļūt arī par centru farmācijas un biotehnoloģijas jomās.

Rīgā aktīvi darbojas septiņi valsts zinātniskie institūti – Elektronikas un datorzinātņu institūts, Fizikālās enerģētikas institūts, Latvijas Hidroekoloģijas institūts, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts un Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, kā arī divi privātie zinātniskie institūti – SIA „Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts” un Rīgas Informācijas tehnoloģijas institūts.⁸⁰

Zinātnes un inovāciju atbalsta sistēmas ietvaros tiek turpināts atbalsts uzņēmējiem nodokļu atvieglojuma formā, kas investē ražošanas attīstībā un pētniecībā, radot inovatīvus produktus un palielinot produktu pievienoto vērtību. Kā arī darbojas Zaļo tehnoloģiju inkubators (ZTI), kura mērķis ir atbalstīt un veicināt uzņēmējdarbību, kas saistīta ar inovācijām zaļās ražošanas jomā, un Inovāciju fonds, kas aizdod uzņēmējiem naudu par konkrētu inovatīvu produktu izstrādāšanu un ieviešanu ražošanā kopīgi ar Latvijas zinātniekiem.⁸¹

2.6. Tūrisms

Tūrisms ir prioritāra Rīgas un Latvijas tautsaimniecības nozare, un galvaspilsēta ir iecienītākais ārvalstu tūristu galamērķis valstī. Lai veicinātu tūrisma nozares attīstību, valstī ir izvirzīti šādi nozares ekonomiskie mērķi:

- palielināt ārvalstu tūristu, kas uzturas trīs un vairāk diennakšu, īpatsvaru;
- palielināt tūrisma pakalpojumu eksporta pieaugumu katru gadu par 5 – 10 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu;
- sasniegt tūrisma raksturīgo nozaru īpatsvara pieaugumu IKP līdz Centrālās un Austrumu Eiropas valstu vidējam līmenim (vidēji 5 %);
- nodrošināt, ka vietējā tūrisma pakalpojumu procentuālajam pieaugumam katru gadu ir tendence apsteigt kopējo tūrisma pakalpojumu eksporta procentuālo pieaugumu.⁸²

Rīgai kā Hanzas savienības pilsētai ir visi priekšnoteikumi, lai tā kļūtu par iecienītu tūristu ceļojumu maršruta punktu vai galamērķi. Kopš 1997. gada Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO kultūras mantojuma sarakstā, pilsētā ir augstvērtīga pilsētbūvniecība, arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļi, dažādas izklaides iespējas.

Pašlaik pilsētā galvenais tūrisma veicinātājs un nozares attīstības virzītājs ir Rīgas Tūrisma attīstības birojs, kurš plašāk pazīstams pēc sava tūrisma zīmola „Live Riga”. Birojs nodrošina platformu pieciem virzieniem:

„Live Riga” ietvaros kopš projekta dibināšanas 2009. gadā ir uzsāktas dažādas mārketinga kampaņas ārvalstīs – Krievijā, Lietuvā, Igaunijā, Dānijā, Somijā, Vācijā, Norvēģijā un citur, līdz ar to Rīgā ir vērojams tūristu skaita pieaugums. Kā rāda statistikas dati, viesnīcās un citās tūrisma vietās apkalpoto viesu skaits ar katru gadu pieaug, to skaitā apkalpoto ārvalstu viesu skaits 2013. gadā ir bijis gandrīz par 125 tūkst. viesu vairāk nekā gadu iepriekš. Pēdējā gada laikā apkalpoto tūristu skaits Rīgā ir palielinājies par 15 %, t.sk. ārvalstu viesu - par 16 %. Nakšņojumu skaits pilsētas tūristu mītnēs 2014. gadā ir palielinājās par 8 %.

Kopumā Rīgā 2014. gada beigās darbojās 119 tūrisma mītnes, kurās kopējais gultasvietu skaits bija 13 871. 2015. gada 1. ceturksnī viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoti 360,5 tūkst. viesu, kas ir par 3,4 % vairāk nekā 2014. gada 1. ceturksnī. 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 1. ceturksni, pieaudzis tūristu skaits no kaimiņvalstīm – Lietuvas (kāpums par 19,5 %), Baltkrievijas (8,0 %), Igaunijas (3,3 %). Savukārt viesu skaits no Krievijas turpinā kristies – šajā ceturksnī tas samazinājies par 40 %. Viesi no kaimiņvalstīm veidoja 45 % no kopējā apkalpoto ārvalstu viesu skaita.⁸⁴

⁸⁰ Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija: www.izm.gov.lv

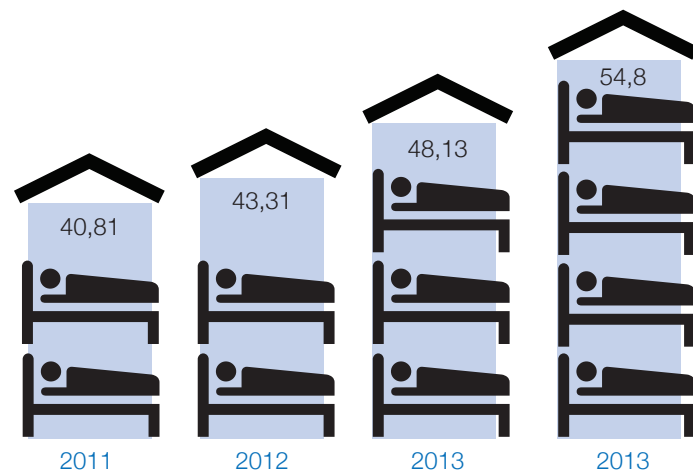
⁸¹ www.zti.lv; www.chamber.lv LTRK pamatnostādnes zinātnes un inovāciju politikā

⁸² Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010. – 2015. gadam.

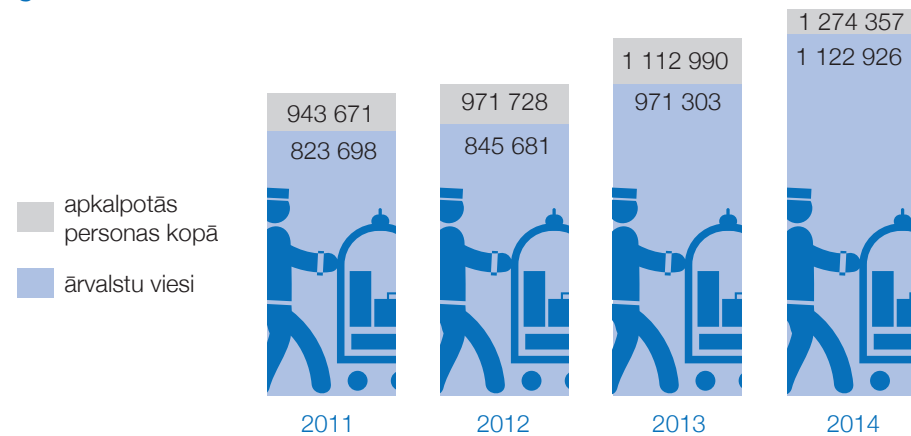
⁸³ Rīgas Tūrisma attīstības birojs: www.liveriga.com

⁸⁴ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes. Pieejams: www.csb.gov.lv

Viesnīcu izmantošanas rādītāji – gultas vietu noslogojums Rīgā (%)⁸⁵

Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto tūristu skaits Rīgā 2010. – 2014. gadā⁸⁶

Ikkatrs, neatkarīgi no vecuma, dzimuma un interesēm, var atrast sev interesējošo un vajadzīgo Latvijas galvaspilsētā Rīgā:

- Baltijas kultūras galvaspilsēta!
- Arhitektūras pērle!
- Gastronomijas galvaspilsēta!
- Pilsēta iepirkumiem!
- Pilsēta tavam skaistumam un labsajūtam!
- Kur satiekas gadsimti!
- Pilsēta tavam biznesam!⁸⁷
- Pilsēta tavai veselībai!
- Vieta aktīvai atpūtai!

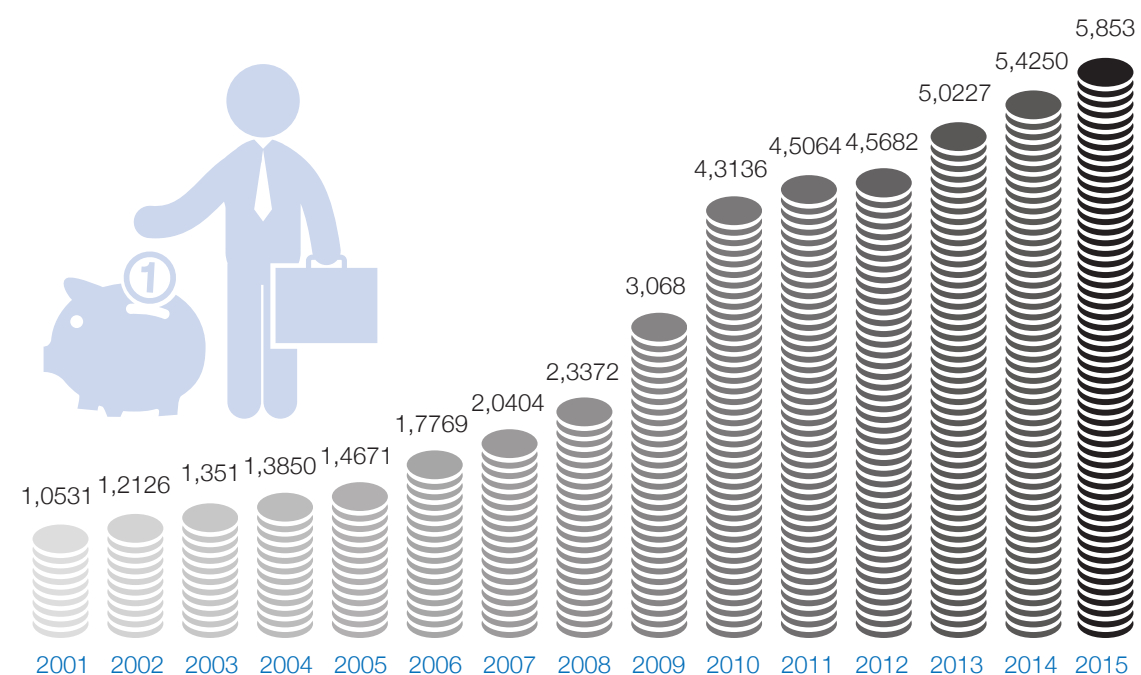
2.7. Investīcijas Rīgā

Investīciju dinamikā ir vērojams izteikts cikliskums. Ekonomikas lejupslīdes gados investīcijas Latvijas ekonomikā būtiski samazinājās, savukārt stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, investīciju aktivitātes samērā strauji pieaug. 2014. gada pirmajā pusgadā investīciju dinamika bija pozitīva. 1. ceturksnī investīcijas Latvijas tautsaimniecībā pieauga par 9,3 % un 2. ceturksnī – par 2,1 %. Savukārt 2014. gada 3. ceturksnī un 4. ceturksnī investīciju apjoms bija attiecīgi par 1,7 % un 0,6 % zemākā līmenī nekā pirms gada. Kopumā 2014. gadā investīcijas pieauga par 1,3 % un veidoja 23 % no IKP. Arī 2015. gada sākumā investēšanas process ir bijis ļoti mērens. Šī gada 1. ceturksnī investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā bija par gandrīz 1 % zemākā līmenī nekā gadu iepriekš.

Būtiska ir valsts un pilsētas loma investēšanas procesā. Vājas kreditēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām ar Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansējumu.

Ārvalstu investoru tiešās investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā, saskaņā ar Lursoft datiem, 2015. gada aprīļa beigās sastādīja ap 5,82 miljardiem euro, gada laikā palielinoties par 6%. Ārvalstu investoru investīcijas galvaspilsētā sastādīja 80% no kopējām ārvalstu investīcijām valstī.⁸⁸

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā, (milj. euro)⁸⁹

⁸⁸ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.
⁸⁹ Lursoft statistika. Ārvalstu investīcijas. Pieejams: www.lursoft.lv

⁸⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes. Pieejams: www.csb.gov.lv
⁸⁶ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes. Pieejams: www.csb.gov.lv
⁸⁷ Rīgas Tūrisma attīstības birojs: www.liveriga.com

Kā lielākie investori jāmin Swedbank AB, GE Capital Global Holdings Inc., DNB BANK ASA, Rugby Holding B.V., SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB.

Lielākie investori Rīgā, uz 2015. gada augustu⁹⁰

NPK	Valsts	Investīcijas, EUR
1	Zviedrijas Karaliste	1 410 776 475 ,20
2	Nīderlandes Karaliste	570 309 451 ,32
3	Norvēģijas Karaliste	444 140 358 ,95
4	Kipras Republika	439 833 646 ,62
5	Krievijas Federācija	362 036 978 ,16
6	Igaunijas Republika	347 732 756 ,59
7	Lietuvas Republika	339 800 505 ,46
8	Lielbritānijas Un Ziemeļrijas Apvienotā Karaliste	336 811 235 ,91
9	Amerikas Savienotās Valstis	307 506 153 ,48
10	Dānijas Karaliste	180 830 350 ,09
11	Luksemburgas Lielhercogiste	168 637 330 ,24
12	Somijas Republika	150 392 337 ,41
13	Ukraina	104 478 478 ,51
14	Maltas Republika	97 505 285 ,87
15	Austrijas Republika	92 662 386 ,76
16	Vācijas Federatīvā Republika	59 628 690 ,41
17	Francijas Republika	39 851 878 ,97
18	Šveices Konfederācija	32 691 168 ,33
19	Britu Virdžīnu Salas	29 413 908 ,48
20	Itālijas Republika	23 166 246 ,05

Pārskata gadā Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta kapitālajiem izdevumiem tika novirzīti līdzekļi 113 miljonu euro apjomā. Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālieguldījumu pēdējo gadu dinamika liecina, ka neskatoties uz ierobežotajiem pašvaldības budžeta līdzekļiem un ieņēmumu samazinājumu pēckrīzes periodā, sekmīgi pārstrukturējot budžeta izdevumu daļu, pašvaldībai ir izdevies pat palielināt ieguldījumus pilsētas transporta un sociālās infrastruktūras projektu īstenošanā. Laika posmā no 2009. līdz 2014. gadam pašvaldība kapitālieguldījumos ir novirzījusi pat par 22 % vairāk līdzekļu nekā iepriekšējā 6 gadu posmā (2003. - 2008. gads) pirms krīzes. Lielākais īpatsvars pašvaldības budžeta kapitālieguldījumu nozaru struktūrā 2014. gadā joprojām bija ekonomiskās darbības jomai - 33,8 % (iepriekšējā gadā - 47,6 %). Otrs lielākais īpatsvars kopējos kapitālieguldījumos bija izglītībai - 23,5 % (2013. gadā - 14,5 %), trešais - sociālās aizsardzības jomai - 17,8 %.

No pilsētas pašvaldības budžeta Eiropas Savienības fondu un citu projektu īstenošanas finansēšanai pārskata gadā tika novirzīti līdzekļi 35,7 miljonu euro apjomā, par 9,7 miljoniem euro mazāk nekā iepriekšējā gadā. No kopējiem ES

fondu finansēšanas izdevumiem 27,3 miljoni euro tika novirzīti projektu kapitālajiem izdevumiem.

Lielākie ES un citu fondu līdzfinansētie projekti Rīgas pilsētas pašvaldībā un kopējie izdevumi 2014. gadā⁹¹:

- Nacionālā mākslas muzeja ēkas, Kr. Valdemāra 10a restaurācija un rekonstrukcija (2 projekti) (9 588 651 euro);
- Grīziņkalna un tam pieguļošā miera dārza teritorijas revitalizācija (2 404 238 euro);
- Normatīvo aktu prasībām neatbilstošā Rīgas pilsētas Augusta Deglava ielas izgāztuves rekultivācija (2 192 575 euro);
- K.Ulmaņa gatves un lidostas "Rīga" pievedceļa (P133) šķērsojuma rekonstrukcija (no Lielirbes ielas līdz Šampētera ielai un no Grenču ielas līdz Gramzdas ielai) (1 928 919 euro);
- Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana Rīgas pilsētas pašvaldībā (ERAF - 1 406 603 euro; VRAA - 1 288 028 euro);
- Algotie pagaidu sabiedriskie darbi (1 239 122 euro);
- Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai Rīgas pilsētas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu ēkās (1 181 349 euro).

Ir sagaidāms, ka tuvākajā nākotnē investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā pakāpeniski pieaugs. Tomēr investēšanas procesa dinamiku lielā mērā noteiks finanšu resursu pieejamība, kopējā pieprasījuma palielināšanās un valsts atbalsta pasākumu īstenošana uzņēmējdarbības veicināšanai.

2.8. Radošās industrijas Rīgā

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijās radošajām industrijām ir piešķirta būtiska loma kultūras attīstībā, jo kā jauna tautsaimniecības nozare tā nodrošina kultūras un mākslas resursa izmantošanu preču un pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību radīšanā.

Radošās industrijas tiek definētas kā aktivitātes, kuru izcelsme balstās indivīda radošajā darbībā, prasmēs un talantā un kurām, radot un izmantojot intelektuālo īpašumu, ir potenciāls veidot produktus ar augstu pievienoto vērtību. Tās aptver arhitektūru, reklāmu, mākslas un kultūras industrijas, dizainu (ieskaitot modi, grafisko dizainu un lietišķo mākslu), filmu, datorspēles un interaktīvās programmatūras, mūziku, jaunus medijus, izdevējdarbību, radio un televīziju.⁹²

Pēc dažādiem starptautiskajiem salīdzinošajiem pētījumiem, nākotnes prognozēm un esošo valsts atbalsta instrumentu veicinātajiem efektiem Rīgas situācijā ir divas prioritāras radošās industrijas nozares – dizains un audiovizuālie mediji un multimediji, kam piemīt vislielākais eksporta potenciāls. Multi-mediju un audiovizuālo mediju jomā Rīgā jau izveidojušies un nostiprinājušies

⁹¹ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.

⁹² Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Radošās industrijas. Pieejams: www.km.gov.lv

⁹⁰ Lursoft statistika. Ārvalstu investīcijas. Pieejams: www.lursoft.lv

uzņēmumi „Latt Telecom Technology”, „DD Studio”, filmu studija „Rija” un citi. Kopumā visām radošām industrijām ir cieša saikne ar citām nozarēm gan radošo industriju lokā, gan arī ārpus tā, turklāt tās pievieno vērtību pilsētvidei.⁹³

Rīgā dažādos kvartālos ir izveidojušies industriju centri, kur katrs ir unikāls un ar pozitīvu ietekmi uz pilsētvidi - tie ir kļuvuši par Rīgas pilsētas kultūras un ekonomikas attīstības neatņemamu sastāvdaļu.

Lielākās un zināmākās radošās industrijas pilsētā ir:

- Andrejsala – jaunrades un radošo industriju mājvieta, tā veido jaunu kultūrvidi Rīgas pilsētā. Industrija vieno dažādu nozaru profesionāļus audio un vizuālās mākslas, arhitektūras, informāciju tehnoloģiju, dizaina un citās jomās. Nākotnē tiek paredzēts, ka Andrejsala papildinās Rīgas vēsturiskā centra telpisko, publiskās ārtelpas un transporta struktūru, kļūstot arī par nozīmīgu darījumu, dzīvojamo, tūrisma un izklaides vietu.

- Spīķeri – atrodas blakus Rīgas Centrāltirgum, tas ir pilsētas radošais kvartāls ar mājvietu radošās kultūras organizācijām, laikmetīgās mūzikas un kino pasākumiem, mākslas galerijām, birojiem, mājīgiem restorāniem un kafejnīcām. Pasaulē UNESCO mantojuma sarakstā iekļautā Spīķeru teritorijas industriālā estētika kalpo par iedvesmu kvartāla attīstībai. Spīķeru teritorija top par laikmetīgu, modernu un sabiedrībai pieejamu pilsētvidi.

- Rīgas filmu fonds, ko līdzfinansē Rīgas pilsēta, un tās mērķis ir sekmēt ārvalstu filmu uzņemšanu Rīgā un Latvijā. Līdzfinansējums paredzēts Latvijas un ārvalstu kopražojuma filmu projektiem, kuru filmēšana plānota Rīgā vai Latvijā, tādējādi veicinot ārvalstu investīciju piesaisti, jaunu darbavietu radīšanu, nacionālās kino industrijas attīstību un Rīgas popularizēšanu pasaulē.⁹⁴

- Kalnciema ielas kvartāls, kas piesaista apmeklētājus ne tikai ar 18./19. gs koka ēkām, bet arī ar pasākumiem, izrādēm, filmām, muzikāliem priekšnesumiem un tirdziņiem.

- Miera ielas republika, kuru veido bodītes, kafejnīcas, darbnīcas un citas radošas iniciatīvas.⁹⁵

- RISEBA, kurš ir lielākais mediju centrs Baltijā, kur mājo arhitektūra, audiovizuālā mediju māksla, kultūra, izglītība un bizness.

- VEF radošais kvartāls, kur jau kopš 2008. gada notiek dažādi mākslas pasākumi – izstādes, radošās darbnīcas, izrādes, koncerti u.c. Šobrīd kvartālā atrodas vismaz 20 mākslinieku darbnīcas.

- Tabakas fabrika, kas ir starpnozaru izglītības, kultūras un uzņēmējdarbības inovāciju centrs.⁹⁶

3. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UN INVESTĪCIJU VIDE

⁹³ Rīgas Tūrisma attīstības birojs. Radošā Rīga. Pieejams: www.liveriga.com

⁹⁴ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

⁹⁵ Mierielas republika: www.mierielas.lv

⁹⁶ Rīgas radošie kvartāli: www.radosiekvartali.wordpress.com

3. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UN INVĒSTĪCIJU VIDE

3.1. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Uzņēmējdarbības vides kvalitāte ir viens no nozīmīgākajiem elementiem valsts, tai skaitā pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai – jo labākus apstākļus valsts spēj radīt uzņēmējiem, jo lielākas investīcijas var sagaidīt tautsaimniecībā un tas savukārt nozīmē jaunu darbavietu rašanos un labklājību iedzīvotājiem. Viens no galvenajiem uzņēmējdarbības vides aspektiem ir tiesiskais regulējums, kas vidi var regulēt uz pozitīvo vai negatīvo pusi. Rīgas uzņēmējiem ir aktuāla ne tikai pilsētas, bet arī valsts un Eiropas Savienības normatīvo aktu bāze.

Latvijā izplatītākais instruments, lai novērtētu uzņēmējdarbības vidi, ir Pasaules Bankas starptautiskais pētījums „Doing Business”. 2015. gada pētījumā 189 valstu konkurencē Latvija ierindota augstajā 23. vietā un atrodas 9. vietā Eiropas Savienības dalībvalstu vidū.⁹⁷

Latvijas tirgus ir atvērts tirgus un visiem interesentiem, tai skaitā ārzemju investoriem, ir vienlīdzīgas tiesības uzsākt uzņēmējdarbību jebkurā pilsētā vai apdzīvotā vietā. Vispārējie uzņēmējdarbību regulējošie normatīvie akti attiecas uz pilnīgi visiem uzņēmumiem vienlīdzīgi. Galvenie normatīvie akti ir:

- **Komerclikums** - tas nosaka, kas ir komersants, komercsabiedrība, tajā atrunāta komersanta un komercsabiedrības ierakstīšanas kārtība komercreģistrā;
- **Konkurences likums**, kura mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, uzliekot par pienākumu izbeigt aizliegtas darbības un saucot pie atbildības vainīgās personas;
- **Likums par nodokļiem un nodevām**, kas nosaka nodokļu un nodevu veidus un reglamentē nodokļu un nodevu noteikšanas kārtību, to iekasēšanu un piedziņu, nodokļu un nodevu maksātāju un nodokļu un nodevu administrācijas tiesības, pienākumus un atbildību, nodokļu maksātāju reģistrācijas kārtību, kā arī nodokļu un nodevu jautājumos pieņemto lēmumu pārsūdzēšanas kārtību. Valstī nodokļu sistēma tiek veidota, iedalot tos četros veidos – valsts nodokļi un nodevas, pašvaldības nodevas un Eiropas Savienības normatīvajos aktos noteiktie nodokļi.

Rīgas pašvaldības budžetā ieskaitāmi šādi nodokļi un nodevas, kuri attiecas uz pilsētas uzņēmējiem:

- **iedzīvotāju ienākumu nodoklis** Rīgas administratīvajā teritorijā reģistrētiem darba devējiem par darbiniekiem, kuru dzīvesvieta uz taksācijas gada sākumu bija deklarēta Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā;
- **nekustamā īpašuma nodoklis**, ko maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas, kuru īpašumā vai tiesiskā valdījumā ir nekustamais īpašums;
- **azartspēļu un izložu nodoklis**, ko maksā tās kapitālsabiedrības, kuras likumā

noteiktajā kārtībā saņēmušas speciālu atļauju (licenci) izložu un azartspēļu organizēšanai un uzturēšanai;

- valsts nodeva par uzvārda, vārda un tautības ieraksta maiņu personu apliecināšanas dokumentos;
- valsts nodeva par civilstāvokļa aktu reģistrēšanu, grozīšanu un papildināšanu;
- valsts nodeva par speciālu atļauju (licenču) izsniegšanu;
- valsts nodeva par dzīvesvietas deklarēšanu;
- pašvaldības nodeva par tirdzniecību publiskās vietās;
- pašvaldības nodeva par dzīvnieku turēšanu;
- pašvaldības nodeva par domes (padomes) izstrādāto oficiālo dokumentu un apliecinātu to kopiju saņemšanu;
- pašvaldības nodeva par reklāmas, afišu un sludinājumu izvietojumu publiskās vietās;
- pašvaldības nodeva par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā;
- pašvaldības nodevas, kas saistītas ar būvniecību.

Citi nodokļi, kas attiecas uz valsts, tai skaitā pilsētas, uzņēmējiem:

- uzņēmumu ienākumu nodoklis, kas tiek maksāts par nodokļa maksātāja apliekamo ienākumu – peļņu, kas gūta no saimnieciskās darbības, no kuras atskaitīti izdevumi, kas saistīti ar saimniecisko darbību;
- mikrouzņēmumu nodoklis;
- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- dabas resursu nodoklis;
- pievienotās vērtības nodoklis;
- muitas nodoklis;
- vieglo automobiļu un motociklu nodoklis;
- transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis;
- elektroenerģijas nodoklis.⁹⁸

3.2. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UZSĀKŠANA

Lai uzsāktu uzņēmējdarbību, ir nepieciešama ideja un plāns, kā to realizēt, tikai tad var izvēlēties konkrētām biznesam piemērotu uzņēmējdarbības veidu un uzsākt uzņēmuma reģistrācijas procedūru. Valstī uzņēmumus reģistrē Uzņēmumu reģistrs.

Pavisam Latvijā ir piecas uzņēmējdarbības juridiskās formas, no tām visizplatītākā ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Pēc *Lursoft* datiem, 2015. gada pirmajā pusgadā Rīgā ir reģistrētas 8895 jaunas komercsabiedrības, no kurām 8299 ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību, 410 ir individuālie komersanti, bet – 35 akciju sabiedrības.⁹⁹

Uzņēmumu reģistrēšanas process Latvijā ir vienkāršots un, salīdzinot ar citām

⁹⁷ Ārvalstu investoru padome: www.ficil.lv

⁹⁸ Rīgas pašvaldības portāls: www.riga.lv; tiesību aktu vietne Likumi.lv

⁹⁹ *Lursoft* statistika. Pieejams: www.lursoft.lv

Baltijas valstīm, Latvijā ir vismazākais procedūru skaits un vismazākais minimālais pamatkapitāls (1 EUR). Kopš 2012. gada ieviesta uzņēmumu elektroniskā reģistrācija Komercreģistrā portālā www.latvija.lv, kur iespējams arī pieteikt reģistrācijas izmaiņas, reorganizāciju, likvidāciju un līguma izbeigšanu. Tādējādi Latvijā ir būtiski atvieglota uzņēmējdarbības uzsākšana.

3.3. NEKUSTAMĀIS ĪPAŠUMS

Viens no noteicošajiem Rīgas attīstības iespēju aspektiem ir tās teritoriālais plānojums un pilsētas nekustamais īpašums un tirgus, kas ar to saistīts. Viens no Rīgas ilgtermiņa mērķiem ir „Iespēju pilsēta ikvienam”, līdz ar to arī stratēģiski tiek plānota infrastruktūras un vides piemērošana uzņēmējiem. Pilsētas noteiktie attīstības virzieni teritorijas funkcionālā izmantošanā ir:

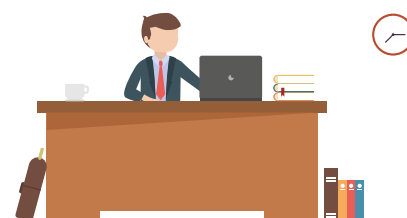
- galvaspilsētas funkciju attīstība;
- pašvaldības funkciju attīstība;
- darījumu un biroju funkciju attīstība;
- komercpakalpojumu attīstība.

Lai to nodrošinātu, ir nepieciešami dažāda veida funkcionālie objekti.

2015. gada pirmajā pusgadā Rīgas biroju platību tirgū nebija vērojamas nozīmīgas telpu pieprasījuma un nomas maksu pārmaiņas. Brīvo biroju telpu īpatsvars nomnieku pieprasītākajos augstāka līmeņa biroju centros turpināja lēnām sarukt un ir 2 līdz 3 % robežās. Ārpus pilsētas centrālā darījumu rajona (CDR) un zemākas klases birojos vakances ir būtiski augstākas. Nomnieku rotācija notiek pasīvi, jaunas telpas visbiežāk tiek meklētas, ja uzņēmums paplašinās un esošais iznomātājs nevar piedāvāt nepieciešamās papildu platības. Ir iznomātāji, kuri šo iemeslu dēļ veido brīvo platību depoziātu, lai spētu apmierināt savu lielo nomnieku prasības pēc papildu telpām. Rīgā lielākais pieprasījums ir pēc biroju telpām CDR, kas iekļauj Skanstes rajona jaunbūvētās biroju ēkas. Izjutot A un B1 klases biroju trūkumu, nomas līgumi tiek slēgti biroju centros, kas vēl nav nodoti ekspluatācijā, piemēram, lielākā daļa no pievienotajām platībām biroju centrā Europa jau ir iznomātas.

Biroju telpu nomas maksa, brīvās platības¹⁰⁰

Biroju telpu kategorija	Nomas maksa, EUR/m ² mēnesī	Biroja centru brīvo telpu īpatsvars Rīgā
A	12 – 18	2 %
B1	10 – 15	2,1 %
B2	7 – 12	13,3 %
C	4 – 9	32,2 %

Augstākās klases biroja telpu segmentā piedāvājums ir nepietiekams jau ilgāku laiku, aktualizējot potenciālu jaunu A klases biroju celtniecību.

Šobrīd celtniecības procesā ir vairāki biroju centri, kurus plānots nodot ekspluatācijā 2016. - 2017. gadā, piemēram, Hanner biroju ēka Skanstes rajonā (~15 000 m²). Paplašinās arī vairāki esošie biznesa centri - piemēram, Tēraudlietuve (~2 700 m²) un Europa (~2400 m²).

¹⁰⁰ Komerccipašumu tirgus pārskats Rīga. 2015.gada 2.ceturksnis. Pieejams: www.latio.lv

Pēc LR Valsts ieņēmumu dienesta pārceļšanās uz jauno ēku Tālejas ielā, atbrīvojas lielas zemākas klases biroju telpu platības, kas vēl aizvien nav iznomātas jauniem nomniekiem. Atsevišķiem šīs klases biroju centriem ir mainījies pārvaldītājs, notiek izmaiņas biroju iznomāšanas politikā, tādēļ pilsētas centrā ir relatīvi augsts vakances rādītājs.

Kā norādīts Rīgas teritorijas plānojumā 2006.–2018. gadam¹⁰¹, centrā nav plānota plašu A klases biroju teritoriju attīstība. Galvenā šī veida biroju kompleksu attīstība tiek plānota jaunajos attīstības centros un atsevišķās vietās – Ķīpsalā, Klīversalā, Citadelē, Andrejostā, Centrālās stacijas apkārtnē un Hanzas ielas – Skanstes ielas centru apbūves zonās. B un C klases biroju attīstība Rīgas vēsturiskajā centrā paredzama nelielā apjomā, galvenokārt centra izmantošanas jaunbūvēs, īpaši pilsētas ielu, dzelzceļa tuvumā, kā arī Citadelē un vēsturiskajās ēkās, kuras rekonstrējot iespējams pielāgot šai funkcijai.

Nomnieku rīcība biroju nomas tirgū ir atkarīga no prioritātēm. Ja biznesā tas ir nepieciešams un uzņēmuma finansiālais stāvoklis atļauj, tad priekšroka tiek dota nedaudz dārgākām, bet kvalitatīvākām telpām. Uzņēmumi, kuriem noteicošais ir ekonomiskais faktors un telpu līmenis ir sekundārs, izvēlas nomāt lētākas telpas biroju centros vai namīpašumos ārpus pilsētas centrālā darījumu rajona.

Viens no faktoriem, kas kavē centra biroju iznomāšanu ir nomnieku pieaugoša nepieciešamība pēc stāvvietām.

Pieprasījums ir stabils, tāpēc arī nomas maksu līmenis saglabājas stabils. Atsevišķos biroju centros, noslēdzoties krīzes laikā slēgtajiem nomas līgumiem, maksas tiek paaugstinātas līdz tirgus līmenim.

Biroja centra brīvo telpu kopējā platība pa klasēm, telpu nomas maksa¹⁰²

Biroju telpu kategorija	Biroja centru brīvo telpu kopējā platība pa klasēm, tūkstoši m ²	Iznomātāju prasītās telpu nomas maksas namīpašumos EUR/m ² mēnesī
A	1,9	9-14
B1	5,2	8-12
B2	24,2	6-10
C	9,6	3-7

Latio speciālisti paredz, ka kopumā nomas maksas tuvākajā laikā nepieaugs, bet atsevišķos segmentos, iespējams, pat samazināsies.

Tabulā ir atspoguļotas iznomātāju prasītās nomas maksas, taču faktiskās maksas konkrētiem darījumiem var būt arī mazākas, īpaši tad, ja darījums tiek slēgts ar lielu un stabilu nomnieku.

¹⁰¹ Rīgas teritorijas plānojums 2006. -2018.gadam ar grozījumiem.

¹⁰² Komerccipašumu tirgus pārskats Rīga. 2015. gada 2. ceturksnis. Pieejams: www.latio.lv; www.colliers.com Latvijas industriālo platību tirgus 2015.

Nomas maksu plašais diapazons daļēji ir saistīts arī apsaimniekošanas maksu apmēru un iznomātāju atšķirīgo izpratni par apsaimniekošanas un nomas maksas piemērošanu. Nomniekus interesē kopīgais galējais maksājums.

Biroju apsaimniekošanas maksas biroju centros variē no 1 līdz 6 EUR/m².

Tirdzniecības telpu segmentā lielākā aktivitāte ir Vecrīgā un Rīgas aktīvajā centrā, kur neiznomāto telpu daudzums ir neliels. Pēdējo gadu laikā Rīgas centra brīvo telpu īpatsvars ir samazinājies ļoti strauji – 2009. gada nogalē neiznomāti bija 25–30 % tirdzniecības telpu. Pieprasījumam ir tendence segmentēties – nomnieki cenšas izvēlēties tirdzniecības telpas vietās ar labāku gājēju plūsmu un tuvāk citiem veiksmīgiem tirgotājiem. Aktīvākie telpu meklētāji Vecrīgā un Rīgas centrā ir restorāni un citi ēdināšanas uzņēmumi. Šiem nomniekiem ļoti svarīgs faktors ir iespēja izveidot āra terasi. Kopumā pieprasītākās ir telpas 50–100 m² platībā.

Globālo politisko notikumu attīstība turpinās ietekmēt vispārējo situāciju Latvijas industriālo telpu segmentā un šī tirgus spēlētāju piesaisti. Lielākā daļa projektu, kurus plānots nodot tirgū 2015. gadā, ir jau iznomāti, tāpēc lielāks vakanču pieaugums nav gaidāms. Paredzams, ka nomas maksa saglabāsies stabila, lai gan varētu sagaidīt arī nelielu īres maksas samazināšanos. 2015. gada janvārī kopējais neiznomāto rūpniecības noliktavu apjoms sasniedza 2,2 %, salīdzinot ar 2,7 % iepriekšējā gadā, ko veicināja brīvo telpu samazinājums B klases segmentā.

3.4. PAŠVALDĪBAS ATBALSTS UZŅĒMĒJDARBĪBAI

Viens no Rīgas mērķiem ir nodrošināt, lai tā ir iespēja pilsēta ikvienam, kur neatkarīgi no dažādiem aspektiem (dzimums, nacionalitāte, vecums utt.) katrs var piepildīt savas ieceres un sapņus. Lai to sasniegtu, svarīgākais uzdevums ir nodrošināt pietiekamu atbalstu no pašvaldības. Rīgas uzņēmējdarbības vide piesaista darbīgus cilvēkus un uzņēmumus, kas pelnot rada darbavietas, kā arī ienākumus sev un citiem.

Rīgas pilsētas pašvaldība īsteno dažāda veida aktivitātes, lai nepārtraukti atbalstītu jaunus un jau esošos uzņēmējus, kā arī rada labvēlīgu vidi uzņēmumu attīstībai. Rīgas vadība ir ieinteresēta aizvien jaunu uzņēmumu radīšanā, tādēļ informē un veicina arvien jaunus cilvēkus sava biznesa uzsākšanai. 2015. gadā tika izmantoti dažāda veida atbalsta instrumenti un dokumenti, kas veicināja jaunu uzņēmumu rašanos un esošo attīstību, tā radot inovatīvu, atvērtu un eksportspējīgu ekonomiku pilsētā.

Rīgas attīstības programmā 2014.–2020. gadam kā viens no virzieniem noteikta labvēlīga uzņēmējdarbības vide un augsta ekonomiskā aktivitāte. Kā norādīts programmā, pašvaldība ir izvirzījusi dažāda veida uzdevumus mērķa sasniegšanai

– tiks pastiprināta sadarbība ar zinātnes un biznesa sektoru inovāciju attīstībā, kur pašvaldība veiks starpnieka lomu. Tāpat pašvaldība turpinās sniegt atbalstu jaunu komercdarbības ideju realizēšanai pilsētas teritorijā un meklēs sadarbības iespējas ar izaugsmē ieinteresētiem partneriem kā no valsts pārvaldes, tā privātā sektora. Tā kā līdzšinējā pieredze uzrāda ražošanai piemērotu teritoriju un telpu trūkumu pilsētā, pašvaldība aktīvi iesaistīsies iniciatīvās, kas vērstas uz industriālu teritoriju izveidi un attīstību tās teritorijā. Lai stiprinātu Rīgas starptautisko konkurētspēju, arī turpmāk tiks pievērsta uzmanība aktivitātēm, kas vērstas uz starptautisku uzņēmēju piesaisti Rīgai – gan izmantojot jau esošo pieredzi, gan sadarbības iestrādes ar starptautiskām organizācijām, gan meklējot jaunas pilsētas popularizēšanas iespējas.¹⁰³

Rīgas teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam ir noteikta pilsētas zemes izmantošanas politika un līdz ar to iespējas uzņēmējiem attīstīt savu darbību piemērotākā Rīgas daļā.

Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam tiek norādīts, ka Rīgas pilsētas ekonomikas balsts ir šādas prioritārās nozares: osta, ķīmiskā rūpniecība, datoru tehnoloģijas, elektronikas ražošana, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, metālizstrādājumu ražošana un mašīnbūve, transports un loģistika, tūrisms un izglītība. Pilsētas ekonomikas attīstības tendences liecina, ka īpaša uzmanība jāpievērš centieniem palielināt rūpniecības pievienoto vērtību - augstas pievienotās vērtības rūpniecības produkcijas eksports dod multiplikatīvu efektu pilsētas un visas valsts ekonomikas attīstībai.¹⁰⁴

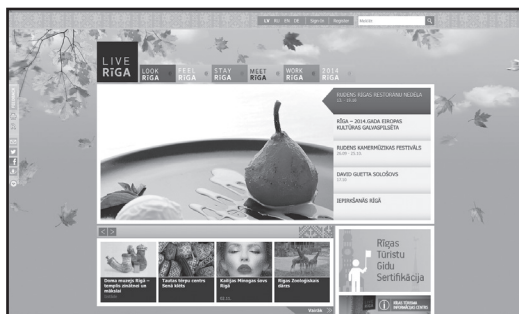

Rīgas dome sadarbībā ar *Swedbank* kopš 2009. gada īsteno grantu programmu „Atspēriens“, kuras mērķis ir veicināt mazo un vidējo uzņēmumu attīstību, motivēt izbraukušos Latvijas iedzīvotājus atgriezties Rīgā, kā arī veicināt straujāku Eiropas Savienības labklājības līmeņa sasniegšanu. Grantu programmas „Atspēriens” ietvaros iespējams saņemt līdzfinansējumu 80 % apmērā dažādu jauno komersantu izdevumu segšanai – specifiskas tehnikas un licenču iegādei, grāmatvedības un jurista – konsultanta pakalpojumu apmaksai, interneta mājas lapas izstrādei, specifisku darbinieku apmācībai, mārketinga materiālu izveidei, telpu īres un labiekārtošanas izmaksām u.tml.. Vienam komersantam maksimālais pieejamais granta apjoms ir 15 000 eiro. Divas reizes gadā tiek izsludināts konkurss, lai noskaidrotu ekonomiski dzīvotspējīgākās un inovatīvākās Rīgā realizējamās komercdarbības idejas. Kopējais grantu programmas apjoms 2015. gadam ir gandrīz 190 000 eiro. Līdz šim izsludināti jau 13 konkursi, kopumā iesniegtas 1 342 biznesa idejas un atbalstu saņēmuši 117 uzņēmumi, kuriem piešķirts finansējums kopumā vairāk nekā 900 000 eiro apmērā. Kopš desmitā konkursa tika aizsākts arī programmas „Atspēriens” mentoru klubs, kurā ar topošajiem uzņēmējiem pieredzē dalās iepriekšējo konkursu laureāti, stāstot par biznesa attīstības procesā izmantotajām metodēm, izaicinājumiem, gūtajiem sasniegumiem, kā arī pieļautajām kļūdām.¹⁰⁵

¹⁰³ Rīgas attīstības programma 2014.–2020. gadam.

¹⁰⁴ Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam.

¹⁰⁵ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

www.liveriga.lv

www.investeriga.lv

Kā viena no vadošajām un prioritārām Rīgā izvirzīta tūrisma nozare, līdz ar to ir izstrādāts projekts ar zīmolu „Live Riga”, kura galvenais uzdevums ir sekmēt attiecīgo uzņēmumu sadarbību un informācijas apmaiņu ar Rīgas iedzīvotājiem un viesiem, tai skaitā ārvalstu interesentiem. Projekta ietvaros tika izveidota interneta vietne www.investriga.com, kuru Rīgas dome turpina uzturēt un kuras ietvaros tiek aktualizēta informācija par pilsētas ekonomikas pieejamību vietējiem un ārvalstu investoriem, tiek sniegta visa nepieciešamā informācija par Rīgu kā pievilcīgu investīciju galamērķi, ieskaitot datus par ekonomikas un tirgus dinamiku, kā arī darbaspēka pieejamību, priekšrocībām un uzņēmējdarbības atbalsta programmām, kā arī tiek konsultēti uzņēmumi par attīstības un investoru piesaistes iespējām uzņēmumiem.¹⁰⁶

Lai veicinātu sadarbību starp pašvaldību un uzņēmējiem, kā arī prioritāro nozaru attīstību, pastāvīgi tiek uzturēts kontakts ar nozaru asociācijām un uzņēmēju apvienībām. Tāpat arī pašvaldība periodiski piedalās dažāda mēroga un veida izstādēs un biznesa veicināšanas pasākumos. Nozīmīgākais rūpnieciskās ražošanas pasākums Baltijas reģionā ir starptautiskā mašīnbūves, metālapstrādes, automatizācijas, elektronikas, elektrotehnikas, instrumentu un jauno tehnoloģiju izstāde „Tech Industry”, kas arī 2015. gadā norisinās Rīgā, Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā.

2016. gadā jau 27. reizi Kannās, Francijā, norisināsies pasākums MIPIM, kurā piedalīsies nopietnākie pasaules nekustamo īpašumu tirgus dalībnieki – sākot ar teritoriju attīstības koncepciju izstrādātājiem līdz pat investoriem un projektu lietotājiem. Tā ir neatsverama iespēja iepazīties ar investīciju iespējām un attīstības projektiem visā pasaulē, kā arī ar dalībniekiem, partneriem un iespējamā kapitāla avotiem. Rīgas pilsēta kopā ar nekustamā īpašuma nozares uzņēmējiem izstādē piedalās jau kopš 2007. gada.¹⁰⁷

Rīgā darbojas „Zaļo tehnoloģiju inkubators”. Inkubatorā biznesa ideju autoriem ir iespēja notestēt savu ideju, saņemt finansiālu atbalstu, kā arī saņemt palīdzību klientu piesaistē. Zaļo tehnoloģiju inkubators sniedz pirmsinkubācijas un inkubācijas pakalpojumus: - Pirmsinkubācijas darbības mērķis ir nodrošināt ideju plūsmu

neliela apjoma grantu shēmas atbalstam, t.i. pirmsinkubācija ir procesa neatņemama sastāvdaļa tiem ideju autoriem, kuri plāno pieteikties LIAA izsludinātajā neliela apjoma grantu shēmā un pretendēt uz grantiem 10 000 - 140 000 EUR apmērā.

Inkubācijas pakalpojumi tiek sniegti tiem uzņēmumiem, kuri būs saņēmuši pozitīvu LIAA lēmumu attiecībā uz neliela apjoma grantu shēmas atbalstu, proti, papildus LIAA grantam uzņēmumi paralēli saņems inkubācijas pakalpojumus Zaļo tehnoloģiju inkubatorā.¹⁰⁸

3.5. UZŅĒMĒJU ATBALSTA INSTITŪCIJAS

Bez pašvaldības pakalpojumiem un atbalsta aktivitātēm uzņēmējiem ir iespēja sadarboties ar ļoti daudzām citām valsts un privātām atbalsta institūcijām Rīgā, kuras sniedz Rīgas uzņēmējiem un investoriem dažādus atbalsta pakalpojumus vai pārstāv tos biznesa jautājumu risināšanā pilsētā un ārpus tās.

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) ir pasaulē konkurētspējīga organizācija, kas spējusi Latvijai piesaistīt desmitiem miljonu eiro tiešo ārvalstu investīciju, radīt eksporta darījumus par vairākiem desmitiem miljonu eiro un izveidot simtiem jaunu darbavietu, tikusi veicināta industriālo parku izaugsme, jaunu pētniecisko laboratoriju izveidošana un sadarbība tehnoloģiju pārnese jomā. LIAA ir viena no organizācijām, kur uzņēmējiem savai attīstībai ir iespēja piesaistīt Eiropas Savienības līdzfinansējumu. Tā piedāvā ļoti plašu pakalpojumu klāstu, tai skaitā dažādus bezmaksas seminārus uzņēmējdarbības attīstīšanai, līdzfinansējuma piesaistei, eksporta iespējām u.c..¹⁰⁹

VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum” piedāvā plašu pakalpojumu klāstu uzņēmējiem, savu galveno atbalstu sniedzot tiem virzieniem, kas veicina Latvijas tautsaimniecības attīstību un pievienotās vērtības radīšanu. ALTUM realizēto atbalsta programmu ietvaros finansējumu var saņemt gan biznesa uzsācēji un jaundibinātie komersanti, gan pieredzējuši uzņēmēji, kas vēlas attīstīt uzņēmējdarbību un celt konkurētspēju, kā arī lauku saimnieki dažādām vajadzībām.¹¹⁰

Connect Latvia ir biedrība, kas savienos uzņēmējus ar izgudrotājiem un investoriem, lai izveidotu un attīstītu jaunus un inovatīvus uzņēmumus Latvijā. Biedrības mērķis ir veicināt jaunu un inovatīvu uzņēmumu veidošanu un attīstību, kā arī atbalstīt inovatīvu projektu komercializāciju, tādējādi sekmējot jaunu un labi apmaksātu darbavietu rašanos zināšanu ietilpīgās nozarēs. Biedrība organizē dažādus pasākumus, kuri palīdz uzņēmējam saņemt nepieciešamo palīdzību biznesa plāna īstenošanai, piedāvā mentoringa pakalpojumus un organizē kontaktus rosinošus pasākumus.¹¹¹

TechHub Riga atbalsta informācijas tehnoloģiju nozares jaunus uzņēmējus, subsidējot darbavietas, apmācības, sniedzot mentoringa pakalpojumus, veicinot un organizējot jaunus kontaktus ar nozares ekspertiem un investorus rosinošus pasākumus.¹¹²

¹⁰⁶ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

¹⁰⁷ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

¹⁰⁸ „Zaļo tehnoloģiju inkubators”: www.giic.lv/atbalsts

¹⁰⁹ Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra: www.liaa.gov.lv

¹¹⁰ VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum”: www.hipo.lv

¹¹¹ Biedrība “CONNECT Latvija”: www.connectlatvia.lv

¹¹² TechHub Riga: www.techhub.com

The Mill – koprades telpa radošiem dizaineriem un programmētājiem, kurā regulāri notiek dažādi tematiski pasākumi – semināri, lekcijas un prezentācijas saistībā ar dizainu. The Mill pamatideja ir radīt auglīgu vidi IT un dizaina kopprojektiem, veidojot alternatīvu darba vidi.¹¹³

Jauno uzņēmēju centrs ir nodibinājums, kura mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, topošajiem uzņēmējiem sniedzot profesionālas konsultācijas jauna uzņēmuma veidošanas periodā. Lai to sasniegtu, tas piedāvā vairākas aktivitātes – apmācības, individuālas konsultācijas un tematiskos seminārus jauniem uzņēmējiem.¹¹⁴

Latvijas Tehnoloģiskais centrs sniedz konsultācijas, izpētes pakalpojumus, organizē seminārus, sniedz soft landing pakalpojumus, arī ārvalstu un vietējo uzņēmēju tehnoloģiju pieprasījumu apstrādi un palīdz jaunu risinājumu meklējumos uzņēmumiem. Centra mērķi ir veicināt tehnoloģiski orientētu mazo un vidējo uzņēmumu izaugsmi un starptautisko sadarbību, izmantojot vairāk nekā 20 gadu pieredzi biznesa inkubēšanā, tehnoloģiju pārnesē, zināšanu komercializēšanā, starptautisko biznesa kontaktu dibināšanā, apmācības programmu izstrādē, inovācijas sistēmas izvērtēšanā un dažāda līmeņa inovācijas stratēģiju izstrādē.¹¹⁵

Latvijas tehnoloģiskais parks ir biedrība, kas organizē dažāda veida seminārus, konsultācijas, tai skaitā par biznesa optimizācijas jautājumiem, ar zinātnes tīklu palīdzību apstrādā tehnoloģiju pieprasījumu vai piedāvājumu. Atbalsts ir pieejams tehniskiem uzņēmumiem.¹¹⁶

Augstākās izglītības iestāžu biznesa inkubatori piedāvā Latvijas Universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes, Rīgas Starptautiskās ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolas un augstskolas „Turība” studentiem attīstīt un realizēt savas idejas, subsidējot telpas, apmācības un piedāvājot mentoringu.¹¹⁷

Rīgas Ekonomikas augstskolas Mentoru klubs, kur mentori individuāli strādā ar katru ieinteresēto uzņēmēju, izvērtējot biznesa darbību, problēmas un attīstības potenciālās iespējas, sniedz konsultācijas un iesaka konkrētas darbības uzņēmējdarbības attīstīšanai. Mentori ir augsti kvalificēti, dažādās nozarēs strādājoši savu jomu profesionāļi.¹¹⁸

Latvijas Universitātes Inovāciju centra mērķis ir veicināt Latvijas Universitātes kā inovāciju partnera iesaisti zināšanu ekonomikas attīstībā Latvijā, nodrošinot sadarbības iespējas starp universitātes pētniekiem un uzņēmumiem gan zināšanu, tehnoloģiju un pētniecības kompetenču pielietošanai, gan atsevišķu pētniecisko rezultātu komercializācijai.¹¹⁹

Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas aparātubūves inovāciju centra mērķis ir sniegt atbalstu un veicināt inovatīvu un uz zināšanām balstītu uzņēmumu veidoša-

nu Latvijā medicīnas aparātubūves un ar to saistītajās nozarēs, kā arī veicināt Latvijas zinātnieku pētījumu rezultātu komercializāciju. Centrs jauniem uzņēmējiem piedāvā ekspertu konsultācijas par jautājumiem, kas saistīti ar jaunu produktu tehnoloģisko procesu attīstību un dažādu specifisku aparatūru izmantošanu (ciparu osciloskopu, multimetru, programmējamās barošanas bloku u.c.), kā arī sniedz iespēju izmantot biroja telpas ar mūsdienīgu biroja aprīkojumu.¹²⁰

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera ir brīvprātīga, politiski neitrāla biedrība, kurā apvienojušies visu Latvijas reģionu un tautsaimniecības nozaru mikro, mazie, vidējie un lielle uzņēmumi. Tā darbojas trīs sfērās – uzņēmējdarbības vide, uzņēmumu konkurētspēja un eksports.¹²¹

3.6. UZŅĒMĒJU SAVSTARPĒJĀS SADARBĪBAS IESPĒJAS

Uzņēmēju sadarbību veicina ne tikai iepriekš minētās valsts un pašvaldības iestādes, bet arī īpaši izveidotas asociācijas, centri un federācijas ar mērķi sniegt palīdzību dažāda veida jautājumu risināšanā, pārstāvēt uzņēmēju intereses, veidot jaunus kontaktus un sadarbību. Iestādēs darbojas aktīvi, zinoši un profesionāli cilvēki, kuri ir ieinteresēti attīstīt konkrēto nozari Rīgā un valstī kopumā, līdz ar to viņu pamatuzdevums ir identificēt reālo situāciju nozarē, kā arī esošās problēmas, attīstību kavējošos apstākļus, un veikt visas nepieciešamās un pieejamās darbības to novēršanai, tāpat arī piedalīties politisko jautājumu risināšanā, aizstāvot nozares uzņēmumu intereses. Ar savu darbību asociācijas veicina ilgtspējīgu tautsaimniecības attīstību valstī.

Rīgā ir vairāki desmiti dažādu nozaru asociāciju un lielākā daļa uzņēmumu darbojas kādā uzņēmēju asociācijā, kura pārzina konkrēto jomu un palīdz konkrētā uzņēmuma un nozares attīstībā.

Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības centrs (LUAC) ir uzņēmumu apvienība, kas nodrošina Latvijas uzņēmumiem ērtu platformu, kur organizēt sadarbību, komunicēt, vienoties par kopīgi sasniedzamiem mērķiem, kur iegūt biznesa attīstībai nepieciešamo informāciju, atrast sadarbības partnerus kopīgu projektu realizācijai, kā arī saņemt profesionālu ekspertu konsultācijas eksporta, mārketinga, finanšu, personāla vadības un citās jomās. LUAC veidots ar mērķi sniegt atbalstu Latvijas uzņēmējdarbības vides stiprināšanai un uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai vietējā tirgū un ārvalstīs.¹²²

Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija (LMVUA) tika izveidota ar mērķi aizstāvēt mikro, mazo un vidējo uzņēmumu intereses saistībā ar dažādu atbalsta instrumentu nepietiekamu atbalstu tieši esošajiem veiksmīgi strādājošiem uzņēmumiem, kā arī nepietiekamu atbalstu jaunizveidotajiem uzņēmumiem. Viens no LMVUA mērķiem ir dialoga veidošana ar valsts dažādu institūciju pārstāvjiem, lai aizstāvētu MVU intereses.¹²³

¹¹³ www.arterritory.com

¹¹⁴ Jauno uzņēmēju centrs: www.juc.lv

¹¹⁵ Latvijas Tehnoloģiskais centrs: www.innovation.lv

¹¹⁶ Latvijas Tehnoloģiskais parks: www.ltp.lv

¹¹⁷ LIAA Inovatīvas uzņēmējdarbības motivācijas programma. Inovācijas portāls www.innovativel Latvia.lv

¹¹⁸ REA Mentoru klubs: www.mentoruklubs.lv

¹¹⁹ LU Inovāciju Centrs: www.lu.lv

¹²⁰ RSU Medicīnas un aparātubūves inovāciju centrs: www.rsu.lv

¹²¹ Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera: www.chamber.lv

¹²² Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības centrs: www.luac.lv

¹²³ Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija: www.lmvuasociacija.lv

Nozaru asociācijas

Baltijas asociācija – transports un loģistika izveidota, lai piedalītos tranzīta politikas izstrādē un koriģēšanā Latvijā un Eiropas Savienībā, pārstāvētu nozares intereses politiskajos procesos un komersantu intereses attiecībā ar valsts un pašvaldību institūcijām, veidotu un stiprinātu sadarbību ar institūcijām un organizācijām valstīs, kur darbojas galvenie kravu nosūtītāji u.c.. Asociācija pārstāv transporta un stīvdorkompāniju kopējās intereses biznesa attiecībās ar valsti, pašvaldībām un to iestādēm, tajā skaitā ar brīvostas vadību, lai gala rezultātā izveidotu valstī ilgtermiņa tranzīta nozares attīstības politiku.

Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija (LETERA) ir apvienojušies uzņēmumi, pētniecības un izglītības iestādes, kas reģistrēti un darbojas Latvijā un kuru darbība saistīta ar elektrotehnikas un elektronikas, optisko iekārtu, informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru, aizsardzības aprīkojuma, aviācijas un kosmosa tehnoloģiju nozari, lai kopīgi noteiktu un aizstāvētu savas intereses, kā arī sekmētu nozares nostiprināšanu, attīstību un popularizēšanu.¹²⁶

Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) apvieno organizācijas un individuālos biedrus, kuri darbojas nozarē. Asociācija pārstāv biedru intereses gan likumdošanas jomā, gan aktīvi reaģējot uz aktualitātēm Latvijā, gan kalpo kā nozares pārstāvis starptautiskajā apritē. Tās mērķis ir veicināt nozares attīstību un palielināt konkurētspēju.¹²⁷

Latvijas Būvnieku asociācija (LBA) darbojas, lai apvienotu būvniecības profesionāļus veiksmīgai un ilgtspējīgai būvniecības attīstībai Latvijā un arī ārpus valsts robežām. LBA mērķis ir saskaņot un aizsargāt savu biedru intereses būvniecības nozares darba tirgū, ekonomikas jautājumos un attiecībās starp darba devējiem un darba ņēmējiem, kā arī attiecībās ar pasūtītāju. LBA uzdevumos ietilpst aktīva piedalīšanās nozares attīstības koncepcijas un stratēģijas priekšlikumu izstrādāšanā, nozares speciālistu profesionālās sagatavošanas sistēmas veidošanā, kā arī normatīvo aktu sagatavošanā un pilnveidošanā.¹²⁴

Latvijas Kokrūpniecības federācijas (LKF) mērķis ir veicināt Latvijas meža nozares attīstību sadarbībā ar ieinteresētajām institūcijām, veidot ilgtspējīgu, stabilu ekonomisko vidi meža nozares uzņēmumu attīstībai un konkurētspējas paaugstināšanai un nodrošināt Latvijas kokrūpniecības interešu starptautisku pārstāvēšanu, kā arī asociāciju darbības attīstīšanu un koordinēšanu.¹²⁸

Latvijas Elektroenerģētiku un energobūvnieku asociācija (LEEA) apvieno gan juridiskas, gan fiziskas personas, kas darbojas nozarē. Asociācijas mērķis ir apvienot savus biedrus, lai veicinātu vispusīgu Latvijas elektroenerģētikas un energobūvniecības attīstību saskaņā ar jaunākajiem pasaules standartiem un vienotu tehnisko politiku, nodrošinātu savu biedru sekmīgu darbību elektroenerģētikas un energobūvniecības nozares darba tirgū un aizsargātu viņu materiālās un morālās intereses un popularizētu LEEA biedru darbu un celtu tā prestižu.¹²⁵

Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācijas (LAKIFA) darbības galvenie virzieni ir dalība nozares uzņēmējdarbības attīstības koncepcijas un stratēģijas priekšlikumu izstrādāšanā, nozares likumdošanas aktu izstrādāšanā un pilnveidošanā, sniedzot atzinumus par valsts institūciju izstrādātiem projektiem, asociācijas biedru interešu pārstāvēšana valsts un pašvaldības pārvaldes institūcijās, kā arī attiecībās ar darba ņēmēju (arodbiedrību) organizācijām un citām juridiskām un fiziskām personām, LAKIFA un tās biedru popularizēšana prestiža celšana Latvijā un ārzemēs, līdzdarbošanās nozares speciālistu profesionālās apmācības sistēmas izveidošanā u.c.. Asociācijas biedri ir vadošie un lielākie uzņēmumi nozarē.¹²⁹

Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija (LPUF) apvieno pārtikas uzņēmumus un profesionālās asociācijas, pārstāv ražotājus valsts un nevalstiskajās organizācijās, aizstāv biedru intereses vietējo un starptautisko normatīvo aktu izstrādē, kā arī sniedz federācijas biedriem informatīvo atbalstu. Federācijā ir apvienojušies uzņēmumi, kas aizņem vairāk nekā 60 % no visa Latvijas pārtikas ražošanas tirgus. Tajā ir pārstāvētas gan nozaru asociācijas, gan vairāki desmiti lielu, vidēju un mazu uzņēmumu. LPUF mērķis ir pārtikas pārstrādes nozares veiksmīga un ilgtspējīga attīstība Latvijā un augsta Latvijas pārtikas ražotāju konkurētspēja ārvalstu tirgos.¹³⁰

Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija (LPUA) apvienojušās 46 juridiskas personas, kuru darbība saistīta ar poligrāfijas nozari: iespiedprodukcijas ražošanu, poligrāfijas iekārtu un materiālu tirdzniecību, nozares profesionālo un tālākizglītību. Asociācijas mērķi ir pārstāvēt asociācijas biedru kopīgās intereses, sekmēt poligrāfijas nozares attīstību Latvijā, radīt iespiedindustrijai labvēlīgu sabiedrisko domu un veicināt poligrāfijas nozares izglītību valstī.¹³¹

Latvijas Tirgotāju asociācija (LTA) apvienojusi vairāk nekā 600 uzņēmumus, kuru pamatdarbība ir tirdzniecība, ēdināšana un pakalpojumu sniegšana. Tās uzdevums ir sekmēt biedru attīstību un nostiprināšanos.¹³²

Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija (ALTA) ir profesionāla sabiedriska organizācija, kas apvieno tūrisma aģentus un tūroperatorus, lai kopīgā darbībā uz līdztiesības pamatiem likumu un ALTA statūtu ietvaros izveidotu kopīgu vadības institūciju, kas koordinētu tūrisma aģentu un tūroperatoru darbību, aizstāvētu to intereses un pārstāvētu Latvijas tūrisma biznesu pasaulē.¹³³

Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija (LVRA) ir biedrība, kas apvieno naktsmītnes un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumus profesionālai sadarbībai. LVRA misija ir uzlabot klientu apkalpošanas kvalitāti, sakārtot Latvijas viesnīcu un restorānu tirgu un pārstāvēt Latvijas viesnīcu un restorānu biznesu pasaulē.¹³⁴

Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija (MASOC) apvieno nozares uzņēmējus, speciālistus un citas ieinteresētās fiziskās un juridiskās personas, lai veicinātu nozares attīstību, sekmētu savstarpējo sadarbību un nozares speciālistu profesionālo izaugsmi.¹³⁵

Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācijas (VRUA) darbības mērķis ir veicināt nozares uzņēmumu attīstību, sekmējot jaunu tirgu apgūšanu, piedalīšanos izstrādēs, organizējot savstarpējo kooperāciju un nozares speciālistu apmācību, palīdzot nodibināt kontaktus ar citu valstu uzņēmējiem, aizstāvēt nozares uzņēmēju intereses valsts un starptautiskajās institūcijās, kā arī Eiropas Savienības tekstilkomisijā, regulāri analizējot tekstilpreču un apģērba eksporta un importa izmaiņas pa preču grupām un valstīm, kā arī izsniedzot uzņēmumiem atļaujas (licences), kas apstiprina, ka eksportētā produkcija ir ražota Latvijas Republikā.¹³⁶

¹²⁴ Latvijas Būvnieku asociācija: www.latvijas-buvnieku-asociacija.lv

¹²⁵ Latvijas Elektroenerģētiku un energobūvnieku asociācija: www.bleea.lv

¹²⁶ Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija: www.lettera.lv

¹²⁷ Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija: www.likta.lv

¹²⁸ Latvijas Kokrūpniecības federācija: www.latvianwood.lv

¹²⁹ Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija: www.lakifa.lv

¹³⁰ Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija: www.lpuf.lv

¹³¹ Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija: www.lpua.lv

¹³² Latvijas Tirgotāju asociācija: www.lta.lv

¹³³ Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija: www.alta.net.lv

¹³⁴ Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija: www.lvra.lv

¹³⁵ Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija: www.masoc.lv

¹³⁶ Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija: www.atci.lv

3.7. STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS IESPĒJAS

Latvija ir valsts ar augstu tautas attīstības indeksu un pietiekami attīstīta valsts uz pasaules fona, kā arī pilntiesīga starptautisko ekonomiskās un politiskās partnerības organizāciju dalībvalsts. Valsts atbildīgie pārstāvji aktīvi piedalās dažādu, tai skaitā ar uzņēmējdarbību, investīciju un inovācijām saistītu, lēmumu sagatavošanas un pieņemšanas procesā. Latvija ir 15 starptautisku organizāciju dalībvalsts.

Latvijas Republikai ir 44 diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības: 37 vēstniecības, 6 pastāvīgās pārstāvniecības, 1 ģenerālkonsulāts un 2 konsulāti. 2015. gadā Latvijai ir 178 goda konsuli un 16 goda ģenerālkonsuli ārvalstīs.¹³⁷

Rīgā atrodas vairāku pasaules organizāciju filiāles, pārstāvniecības un mītnes:

- Eiropas Komisijas pārstāvniecība, kas ir Eiropas Komisijas komunikāciju ģenerāldirektorāta sastāvdaļa;
- Eiropas Parlamenta Informācijas birojs;
- Eiropas Elektronisko sakaru regulatora iestādes birojs (BEREC birojs);
- Ziemeļu Ministru padomes birojs;
- Starptautiskā Migrācijas organizācija;
- Apvienoto Nāciju Organizācijas nams, kurā darbojas Starptautiskās Migrācijas organizācijas un Pasaules Veselības organizācijas pārstāvniecības;
- Eiropas Investīciju fonds;
- Vairāku valstu kultūras centri un institūti.

Turklāt Rīgas pilsētas pašvaldība ir sadarbības partneris un regulāri piedalās arī tādu starptautisko organizāciju un institūciju darbā, kā:

- Baltijas Metropoļu sadarbības tīkls *BaltMet*;
- Baltijas pilsētu savienība UBC;
- Eiropas lielo pilsētu sadarbības tīkls „*Eurocities*”;
- Eiropas Lielpilsētu reģionu un teritoriju tīkls METREX;
- Eiropas Padomes Vietējās un reģionālās demokrātijas pastāvīgā komiteja CDLR;
- Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongress CLRAE;
- Eiropas pilsētu ilgtspējīgas enerģētikas politikas veicināšanas asociācija *Energy-Cities*;
- Eiropas pilsētu tīkls „Pilsētas bērniem” (*Cities for Children*);
- Eiropas Savienības Reģionu komiteja CoR;
- Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija UNESCO;
- Eiropas Ūdeņraža, kurināmā elementu un Eiropas reģionu elektromobilitātes asociācija (HyER);
- Jauno laiku Hanzas pilsētu savienība *Städtebund DIE HANSE*;
- Eiropas tautu kultūras un mākslas festivāls Eiropiāde (*Europeade*);

- Starptautiskā pašvaldību vides aizsardzības padome ICLEI;
- Pasaules kultūras mantojuma pilsētu organizācija OWHC u.c. organizācijas.

2014. gadā Rīgas domes Ārlietu pārvalde koordinēja un organizēja 223 Rīgas domes vadības, Rīgas domes deputātu un Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku oficiālās ārvalstu vizītes un nodrošināja 65 ārvalstu delegāciju uzņemšanu Rīgā, to skaitā 15 Rīgā notikušo starptautisko pasākumu gaitā, kā arī nodrošināja atbalstu dažāda veida un nozīmes pasākumos Norčepingā, Pori, Kobē, Maskavā, u.c. pilsētās.¹³⁸

Ziemeļu Ministru padome (ZMP) ir Ziemeļu Ministru padomes Sekretariāta Kopenhāgenā sastāvdaļa, kuras uzdevums ir veicināt Ziemeļvalstu un Latvijas sadarbību. ZMP birojs Latvijā cieši sadarbojas ar valsts un nevalstiskā sektora institūcijām un Ziemeļvalstu diplomātiskajām pārstāvniecībām, lai īstenotu kopējās Ziemeļvalstu iniciatīvas. ZMP birojs Latvijā veicina un nodarbojas ar projektiem, kas saistīti ar Ziemeļvalstīm, un veic plaša apjoma Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbību. Birojs tāpat kalpo kā projektu administrators, tostarp Ziemeļvalstu un ES projektos vai kopējos Ziemeļvalstu – Baltijas valstu projektos, un atbild par praktisko darbu un kvalitātes nodrošināšanu.¹³⁹

Latvija prezidējošās valsts statusu Eiropas Savienības Padomē ieguva 2015. gada 1. janvārī, pārņemot stafeti no Itālijas. Seši mēneši, vadot ES Padomes darbu, bijis iespēju un arī izaicinājumu laiks.

Iespējas saistījās ar jaunu institucionālo ciklu, kas sākās īsi pirms Latvijas prezidentūras, uzsākot darbu jaunam Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas sastāvam. 2014. gada novembrī ievēlētā Eiropas Komisija uzsāka jaunu priekšlikumu izstrādi, kas tika iesniegti apstiprināšanai Eiropas Savienības likumdevējiem: ES Padomei, ko vada prezidentūra, un Eiropas Parlamentam. Latvijas prezidentūra izmantoja šo iespēju, aktīvi virzot Eiropas Komisijas izstrādātos tiesību aktu priekšlikumus un politikas iniciatīvas. Jaunais institucionālais cikls ļāva arī apstiprināt piecas stratēģiskās prioritātes Eiropas Savienības darbībā nākamajiem pieciem gadiem, tādejādi virzoties uz mērķtiecīgāku ES darbību.

Galvenie izaicinājumi Latvijas prezidentūrai saistījās ar situāciju drošības jomā Eiropas Savienībā, tās kaimiņos un pasaulē kopumā. Situācija Ukrainā, Eiropas Savienības reakcija uz Krimas aneksiju dominēja visās aizvadītā gada valstu un valdību vadītāju sanāksmēs. Vērā ņemami izaicinājumi starptautiskajai drošībai bija un joprojām pastāv arī citos reģionos, piemēram, Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā. Papildus gada sākumā mēs saskārāmies ar jauniem pārbaudījumiem Eiropas Savienības drošībai, kas atklāja ES vājās vietas cīņā pret terorismu.

Pieskaroties Eiropas Savienības iekšpolitiskajām norisēm, laikā, kad Latvija pār-

¹³⁷ Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Vēstniecības un pārstāvniecības. Pieejams: www.mfa.gov.lv

¹³⁸ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2014.

¹³⁹ Ziemeļu Ministru padome: www.norden.lv

ņēma ES Padomes vadību no Itālijas, Eiropas Savienības darba kārtībā svarīgu vietu ieņēma sociālekonomiskā situācija Eiropas Savienībā un diskusija par izaugsmes un nodarbinātības veicināšanu. Trauslā izaugsme, kas uzrādīja stagnācijas risku, zemā inflācija, ievērojami bezdarba rādītāji lika Eiropas Savienībai meklēt izaugsmi veicinošus risinājumus. Šogad ES ekonomiskā situācija ir uzlabojusies un izaugsme būs gandrīz visās ES dalībvalstīs, lai arī 2008. gada finanšu un ekonomikas krīzes sekas joprojām nav pilnībā pārvarētas.

Kā jau prognozēts, Eiropas Savienība Latvijas prezidēšanas laikā saskārās ar vērā ņemamu migrācijas spiedienu, kas galvenokārt skāra dalībvalstis ES dienvidos. Taču migrācijas plūsmu apmēri izrādījās neparedzēti lieli. Šī gada pirmajos mēnešos ES ieradās vairāk nekā 150 000 patvēruma meklētāju.¹⁴⁰

Lielākos dažādu valstu un nozares pārstāvošos uzņēmumus, kuri Latvijā ieguldījuši nozīmīgas investīcijas, apvieno nevalstiska organizācija – Ārvalstu investoru padome (ĀIPL). Bez uzņēmumiem padomes biedri ir arī pārstāvji no deviņu valstu tirdzniecības palātām Latvijā. Pašlaik ĀIPL ir pārstāvēti 22 uzņēmumi, kuru tiešās investīcijas Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā sasniedz apmēram 40 % no kopējām tiešajām ārvalstu investīcijām Latvijā. Padomes darbības mērķis ir veicināt Latvijas uzņēmējdarbības vides uzlabošanu un sekmēt ārvalstu investīcijas Latvijā.¹⁴¹

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) ne tikai sadarbojas ar valsts un pašvaldības iestādēm, atbalstot uzņēmējdarbības attīstību iekšzemes tirgū, bet arī aktīvi darbojas ārējā mārketinga un Eiropas biznesa atbalsta tīkla pasākumos. LIAA par savu galveno uzdevumu uzskata Latvijas uzņēmumu konkurētspējas celšanu, kas ir īpaši aktuāla kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai un integrācijas Eiropas kopējā tirgū. Aģentūra ārvalstīs izplata informāciju par Latvijas tautsaimniecību, nozarēm, uzņēmumiem, projektiem, precēm un pakalpojumiem, organizē uzņēmēju vizītes ārvalstīs valsts augstāko amatpersonu vizīšu ietvaros, biznesa dienas, tirdzniecības misijas un uzņēmēju kontaktbiržas un veic potenciālo sadarbības partneru meklēšanu ārvalstīs, dibina kontaktus un organizē potenciālo sadarbības partneru un investoru darījuma vizītes.¹⁴²

Jau tagad Rīga tiek uzskatīta par galveno krustpunktu starp rietumiem un austrumiem, jo pilsētā tiek organizēti ne tikai pašvaldības un valsts līmeņa, bet arī starptautiski dažādu nozaru un veidu biznesa pasākumi. Perspektīvi pilsētā varētu izvietot dažādu institūciju centralizētus birojus, kuri darbojas Eiropas Savienības, Baltijas valstu, Ziemeļvalstu un Krievijas tirgos.

NODERĪGA INFORMĀCIJA

Valsts institūcijas

www.am.gov.lv	Latvijas Republikas Ārlietu ministrija
www.em.gov.lv	Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
www.liaa.gov.lv	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
www.ur.gov.lv	Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
www.varam.gov.lv	Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
www.vid.gov.lv	Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienests

Rīgas pašvaldības institūcijas

www.riga.lv	Rīgas pašvaldība
www.rdpad.lv	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
www.investeriga.lv	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
www.rpbv.lv	Rīgas pilsētas būvvalde
www.liveriga.lv	Rīgas Tūrisma Attīstības Birojs

Nozaru asociācijas

www.chamber.lv	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
www.masoc.lv	Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija
www.alta.net.lv	Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija
www.atci.lv	Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija
www.bleea.lv	Latvijas Elektroenerģētiķu un energobūvnieku asociācija
www.ficil.lv	Ārvalstu investoru padome
www.lakifa.lv	Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija
www.latvianwood.lv	Latvijas Kokrūpniecības federācija
www.latvijas-buvnieku-asociacija.lv	Latvijas Būvnieku asociācija
www.letera.lv	Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija
www.lidere.lv	Biedrība „Lidere”
www.likta.lv	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija
www.lmvasociacija.lv	Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija
www.lpua.lv	Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija
www.lpuf.lv	Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija
www.lta.lv	Latvijas Tirgotāju asociācija
www.luac.lv	Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības centrs
www.lvra.lv	Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija

¹⁴⁰ Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariāts: www.es2015.lv

¹⁴¹ Ārvalstu investoru padome: www.ficil.lv

¹⁴² Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra: www.liaa.gov.lv

**RĪGAS DOMES
PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTS**

Amatu iela 4, Rīga, LV-1050, Latvija

Tālrunis +371 67012947

pad@riga.lv

www.rdpad.lv

 @rdpad

 RDPilsetasattistibasdepartaments